

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

DOKUZUNCU SINIF MESLEKİ GELİŞİM ATÖLYESİ
DERSİ BAĞLAMINDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ
ÖĞRENME BİRİMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Havva GEYLANİ AYBAY

Yüksek Lisans Tezi

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi ABDULKADİR KURT

AĞRI- 2024

(Her hakkı saklıdır.)

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Havva GEYLANİ AYBAY

DOKUZUNCU SINIF MESLEKİ GELİŞİM ATÖLYESİ DERSİ
BAĞLAMINDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ÖĞRENME BİRİMİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ

Dr. Öğr. Üyesi ABDULKADİR KURT

AĞRI-2024

29/08/2024

LİSANASÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “Dokuzuncu Sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi Dersi İş Sağlığı ve Güvenliği Öğrenme Biriminin Değerlendirilmesi” adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- ☐ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim sadece Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin 1 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

29/08/2024

Havva GEYLANİ AYBAY

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Abdulkadir KURT danışmanlığında, Havva GEYLANİ AYBAY tarafından hazırlanan bu çalışma 29/08/2024 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından. Eğitim Bilimler Anabilim Dalı' nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan : Doç. Dr. Suat KAYA

.....

(Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,

Eğitim Bilimleri, Eğitim Programları ve Öğretim)

Jüri Üyesi(Danışman) : Dr. Öğr. Üyesi Abdulkadir KURT

.....

(Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,

Eğitim Bilimleri, Eğitim Programları ve Öğretim)

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Muhammed AKINCI

.....

(Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,

Eğitim Bilimleri, Eğitim Programları ve Öğretim)

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine ait olup; Enstitü Yönetim Kurulunun .../.../201.. tarih ve / nolu kararı ile onaylanmıştır.

29/08/2024

Prof. Dr. İbrahim HAN

Enstitü Müdürü

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DOKUZUNCU SINIF MESLEKİ GELİŞİM ATÖLYESİ DERSİ BAĞLAMINDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ÖĞRENME BİRİMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Abdulkadir KURT

2024, 140 sayfa

Jüri: Doç. Dr. Suat Kaya

Dr. Öğr. Üyesi Abdulkadir KURT

Dr. Öğr. Üyesi Muhammed AKINCI

Bu çalışmanın amacı, dokuzuncu sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programı İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme birimi kazanımlarının gerçekleşme düzeyi hakkında bilgi sağlamayı amaçlamıştır. Okul yönetici, yönetici yardımcısı ve öğretmenin görüşlerine göre; beklenen öğretmen rolleri, kullanılan yöntem teknikler, araç-gereçler ve ders kitabının içeriği programda belirtildiği gibi uygulanıp uygulanmadığını belirlemektir. Türkiye’deki programcıları, uygulayıcıları ve araştırmacıları Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programı İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme birimi hakkında bilgi sağlamayı hedeflemektedir. Çalışmada Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Ayrıca durum çalışması türlerinden program yürütme durum çalışması kullanılmıştır. Çalışma grubu olarak tercih edilen 2019-2020 yılı eğitim öğretim yılında bahsi geçen lisede göreve başlayan ve halen görevde olan 1 yönetici, 2018-2019 eğitim öğretim yılında bahsi geçen lisede göreve başlamış ve halen görevini devam ettirmekte olan 1 yönetici yardımcısı, 2020-2021 eğitim öğretim yılında bahsi geçen lisede eğitim vermeye başlayan ve halen görevde olan 1 ders öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışmada kullanılan farklı nitelikteki ölçme araçları (başarı testi, görüşme ve gözlem formları) ile çalışma grubunda yer alan 2023-2024 eğitim öğretim yılı itibari ile dokuzuncu sınıfta öğrenim gören 34 öğrenci bulunmaktadır. 9 haftalık gözlem sürecine tabi tutulan Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programı Stufflebeam’ın Context (Bağlam), Input (Girdi), Product (Süreç), Process (Ürün) oluşan (CIPP) program modeline göre değerlendirilmiştir. “Bağlam” boyutunda okul yönetici ile yapılan görüşme dikkate alınarak değerlendirilmiştir.

“Girdi ve süreç” boyutunda yönetici yardımcısı, ders öğretmeni ve öğrenciler ile yapılan görüşmeler ve gözlem kayıtları analiz edilmiştir. “ Ürün” boyutunda ise araştırmacı tarafından geliştirilen başarı testi uygulanarak öğrencilerin bilişsel becerileri ölçülmüştür. Araştırmanın sonucunda “Bağlam” boyutunda okul yönetici ile yapılan görüşme sonuçları değerlendirildiğinde okulu eğitim öğretime hazırladıklarını ancak okulun fiziki yapısının meslek lisesi standartlarının dışında olduğu, binanın derslik ağırlıklı olması, atölyelerin yetersiz olması sonucuna ulaşılmıştır. “Girdi ” boyutunda ulaşılan sonuçlar incelendiğinde Hedeflere önem verildiği, niceliğe önem verildiği ve yeterli hizmet içi eğitime önem verildiği ancak hedeflerin mevcut zamana uygun revize edilmesi gerektiği ve günün şartlarını karşılayamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca ders kitabı içeriğini öğrenci seviyesine uygun tekrar düzenleme yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. “Süreç” boyutu incelendiğinde öğretmenin sınıf yönetiminin iyi olduğu ancak kullanılan yöntem ve teknikler incelendiğinde anlatım yönteminde çok fazla yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Ürün” boyutunda ölçme ve değerlendirme teknikleri incelendiğinde öğretim programında yer alan yazılı yoklama, performans ve proje ödevlerine yer verildiği görülmüştür. Bilişsel becerilere ilişkin bulgular incelendiğinde Meslek Lisesi öğrencilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme biriminin uygulama öncesi ve sonrasına ilişkin meslek bilgisi ders başarılarında aldıkları puanlar bağlamında anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Programda öğrencilere kazandırılması planlanan kazanımların uygulama öncesi ve sonrası süreçler temel alındığında olumlu ve öğrenci lehine olacak şekilde gerçekleştirildiği görülmüştür. Programın, süreç ve ürün boyutları dikkate alınarak düzenlemeye ihtiyaç duyduğu belirlenmiş olup öğretim sürecinde süreç boyutu ön planda tutarak tekrardan yapılanmasına yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Program değerlendirme, iş sağlığı ve güvenliği, meslek lisesi

ABSTRACT
MSc DISSERTATION
EVALUATION OF OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY LEARNING
UNIT IN THE CONTEXT OF NINTH GRADE VOCATIONAL
DEVELOPMENT WORKSHOP COURSE

Advisor: Assist. Prof. Dr. Abdulkadir KURT

2024, Page: 140

Jury: Assoc. Prof. Dr. Suat Kaya

Assist. Prof. Dr. Abdulkadir KURT

Assist. Prof. Dr. Muhammed AKINCI

The purpose of this study was to provide information about evaluation of the outcomes of the Occupational Health and Safety learning unit of the ninth grade Vocational Development Workshop curricula. According to the opinions of school administrators and teachers, it is to determine whether the expected teacher roles, the methods and techniques used, the tools and materials used and the content of the textbook are implemented as stated in the programme. It aims to provide curriculum makers, practitioners and researchers in Turkey with information about the Occupational Health and Safety learning unit of the Professional Development Workshop curricula. Case study, one of the qualitative research methods, was used in the study. In addition, programme execution case study, one of the case study types, was used. The study group consists of 1 administrator who started to work in the high school in the 2019-2020 academic year and is still on duty, 1 assistant administrator who started to work in the high school in the 2018-2019 academic year and is still on duty, and 1 course teacher who started to teach in the high school in the 2020-2021 academic year and is still on duty. There are 34 students studying in the ninth grade as of the 2023-2024 academic year in the research group with different measurement tools (achievement test, interview and observation forms) used in the study. The 9-week observation process of the Professional Development Workshop curricula was evaluated according to Stufflebeam's curriculum evaluation model (CIPP) consisting of Context, Input, Product, Process. In the 'context' phase, the interview with the school administrator was taken into consideration. In the 'input and process' phase, interviews with the

assistant administrator, course teacher and students and observation records were analysed. In the 'product' phase, the cognitive skills of the students were measured by applying the achievement test developed by the researcher. As a result of the research, when the results of the interviews with the school administrator in the 'Context' phase were evaluated, it was concluded that they prepared the school for education, but the physical structure of the school was out of the vocational high school standards, the building was predominantly classrooms, and the workshops were insufficient. When the results obtained in the 'Input' dimension were analysed, it was concluded that the targets were given importance, quantity was given importance and sufficient in-service training was given importance, but the targets should be revised in accordance with the current time and could not meet the conditions of the day. It was also concluded that the content of the textbook should be reorganised in accordance with the student level. When the 'Process' phase was examined, it was concluded that the teacher's classroom management was good, but when the methods and techniques used were examined, it was concluded that the lecture method was used too much. When the measurement and evaluation techniques in the 'product' phase were examined, it was seen that written examinations, performance and project assignments in the curriculum were included. When the findings related to cognitive skills were examined, it was concluded that there was a significant difference in the vocational high school students' vocational knowledge course achievement scores before and after the implementation of the Occupational Health and Safety learning unit. It was seen that the gains planned to be gained by the students in the programme were achieved positively and in favour of the students based on the pre- and post-implementation processes. It has been determined that the programme needs to be arranged by considering the process and product dimensions, and suggestions have been made for restructuring by prioritising the process phase in the teaching process.

Keywords: Curriculum evaluation, occupational health and safety, vocational high school

ÖN SÖZ

Yüksek Lisans eğitimim boyunca, benden bilgi ve deneyimlerini esirgemeyen, çalışmalarımın tamamlanabilmesi için her türlü şartı sağlayan ve bana her zaman her türlü desteği sunan çok değerli danışman hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Abdulkadir KURT' a teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek Lisans ders sürecinde program geliştirme ve program değerlendirme alanlarında beni şekillendiren, üzerimde emeği olan tüm hocalarım başta olmak üzere Ebru BALTA' ya teşekkür ederim. Çalışmanın geliştirilmesi ve daha iyi boyuta gelmesi açısından göstermiş oldukları ilgilerinden ve sağlamış olduğu katkılarından dolayı sayın tez savunma jüri üyeleri Doç. Dr. Suat KAYA' ya ve Dr. Öğr. Üyesi Muhammed AKINCI' ya sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Bu çalışmada katılımcı olarak yer alan okul yöneticisi, okul yöneticisi yardımcısı ve ders öğretmenine değerli görüşleri ve paylaşımlarından dolayı teşekkür ederim. Ayrıca 2023-2024 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 34 öğrencinin her birine katkılarından dolayı ayrı ayrı teşekkür ederim.

Her zaman yanımda olan babam Maşallah GEYLANİ ve annem Sevdet GEYLANİ ' ye teşekkür ederim. Abim Halil İbrahim GEYLANİ' ye kardeşlerim İsmail GEYLANİ, Hatice GEYLANİ NAYMAN ve Zeynep GEYLANİ ' ye çok teşekkür ederim.

Son olarak, canım çocuklarım Ahmet Doğan ve Harun Baran ' a, her konuda en büyük destekçim, iyi ve kötü günümde hep yanımda olan hayat arkadaşım Cemil AYBAY' a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

29/08/2024

Havva GEYLANİ AYBAY

İÇİNDEKİLER

DOĞRULUK BEYANI.....	i
JURİ ÜYELERİ İMZA SAYFASI.....	ii
ÖZET.....	i
ABSTRACT	ii
ÖN SÖZ ve/veya TEŞEKKÜR.....	iii
SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ	v
TABLolar ve ŞEKİLLER DİZİNİ	vi

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

1.1.Problem Durumu.....	1
1.2.Araştırmanın Amacı.....	4
1.3.Problem Cümlesi.....	4
1.4.Alt Problemler.....	4
1.5. Araştırmanın Önemi.....	5
1.6. Çalışmanın Sayıtları.....	7
1.7. Sınırlılıklar	7
1.8. Tanımlar.....	8

İKİNCİ BÖLÜM

2.KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Eğitim Programı.....	10
2.1.1.Eğitim Programının Temel Öğeleri.....	14
2.1.2.Eğitim Programının Nitelikleri.....	16
2.1.3.Eğitim Programının Türleri.....	17
2.2.Program Değerlendirme.....	20
2.2.1. Program Değerlendirme Yaklaşımları ve Modelleri	23
2.4.Mesleki Eğitim	32
2.5. Dünyada Mesleki Eğitim Sistemleri.....	33
2.6.Türkiye’de Mesleki Eğitim Sistemleri	36

2.7. Türkiye’de Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programının Tarihsel Gelişimi	38
2.8.İlgili Araştırmalar.....	42
2.8.1. Yapılan Çalışmalar	47
2.8.2.Yurtdışında Yapılan Çalışmalar	45

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Deseni.....	49
3.2. Çalışma Grubu.....	51
3.3. Veri Toplama Araçları.....	52
3.3.1.Başarı Testi.....	52
3.3.2.Gözlem formu.....	55
3.3.3. Yarı yapılandırılmış görüşme formu.....	56
3.4. Veri Analizi	56

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR

4.1. Bağlam(Context) Değerlendirmesine İlişkin Bulgular.....	59
4.1.1. Mesleki Gelişim Atölyesi Öğretim Programı İş Sağlığı ve Güvenliği Öğrenme Biriminin Uygulandığı Okulun Sahip Olduğu Şartlara İlişki Bulgular.....	60
4.1.2. İş Sağlığı ve Güvenliği Öğrenme Birimi Uygulandığı Okulun Bütçesine İlişkin Bulgular.....	61
4.2.Girdi (Input) Değerlendirmesine İlişkin Bulgular.....	62
4.2.1.Mesleki Gelişim Atölyesi Öğretim Programına İlişki Bulgular.....	64
4.2.2.İş Sağlığı ve Güvenliği Öğrenme Birimi Kazanımlarını Öğrenme- Öğretme Sürecinde Kullanılan Ders Kitabına İlişkin Bulgular	64
4.2.3. Kullanılan Ders Kitabına Yönelik Müdür Yardımcısı ve Ders Öğretmeni Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	66
4.3.Süreç(Process) Değerlendirmesine İlişkin Bulgular	
4.3.1.Sınıf Yönetimine İlişkin Bulgular.....	67
4.3.2. Kullanılan Yöntem ve Tekniklere İlişkin Bulgular.....	69
4.3.3.Kullanılan Araç-Gereçler İlişkin Bulgular.....	71

4.3.4.Öğretme- Öğrenme Etkinlikleri İlişkin Bulgular.....	72
4.3.5.Öğrencilerin Derse Katılımına İlişkin Bulgular	74
4.3.6. Mesleki Gelişim Atölyesi Öğretim Programını Uygularken Karşılaşılan Sorunlar ve Nedenler İlişki Bulgular.....	77
4.4.Ürün (Product) Değerlendirmesine İlişkin Bulgular.....	77
4.4.1. Ölçme Değerlendirme Sürecine İlişkin Bulgular.....	77
4.4.2.Bilişsel Becerilere İlişkin Bulgular.....	80

BEŞİNCİ BÖLÜM

5.SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1.Sonuç ve Tartışma	82
5.2.Öneriler.....	90
Kaynaklar.....	95
Ek-1. Etik Kurulu Kararı.....	106
Ek-2. Araştırma İzni: Bitlis İli Valilik Oluru.....	108
Ek-3.Başarı Testi.....	109
Ek-4.Belirtke Tablosu.....	119
Ek-5.Gözlem Formu.....	121
Ek-6.Görüşme Formu (Kurum Yöneticisi)	122
Ek-7.Görüşme Formu (Ders Öğretmeni ile Yapılan Görüşmeye İlişkin Sorular)	124
Ek-8.Görüşme Formu (Öğrenci)	126
Özgeçmiş.....	128

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

AB:	Avrupa Birliği
BGSÜ:	Bağlam, Girdi Süreç, Ürün
CIPP:	Context, Input, Process and Product (Bağlam, Girdi, Süreç ve Ürün)
ÇPAL:	Çok Programlı Anadolu Lisesi
MEGEP:	Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi
MEÖ:	Mesleki Eğitim ve Öğretim
MEB:	Milli Eğitim Müdürlüğü
MTAL:	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
METEK:	Mesleki ve Teknik Eğitimin Kalitesinin Geliştirilmesi Projesi
METEP:	Mesleki ve Teknik Eğitim Projesi
METGEP:	Mesleki ve Teknik Eğitim Geliştirme Projesi
METK:	Milli Eğitim Temel Kanunu
PISA:	Programme for International Student Assessment (Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı)
TÜİK :	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜRKAK :	Türk Akreditasyon Kurumu
YÖK :	Yüksek Öğretim Kurumu
O.Y.:	Okul Yöneticisi
O.Y.Y.:	Okul Yönetici Yardımcısı
D.Ö.:	Ders Öğretmeni
Ö.:	Öğrenci

ŞEKİL VE ÇİZELGELER DİZİNİ

Şekil 1: Genel Felsefe Yaklaşımlarına Göre Eğitim.....	12
Şekil 2: Eğitim Kavramının Tür ve Hiyerarşik Yapısı	13
Şekil 3: Açık Sistem ve Öğeleri.....	14
Şekil 4:Eğitim Programının Temel Öğeleri	15
Şekil 5: Eğitim Programının Türleri.....	20
Şekil 6: Eğitim Programının Türleri.....	22
Şekil 7: Program Değerlendirme Yaklaşımları ve Modelleri	26
Şekil 8: Programlarının Planlanması ve Değerlendirilmesi İçin Yedi Aşama.....	28
Şekil 9: Stufflebeam'in CIPP(BGSÜ) Değerlendirme Modellerinde Karar Vermedeki Aşamalar.....	29
Şekil 10: Ülkemizde Uygulanması Hedeflenen Batı ülkelerinin benimsedikleri mesleki eğitime yönelik projeler	40
Şekil 11: Farklı Ülkelerin Benimsedikleri Mesleki Eğitim Sistemleri.....	41
Şekil 12: Meslek lisesi çeşitleri	42
Şekil 13: Öğrenme Birimi Beceri Şeması	44
Şekil 14: Durum Çalışmasında İzlenen İşlem Adımları	56
Tablo 3.1.Başarı Testinde Yer Alan Maddelerin Güçlük İndeksi İle İlgili Elde Edilen Veriler.....	59
Tablo 4.1.Okulun Sahip Olduğu Şartlara ilişkin Elde Edilen Bulgular.....	62
Tablo 4.2.Okulun Sahip Olduğu Bütçeye İlişkin Bulgular	64
Tablo 4.3. Programın Girdi Boyutuna İlişkin Okul Yöneticisi Görüşleri	65
Tablo 4.4. Programda Kullanılan Ders Kitabının Etkililiğine İlişkin Bulgular.....	67
Tablo 4.5. Ders Kitabına İlişkin Bulgular	68
Tablo 4.6. Sınıf yönetimine İlişkin Bulgular.....	70
Tablo 4.7. Kullanılan Öğretim Yöntem ve Tekniklerine İlişkin Bulgular.....	71
Tablo 4.8. İş Sağlığı ve Güvenliği Öğrenme Birimi Öğrenme- Öğretme Sürecinde Kullanılan Araç- Gereçlere ve Malzemelere İlişkin Bulgular	72
Tablo 4.9. Öğretmen Etkililiğine İlişkin Bulgular.....	74
Tablo 4.10. Derse Katılımına Yönelik Elde Edilen Bulgular	76

Tablo 4.11.Öğretim programını uygularken karşılaşılan sorunlar ve nedenlere ilişkin elde edilen bulgular.....	78
Tablo 4.12. Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımına İlişkin Elde Edilen Bulgular.....	79
Tablo 4.13. Uygulama Öncesi ve Sonrası İş Sağlığı ve Güvenliği Öğrenme Birimi Sınav Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları.....	81
Tablo 4.14. Uygulama Öncesi ve Sonrası İş Sağlığı ve Güvenliği Öğrenme Birimi Sınav Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları	82

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞ

Bu bölümde; problem durumu, araştırmanın amacı, problem cümlesi ve alt problemleri, araştırmanın önemi ve sınırlılıkları yer almaktadır.

1.1.Problem Durumu

Yirmi birinci yüzyılın oluşturduğu şartlar doğrultusunda teknoloji ve endüstri, toplum kültürünün ayrılmaz öğeleri arasında bulunmaktadır (Tay ve Öcal, 2011). Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin çoğunda insanların nitelikli, donanımlı eğitilmiş ve vizyon sahibi özelliklerinin olduğu görülmektedir (Savruk, 2019). Bununla birlikte bireylerin gelişmesinde eğitimin önemi büyüktür (Elitaş, 2017). Temel yaşam becerisinden başlayarak üst düzey yaşam becerilerine kadar eğitimi her alanında görmek mümkündür (Aslan vd., 2016). Eğitim, belirlenen zihinsel, fiziksel, duygusal, sosyal becerilere yönelik hedeflere ulaşılabilme sürecidir (Cemiloğlu, 2006). Bunun yanı sıra birden fazla disiplinde eğitimin farklı tanımları da söz konusudur. Bunlar; sosyolojide eğitim, yaşça daha ilerde olan bireylerin kendilerinden küçük bireylere toplumda var olan kültürü ve bilgiyi aktarmasıdır. Felsefi görüşe göre kişilerin düşünme becerilerini olumlu yönde desteklemek olarak ifade edilirken psikolojide de bireylerin bedensel, zihinsel ve duygusal açıdan iyi olmak için yapması gerekenleri bilmektir. Politikada yer alan ifadede ise eğitim, bireylerin seçme haklarını bilmeleri ve bu hakları uygun şekilde kullanmalarını sağlamaktır (Kurt, 2021). Bir başka tanımda ise eğitimin bireyler üzerinde olumlu etkileri olduğunu, zekâyı geliştirdiğini, sosyal ilişkileri güçlendirdiğini, ekonomik gelişmişliğe katkı sağladığını, iş hayatına adapte olma sürecini desteklediği ifade edilmiştir (Senemoğlu, 2007). Eğitim öğrenilen bilgilerin direkt olarak ya da yaşantılar yoluyla nesillere aktarılması durumudur (Tüzel vd., 2007). Dolayısıyla, eğitim geçmişte olduğu gibi günümüzde de değişen ve gelişen toplumun ihtiyaçlarına yönelik şekillenebilmektedir (Köse, 2020).

Bireyler doğdukları andan itibaren ölümlerine kadar geçen sürede bir şeyleri öğrenme çabası içindedir (Sönmez, 2019). Öğrenme, bireyin yaşamı boyunca bilgi, beceri ve yeterliliklerini, sosyal ya da mesleki açıdan iyileştirmek ve genişletmek için gerçekleştirdiği tüm etkinlikleri içermektedir (Balci, 2014). Uzun ve Alat'ın (2014)

açıklamalarında yer aldı gibi temel bilgilerin aktarıldığı sınıf ortamında verilen eğitim ve becerilerin gözlemlenebildiği mesleki eğitimin verildiği iki temel ortam mevcuttur. Dolayısıyla, insan sermayesine yapılan yatırım olarak bilinen eğitimin temel taşları arasında okuryazarlık, yetişkin eğitimi ve mesleki becerilerinin kazanılmasında mesleki ve teknik eğitim mevcuttur (Senemoğlu, 2007).

Mesleki anlamda beceriye dayalı insan yetiştirmek hedeflenmektedir. (Özsoy, 2015). Başka bir deyişle iş yaşamındaki nitelikli insan gücünü elde etmek için bireylerin yeterliliklerini ve becerilerini üst düzeye çıkarabilecek mesleki ve teknik eğitime sahip olunması gerekir (Sezgin ve Taşpınar, 2009). Ekizceleroğlu (2011) ‘ un belirttiği gibi eğitimin ekonomik anlamda getirisinin olmasında bilgi, beceri ve tutum kavramlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Dolayısıyla bilgi ve becerilerin en üst seviyeye çıkarılmasında mesleki eğitimin kaliteli ve sürdürülebilir önemlidir (Viertel, 2010). Atik, (2017) ‘ in ifadesinde belirttiği gibi düşünme becerilerini kazanma, bilgi birikimi yapma ve üretimin devamlılığını sağlama da bireyler eğitime ihtiyaç duymaktadır.

Hatisaru ve Erbaş’ın (2013) toplumun ihtiyacı olan meslek alanlarında nitelikli insan gücünü sağlamak, önceki eğitimin içeriği ve amaçlarının geliştirilmesi ve günümüz ihtiyaçlarına göre becerilerin belirlenmesi gerektiğine değinmiştir. Binici ve Arı (2004) ise çağımıza uygun beceriler belirlenerek, öğrencilere meslekler tanıtılmalı, kazanılması hedeflenen becerilerin süreç içinde gözlenmesi ve öğretmenlerin öğrencilere örnek olmaları gerektiğini ifade etmektedir. Özellikle beceri öğretiminde öğretmenlerin süreç içinde gerekmektedir. Bu bağlamda alınan eğitimin meslekteki önemi vurgulanmalıdır (Özdemir, 2018).

21.yüzyılın ihtiyaçlarına göre, öğrencilere ülkenin ve bölgenin sosyal, ekonomik ve teknolojik yapısına uygun amaçların belirlenmesi ve seçilen meslek için gerekli niteliklerin kazandırılması gerekir (Cemaloğlu vd., 2019). Öğrencilerin yeteneklerine uygun, yapmaktan hoşlandıkları iş alanlarına yönelmeleri ve bu alanların mesleki donanımlarını almaları kendilerini hedefledikleri aşamaya yaklaştırır. Özdemir’ in (2018) belirttiği gibi meslek edinme sürecinde gerekli fiziki alt yapının oluşturulması, eğitimin kalitesinin artırılması ve öğretilen mesleklerin kalıcılığını arttırmak için gerekli deneyimin edinmesini sağlanması amaçlanarak uygun ortamların

oluşturulması gerekmektedir. Mesleki ve teknik ortaokulları, genel kültür ve mesleki eēitimlerden oluşsan eēitim sürecinde ērenim gören bireyleri hem meslek edinmeye hem de yksekērenime hazırlanmasını amaladıēı vurgulanmıştır (Aykaç, 2002). Bülbül ve Toker-Gökçe ‘ (2015). Programların coērafi şartlar ve toplumun ihtiyaçları göz önünde bulundurularak belirlenmesi, sanayi, hizmet sektörü ve tarım için talep edilen iş gücünü karşılayacak alanların açılması ve bireylerin yetiştirmesi gerektiēini vurgulamaktadır.

Aygören ve Er (2019) meslek liselerinin işlevi hakkında bilgilendirmelerin yapılması, eēitimde ve iş piyasasında düzenlemelerin sürekli olması Mesleki ve teknik eēitim baēlamında belirlenen amaçlara ulařılabirliēinde oldukça önemli olduēunu vurgulamıştır. Bu baēlamda Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinin dokuzuncu sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi ēretim programının ortak ders olarak yer aldıēı ve önemli bir ders olduēu bilinmektedir (Güler vd. 2009). Mesleki Gelişim Atölyesi ēretim programının İş Saēlıēı ve Gvenliēi ērenme birimine ilişkin BGS modeli baēlamında katılımcı odaklı deēerlendirme yapılmıştır. Bu baēlamda programın yeterlilik düzeyinin belirlenmesi, yapılacak güncellenmelerin tespit edilmesi, nedenlerinin belirlenmesi ve czm önerilerinin sunulması amaçlanmaktadır (Dursun ve Keser, 2014). Özellikle nicel ve nitel yöntemlerden herhangi birini ya da ikisinden de yararlanarak program deēerlendirme süreci gerçekleştirilmektedir. Bununla birlikte genellikle yapılan deēerlendirmeler ders / ēretim programı ya da ünite/ ērenme birimine yönelik yapılmaktadır (MTGEM, 2021). Bu model crevesinde yapılan deēerlendirme ile birlikte programın hangi düzeyde eksikliklere sahip olduēu, güncellenmesi gereken durumların neler olduēu, ilgili ērenme birimi crevesinde süreç yönetiminde yaşanan durumlara ilişkin kapsamlı bir deēerlendirme yapılarak gelecekteki program geliştirme süreçlerine katkı saēlayacaēı düşünülmektedir.

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı dokuzuncu sınıf meslek lisesi ērencilerinin Mesleki Gelişim Atölyesi ēretim programının İş Saēlıēı ve Gvenliēi ērenme birimine ilişkin Stufflebeam’ın Context (Baēlam), Input (Girdi), Product (Süreç), Process

(Ürün) oluşan (CIPP) program değerlendirme modeline göre değerlendirmektir. Bu bağlamda, ele alınan programın geliştirilmesi gereken yönlerinin belirlenmesi, sürecin incelenmesi ve ortaya çıkan ürünü değerlendirmek araştırmanın genel amacı olarak belirlenmiştir.

1.3.Problem Cümlesi

Dokuzuncu sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programının “İş Sağlığı ve Güvenliği” öğrenme birimi çerçevesinde etkililiği nasıldır?

Yukarıda yer alan problem cümlesi çerçevesinde aşağıda yer verilen alt problemlere ilişkin cevap aranmıştır.

1.4.Alt Problemler

Dokuzuncu Sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programının:

1. Bağlam düzeyinde etkililiği nasıldır?
2. Girdi düzeyinde etkililiği nasıldır?
3. Süreç düzeyinde etkililiği nasıldır?
4. Ürün düzeyinde nasıldır?

1.5. Araştırmanın Önemi

Eğitim sistemli bir şekilde yürütülürse amacına ulaşması mümkündür. Bunun yanı sıra süreç içinde belirlenen amaçlar, eğitimin verileceği ortamlar, eğitimde kullanılacak araç gereçler ve sürecin sonunda yapılacak değerlendirme oldukça önemlidir (Yeşilyurt, 2021). Aynı zamanda eğitimin kalıcılığını arttırmak için öğrencilere yaparak ve yaşayarak öğrenebilecekleri bir ortamın sunulması gerekmektedir (Demirel, 2017). Dolayısıyla, verilen bilgilerin öğrencilere doğru ulaşması ve öğrencilerin bunu denemesi için onlara fırsatlar verilmelidir (Oral ve Yazar, 2017). Süreç içinde yapılan rehberlik ile öğrenciler üzerinde eğitimin kalıcılığı artmaktadır. Bu durumda basamakların sonuncusu olarak program değerlendirme dikkat çekmektedir. Başka bir deyişle değerlendirme, hedeflere ulaşma düzeyinin belirlenmesi ve bilgi toplama sürecini içerir (Gürler, 2018). Bununla birlikte eğitim bileşenlerinin niteliği, uygulanan eğitim metotlarının dinamikliği ve revize edilir

olması önemlidir (Musal ve Kılınç, 2006). Aygören ve Er (2019) program değerlendirmeyi “Programın etkili olmasını sağlanması, geliştirilmesi ve iyileştirilmesi için önemli bir geri bildirim mekanizmasıdır” olarak tanımlamıştır.

Aydın (2021) ise program değerlendirmenin temel amacını eğitimin amaçların süreç içindeki düzeyini belirlemek ve geliştirebilecekleri süreç olarak vurgulamaktadır. Bu hususta program değerlendirmenin dinamik bir süreç olduğu bilinmekle birlikte belirlenen hedefler ve uygulama süreci toplumun ihtiyaçlarına göre şekillendiği görülmektedir (Yeşilyurt, 2021). Özellikle program değerlendirme üründen faydalanan bireylerin belirlenmesi ve beklentilerini dikkate alınması gerekmektedir (Demirel, 2020). Ayan (2018) ‘ ın belirttiği gibi program değerlendirme, programın etkililiğini belirlemeye yönelik gerçekleşen süreç olduğunu vurgulamıştır.

Teknolojinin sürekli gelişen ve değişen bir süreç olması, var olan meslek gruplarının niteliksel ve niceliksel değişimlere uyum sağlaması mesleki eğitimin önemini arttırmaktadır (Tunç vd., 2015). Dolayısıyla, bireylerin değişimlerle baş edebilmesini ve işlevsel bilgilerin öğrenilmesini sağlama amaçlı verilen eğitimlerin önemi dikkat çekmektedir (Aynur, 2010). Ayrıca değişimin olumsuz durumlarından biri olarak bazı meslek gruplarının yıllık ömürlerinin azalması ve yeni meslek gruplarının ortaya çıkması dikkat çekmiştir. Bundan dolayı öğretilmesi hedeflenen mesleki eğitimlerle kalifiye eleman yetiştirmenin hem istihdam sorunlarına hem de sektördeki dengeye olumlu etki oluşturması beklenmektedir (Bolat, 2016). Altay ve Üstün (2011) Ülkeyi ileriye taşımada yol var olan insan ve tabii kaynakların doğru şekilde kullanarak üretimin artmasının önemli olduğu vurgulamıştır. Ayrıca başarının düşük olması ekonomik sorunlar ve döner sermayenin yetersiz olmasıyla doğru orantılı olduğu dikkat çekmektedir (Karakaya, 2004). Bu kapsamda teknolojinin hızla gelişmesi ve bu duruma ayak uydurulması gerektiği vurgulanmaktadır.(Demiroğlu, 2008). Gökşen vd., (2012) belirttiği gibi yaş, işsizlik ve nitelikli insan kaynağı eksikliğinin zaman içinde görülmesi ve ara meslek gruplarındaki ustaların sayısının azalması süreç içinde ihtiyaçları karşılayamayacak duruma gelmesi mesleki eğitimin önemini arttırmaktadır. Kuzu ve Demirli (2002) mesleki eğitimin amacını bireylerin

toplumda var olan rol ve statüye sahip mesleklere yönelik insan kaynağını oluşturmak ve geliştirmek olarak vurgulamaktadır. Bu bağlamda kuaförlerin, terzilerin, ayakkabıcıların, tornacıların, araba tamircilerinin ve çiftçilerin vasıflı işçi haline gelmelerinde çıraklık, kalfalık ve ustalık eğitimlerinin önemli olduğu dikkat çekmektedir. (Cevat vd., 2001).

Hepkul (2018) bakanlık, kalkınma planları çerçevesinde mesleki eğitimi belirlediği merkezlerde toplamayı, verimliliği, koordinasyon ve kaynak kullanımının artmasını hedeflediğini ifade etmektedir. Güler vd., (2009) atölyelerdeki araç- gereç teminin zamanında ve yeterli miktarda olmaması eğitimin kalitesini olumsuz yönde etkilediğini savunmuşlar. Mezun olduktan sonra iş bulma olanağının düşük olması, televizyon ve internette kötü örneklerin yaygınlaşması, öğrencilerin gelişimsel özellikleri, ailevi sorunlar, öğrencinin gelecek kaygısının olmaması, disiplin yönetmeliğinin yetersiz olması öğrencilerin başarısını etkilemektedir (Eren Deniz, 2014). Bununla birlikte meslek liselerinden mezun olan öğrencilerin bölümleriyle ilgili yükseköğretimde alan bulmada sıkıntı yaşadıkları ve hitap edilen bölümlerin çeşitliliğinin artırılması yönünde çalışmaların yapılması gerektiği savunulmaktadır (Şener, 2018).

Aktaş (2014) Öğretmen ve öğrencilerin iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili gerekli bilgilendirilmeni yapılması ve okul içinde oluşabilecek kazalar öngörülerek gerekli önlemlerin alınması önemli olduğunu vurgulamıştır. Dursun (2013) Meslek liselerinde iş kazaları atölyelerde mevcut olan araç gereçlerin yanlış kullanımından kaynaklandığını saptamıştır. Ayrıca öğretmenlerin ilkyardım hakkında bilgi sahibi olması olası felaketlerin önüne geçmede önemli olduğu vurgulanmıştır (Dursun ve Keser, 2014).

1.6. Çalışmanın Sayıtları

Bu araştırmada çalışma grubunun,

- Veri toplama araçlarını samimi ve doğru bir şekilde yanıtladığı,

- Gerçek düşünce ve davranışlarını yansıttığı varsayılmaktadır.

1.7. Sınırlılıklar

Bu çalışma;

- 2023-2024 eğitim öğretim yılı,
- Bitlis ili Tatvan ilçesinde bir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi dokuzuncu sınıf öğrencileri, Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programını okutan ders öğretmeni, yönetici yardımcısı ve okul yöneticisi,
- Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programı içerisinde yer alan İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme birimine ait kazanımları ile sınırlıdır.
- Dokuz haftalık gözlem süreci ile sınırlıdır.

1.8. Tanımlar

Eğitim programı: Geliştirilebilecek ve değiştirilebilecek tüm unsurları kapsayacak şekilde hedeflerinizi ve becerilerinizi nasıl, ne kadar süreyle ve ne ölçüde öğreneceğinizi planlayan süreci kapsamaktadır (Sönmez, 2020).

Öğretim programı: Belirlenen eğitim programının amaçlarına bağlı olarak bireylerin bilgi ve becerilerini geliştirmeye yönelik deneyimleri kazanmalarına fırsat tanıyan, eğitim programlarının nasıl uygulanacağını açıklayan ve öğretmenlere rehberlik eden program türüdür (Taşpınar, 2012).

Program Değerlendirme: Belirlenen programla ilgili Gerekli bilgiler bir araya getirilerek program hakkında karar verilmesi ve tanımlanmasıdır (Stufflebeam, 2009).

Mesleki ve Teknik Eğitim: Sosyo-ekonomik sektörlerle iş birliği içinde ekonomiye katma değer yaratan, toplumsal ve toplumlar arası mesleki yeterliliklere, mesleki ahlaka ve mesleki değerlere sahip girişken, yenilikçi, üretebilen ve kabiliyetli işgücünün yetiştirilmesi sürecidir (Kurt, 2021).

Mesleki Eğitim: İnsanların bireysel özellikleri, yetenekleri ve farklı gelişim alanlarındaki (düşünme, hissetme, ilişki kurma) potansiyelleri dikkate alınarak, kişisel ve toplumsal yaşamları için ihtiyaç duydukları iş ve faaliyetlere uygun becerilerin öğrenildiği zamanı kapsamaktadır(Altay ve Üstün, 2011). Bunu söylemenin başka bir yolu da şudur: Mesleki eğitim, herhangi bir iş hakkında bilgi edinilmesine sağlayan, olumlu bir tutum geliştirilmesine ve ihtiyaç duyulan becerileri öğrenme sürecidir (Aynur, 2010).

Meslek Dersi: Kişinin endüstriyel işlerle ilgili görevlerini etkili bir şekilde faaliyet gösterebilmesi amaçlı bireyde olması gereken bilgi ve becerileri geliştirmeyi hedefleyen ders olarak tanımlanmaktadır (Kesenli, 1995).

Mesleki Gelişim Atölyesi: Öğrenci meslek ahlakı kurallarına, Ahilik ilkelerine, milli, manevi ve insani değerlere uymalı, işyerinde kaza, zarar görme ve yangından kaçınmaya dikkat etmeli, topladığı bilgi ve verileri ihtiyaca uygun yöntemlerle eşleştirerek proje yapmalıdır. Dolayısıyla, karşılaştığı sorunu anlayabilir ve etkili bir şekilde iletişim kurabilir. Bununla birlikte dersin amacı, öğrencilerin hayatın farklı alanlarında çeşitli iletişim araçlarını kullanarak etkili bir şekilde iletişim kurmalarına yardımcı olmaktır (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi [MEGEP], , 2020).

İş Sağlığı ve Güvenliği: İşyerindeki personelin beden ve ruh sağlığının korunması, endüstriyel kazaların ve meslek hastalıklarının önlenmesini sağlama amacıyla var olan sebepleri belirleyip ortadan kaldırılması olarak tanımlanmaktadır (Deliönü ve Utlu, 2016).

İş Sağlığı ve Güvenliği Öğrenme Birimi: 2023-2024 eğitim- öğretim yılı Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin dokuzuncu sınıf Mesleki Gelişimi Atölyesi kitabında yer alan ikinci ünedir. Bununla birlikte dokuz haftalık bir süreyi kapsamaktadır (MEGEP, 2020).

İKİNCİ BÖLÜM

2.KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Dokuzuncu sınıf mesleki gelişim atölyesi öğretim programı iş sağlığı ve güvenliği öğrenme birimi kazanımlarının gerçekleşme düzeyini değerlendiren çalışma doğrultusunda yararlanılan kavramsal çerçeveye ve ilgili araştırmalara erişkin detaylı açıklamalara aşağıda yer verilmiştir.

2.1. Eğitim Programı

Bireylerin yaşamlarını sürdürebilmelerinde edinmeleri gereken davranışların kazanılması ve yapılan dönütlerle davranışların aşama aşama şekillenmesi eğitim olarak adlandırılmaktadır (Aslan vd., 2016). Başka bir deyişle eğitim, istendik öğrenmeler sonucu olduğu savunulmaktadır (Kaya,2021). Bu kapsamda eğitim, anaokulundan üniversiteye kadar uzanan mesleki ve/veya teknik eğitimleri kapsayacak şekilde yapılandırılmış boyutuyla (formal eğitim) ve güzel davranışların öğrenilmesi yani yapılandırılmamış boyutuyla (informal eğitim) karşımıza çıkmaktadır (Yağan, 2019). Bununla birlikte eğitim programı belirlenen hedeflerin okul içinde veya okul dışında planlanan tüm yaşantıları kapsayacak şekilde toplumun ihtiyaçları doğrultusunda gelişmesi ve değiştirilmesi gereken program bütünü şeklinde tanımlanmaktadır (Sönmez, 2020).

Değişen ve gelişen dünyayı anlamak için eğitimin ileri seviyeye taşınabilmesi mümkündür (Aslan vd., 2016). Ancak öğrenilmekte olan becerilerin olumlu ve olumsuz beceriler olabilir (Aykaç, 2007). Senemoğlu (2010) belirttiği gibi öğrencilerin kopya çekmeyi öğrenmeleri ya da argo sözcükler kullanmaları istenmedik davranışlar olarak adlandırılıp eğitimin yan ürünü olarak isimlendirilmektedir. Ayrıca bireyin yaşantısında kasıtlı ve istendik davranış değişikliği eğitim olarak tanımlanırken, insanların toplumlarındaki kültürel değerlerin bireyi geliştirmesi ve bireyde davranış olarak görülmesine de kültürlenme denilmektedir (Gökalep, 2021).

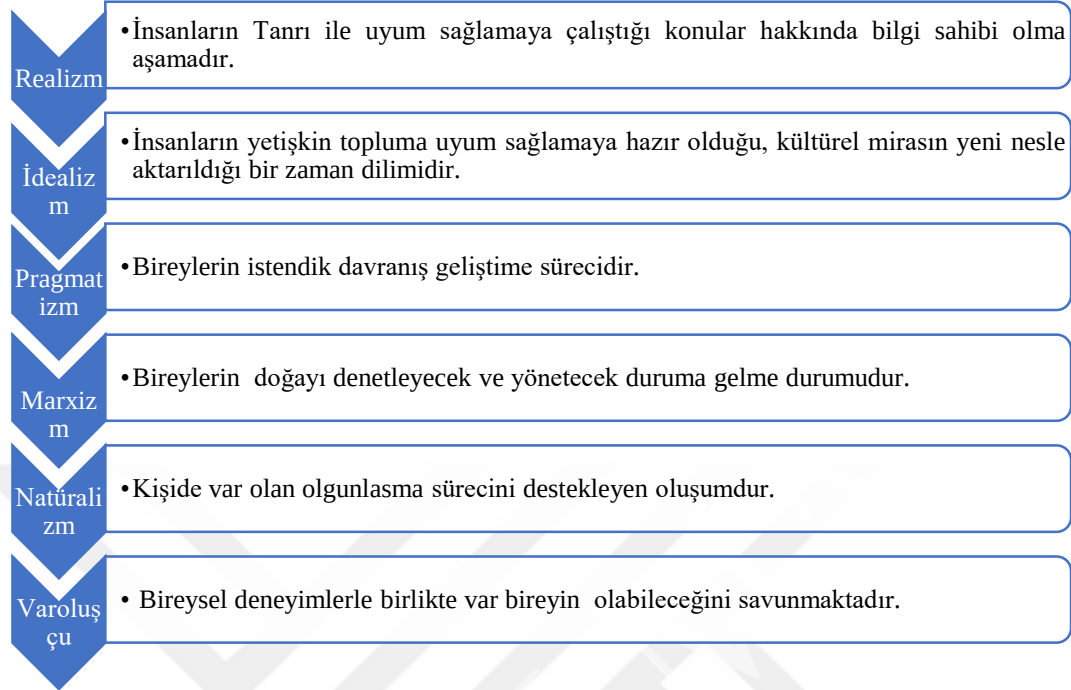
Davranışların gözlemlenebilir yaşantı kazanma sonucu olması ve nispeten sürekli olması öğrenmenin özellikleri arasında yer almaktadır (Kozikoğlu ve Senemoğlu, 2015). Akıncı ve Köse (2022) organizmanın gözlemlenebilen ya da

gözlemlenemeyen ve örtük faaliyetlerinin tümü davranış olarak tanımlamaktadır. Bunun yanı sıra bireyin yaşantısı yoluyla davranışında meydana gelen değişimler öğrenme olarak isimlendirilmekte, kişilerin çevresindekilerle etkileşimleri sonucu bireyde kalan izler yaşantı olarak ifade edilmektedir.

Eğitim programı, programın amaçları, programın uygulanacağı kişiler, uygulama sürecindeki yönergeler, gerçekleştirilecek öğrenme alanları, modeller ve stratejiler, süreç içinde kullanılacak kaynaklar ve sonuçları kapsayan bir süreç olarak ifade edilmektedir (Varış, 1996). Bu açıdan eğitimde verimliliği artırmak, yapılacak faaliyetlere yön vermek, okullarda birliği sağlamak, öğretmenlere rehberlik etmek ve öğretim sürecini daha işlevsel kılmak eğitim- öğretim programlarının yararları arasında yer almaktadır (Gökalp, 2021). Başka bir deyişle toplum olarak, Özellikle insanların yaşama ayak uydurabilmesi için bilimsel, teknolojik ve sosyal alanlarda bireylerin gereksinimlerine yönelik programların düzenlenmesi ve eğitimin planlanması amaçlanmaktadır (Akıncı ve Köse, 2021). Dolayısıyla, program düzenlemeleri gerçekleştirilirken uygun yöntemlerle koordineli ve sistematik bir şekilde olmasına özen gösterilmektedir (Özdemir, 2009).

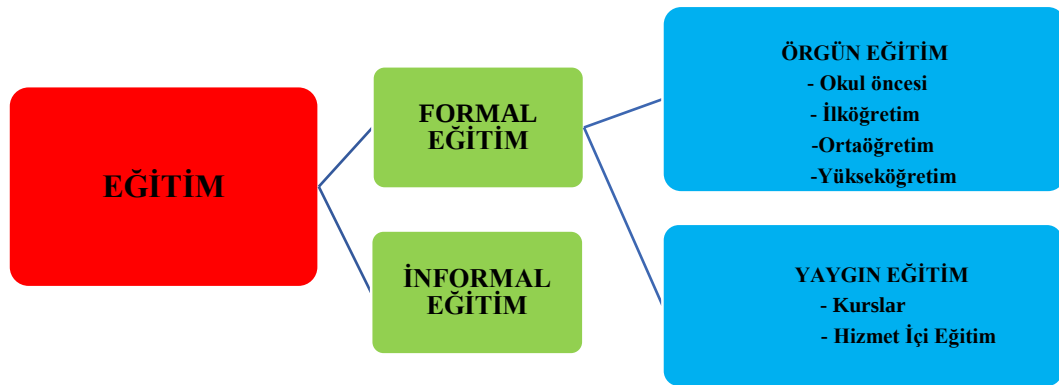
Eğitim programları düzenlenirken yapılacak olan yeniliklerin mevcut programları değerlendirerek hayata geçirilmesini hedeflemek önemlidir (Kurt ve Erdoğan, 2015). Kaya' nın (2016) belirttiği gibi belirlenen yeterliliğe ulaşmada öğrencilere yaparak ve yaşayarak öğrenme ortamı hazırlamak oldukça önemlidir. Bu nedenle eğitim sisteminin sürekli geliştirilmesi, yenilenmesi ve yeniden yapılandırılmasına yönelik araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır (Demirtaş, 2017).

Genel felsefe yaklaşımlarına göre eğitim aşağıdaki şekilde tanımlanmaktadır (Sönmez, 2020):

Şekil 1: Genel Felsefe Yaklaşımlarına Göre Eğitim (Sönmez, 2020).

Yukarıdaki tabloda anlaşılabacağı gibi eğitim kavramına yönelik birçok felsefi yaklaşımlar mevcuttur. Ancak bütün bu yaklaşımların ortak yönü eğitimin bireyde gerçekleşen davranış değişikliği olduğu sonucu çıkarmak mümkün görünmektedir (Karasar, 2022).

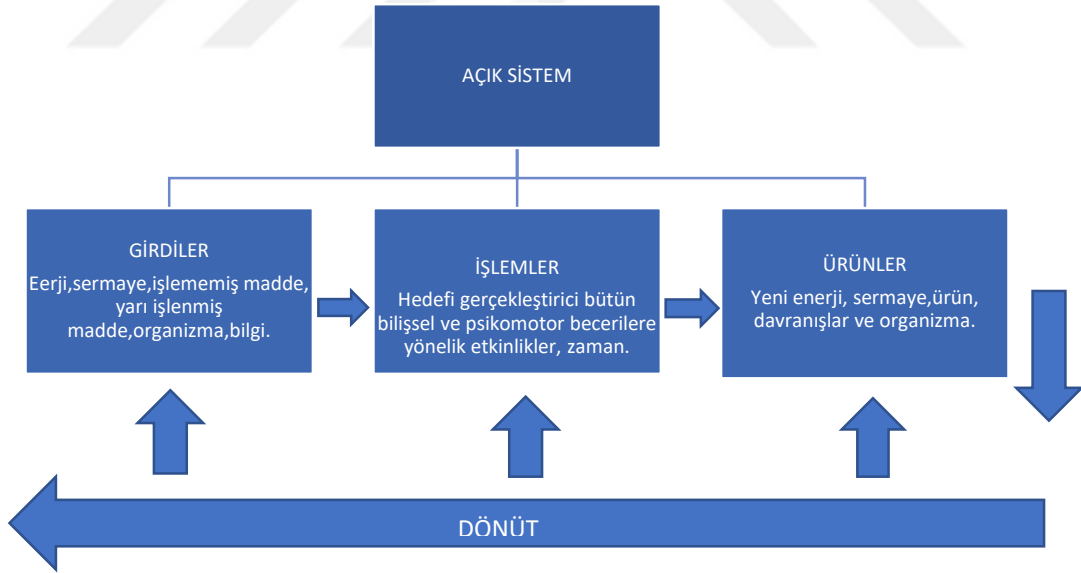

Şekil 2: Eğitim Kavramının Tür ve Hiyerarşik Yapısı (Yeşilyurt, 2021).

Formal eğitim, eğitimin yapılacağı çerçevenin ve planlamanın önceden tasarlandığı süreç olarak tanımlanmaktadır (Çelikkol ve Özünlü, 2013). Ayrıca örgün

ve yaygın eğitim incelenmiştir (Akpınar vd., 2012). Bu bağlamda örgün eğitim, okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretimi ele almıştır (Yeşilyurt, 2021). Yaygın eğitim ise kurslar ve hizmet içi eğitimleri içermekte ve belli bir yaştan başlayıp üst sınır olmaksızın hayat boyu devam etmektedir (Keskin, 2010). İnformal eğitim ise değişik zaman, ortam ve biçimlerde herhangi bir plana bağlı kalmadan ölçülmesi ve değerlendirilmesi zor olan eğitim türü olarak tanımlanmaktadır (Yeşilyurt, 2021)

Eğitim programı, öğrencilerin deneyimlerine ve öğrenme çabalarına ilişkin bir çaba olarak ifade edilmektedir (Atik,2017). Çelikkol ve Özünlü (2013) eğitim programı bilimsel girdilerle geliştirilen ve dört temel öğeden oluşan (hedef, içerik, öğretme-öğrenme süreci, değerlendirme) aktif bir süreç olarak ifade etmektedir. Ayrıca eğitim programı; unsurlar, ürünler, kalite, maliyetler, öğretme-öğrenme, materyaller, personel, tasarım, programın etkili olan tüm unsurları değerlendirilmekte ve süreç içerisinde programa ilişkin bilgiler(Kalite, verimlilik, uygunluk vb.) sistematik olarak takip edilmektedir (Sönmez ve Alacapınar, 2015).

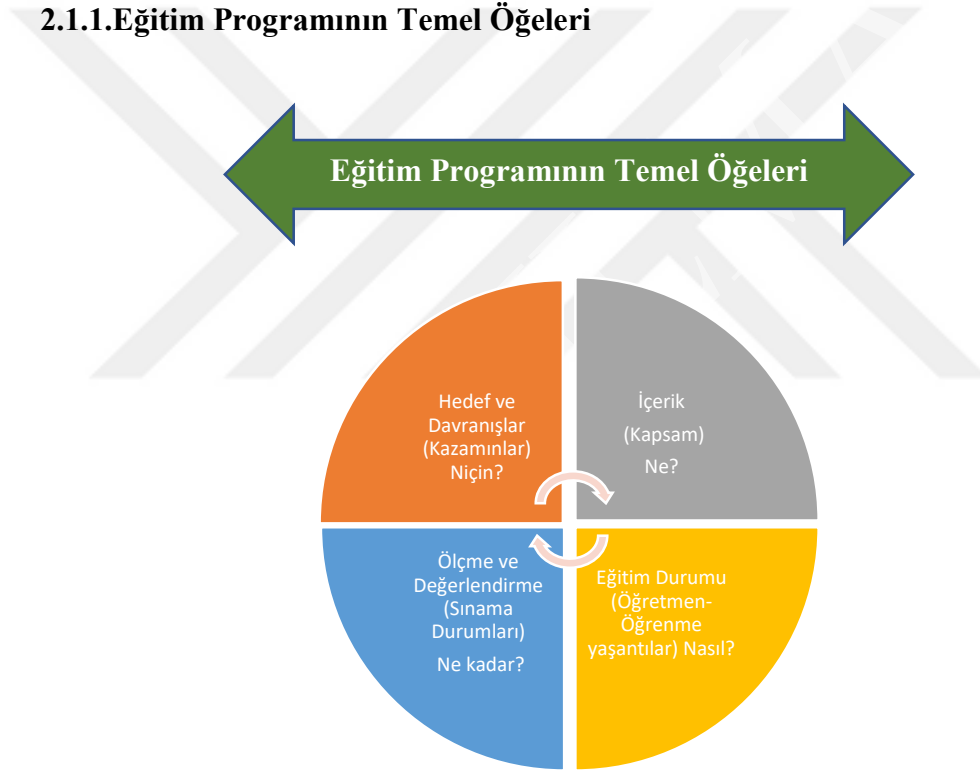

Şekil 3: Açık Sistem ve Öğeleri (Sönmez, 2020).

Eğitim, açık sistem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte açık sistemin ilk aşamasında girdiler yani ulaşılması hedeflenen amaçlar doğrultusunda kullanılan para, enerji, bilgi, beceri vb. bütün öğeler yer almaktadır (Sönmez, 2020). Dolayısıyla, belirlenen amaçların kazandırılması için düzenlenen etkinlikler, ayrılan zaman, emek,

araç gereç, fiziki yapılar vb. unsurlar işlemler aşamasını kapsamaktadır (Senemoğlu, 2007). Aynı zamanda kazandırılması amaçlanan girdiler ve işlemlerin sonucunda ortaya çıkan enerji, bilgi, yaklaşım, davranış vb. ürünler olarak sıralanmaktadır (Sönmez, 2020). Ayrıca sürecin takip edilmesi ve her aşamada dönütlerin gerçekleştirilmesi açık sistemin aşamalarını oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra yarı açık sistemde ise girdi, işlem ve ürün aşamaları mevcut olmasına karşın yetersiz ve düzensiz dönütler yer aldığı ifade edilebilir (Keskin,2010). Özellikle yapılan dönütlerin zamanın da yapılması oldukça önemli olduğu söylenebilir (Sezgin,2009). Şeker (2012) kapalı sistem incelendiğinde istenilen kadar girdilerin ya da ürünün olmaması durumu olarak tanımlamıştır.

2.1.1.Eğitim Programının Temel Öğeleri

Şekil 4:Eğitim Programının Temel Öğeleri (Demirel, 2021).

2.1.1.1.Hedef ve Davranışlar (Kazamınlar) -Niçin?

Eğitim sürecinin ilk aşaması olarak bilinen hedef, ulaşılması amaçlanan davranış, bilgi, tutum vb. olarak bilinmektedir (Turgut veBaysal,2013). Böylece verilecek olan eğitimin amacının ne olduğu, kazandırılması gereken davranışları

düzeyinin ne olacağı, temelde nasıl bir insan yetiştirmek istendiği sorularına cevaplar aranmaktadır (Demirel, 2021). Ornstein ve Hunkins (2004) tarafında ifade edildiği gibi hedefler gelecekte edinilmesi amaçlanan ve planlama aşamasında başvuru ve rehber edinilen ifadeler olarak tanımlanmaktadır. Eğitimde öğrenme programları belirlenirken toplumun ihtiyaçlar dikkate alınarak eğitimin başarıya ulaşması mümkündür (Özdemirel, 2021).

Hedeflere karar verilemeden önce hedef havuzu oluşturulması gerekmektedir (Uşun,2012). Bununla birlikte hedefler belirlenirken eğitim psikolojisi, felsefesi, ekonomisi ve sosyolojisi süzgeçleri göz önünde bulundurmak oldukça önemlidir (Şeker,2012). Eğitim psikolojisinde davranışlar gözlemlenmesi yer almaktadır (Yavuz vd., 2016). Dolayısıyla, bireyin eğitime karşı istekli olması ve eğitimin sonunda davranışsal olarak gözlemlenebilir olması gerekmektedir (Varış, 1996). Eğitim ekonomisi olarak adlandırılan bilim dalı, var olan kaynaklarla insanların tüketimi ve üretimleriyle paralellik göstermesi oldukça önemlidir (Şener, 2018). Eğitim sosyolojisi, kişilerin bireyler, kurumlar ve toplumla ilişkilerini gözlemleyen görüş olarak tanımlanmaktadır (Uzun ve Alat, 2014). Şeker (2012) belirttiği gibi uzak hedefler, devletin belirlediği uzun vadeli hedefler olarak ifade etmiştir. Genel hedefler hedeflerin uygulanabilir olma hali olarak tanımlamıştır. Dolayısıyla, derslerde kazanılması gereken davranışların sıralanması olarak bilinmektedir.

2.1.1.2.İçerik (Kapsam) -Ne?

Bu aşamada belirlenen amaçlar çerçevesinde kazanımların belirlenmesi sonrasında ikinci aşama “Ne öğretelim?” sorusuna cevap aranmakta ve amaçlar dikkate alınarak konuların belirlenmektedir (Özdemir,2018). Özellikle öğrencinin yaşı, seviyesi dikkate alınmalıdır (Demirel, 2012). Benzer şekilde eğitim programında karar verilen hedeflerin temsil ettiği bilgi ve becerileri içeren uzmanlık alanları hiyerarşik bir düzen şeklinde üniteler ve konular olarak tanımlanmaktadır (Hotaman, 2010).

2.1.1.3.Eğitim Durumu (Öğretmen-Öğrenme yaşantılar)- Nasıl?

Eğitim programında yer alan amaç ve içeriği dikkate alınarak uygun yöntem ve tekniklerin kullanılmasıdır (Güleryüz, 2001). “Nasıl öğretilecek?” sorusuna cevap aranmakta ve materyaller belirlenmektedir (Demirel, 2012). Bununla birlikte istenen davranışları ortaya çıkaran eğitim durumları ve öğrenme deneyimleri etkili öğrenmeyi sağlamalı öğrenme deneyimleri oluşturulmaktadır (Özçelik,2014). Özellikle öğrenme deneyiminin hedef odaklı, öğrenci merkezli, ekonomik ve tutarlı olması önemli olduğu görülmektedir (Hotaman, 2010).

2.1.1.4. Ölçme ve Değerlendirme (Sınama Durumları) - Ne kadar?

Bu aşmada programın “Ne kadar?” ve “Ne düzeyde?” etkili olduğu sorularına cevap aranmaktadır (Savruk, 2019). Turgut ve Baykul (2023) belirttiği gibi öğrencilerin öğrenme düzeyleri belirlemekte, varsa eksikleri ve yanlışları saptanmaktadır. Bu aşamada öğretim programının uygulanabilirliğini ve etkililiğini değerlendirmek mümkündür. Ayrıca ortam, yöntem ve teknikler detaylı incelenmektedir (Sezgin ve Taşpınar 2009).

Bununla birlikte pilot uygulama ile eğitim programının temel öğeleri çerçevesinde değerlendirilip sonuçlar doğrultusunda ülke genelinde uygulanabilirliği görüşülmesi sağlanmaktadır (Sezgin,2009). Ayrıca bu aşamalar gerçekleştirilirken ölçme ve değerlendirme sonuçlarına dikkat edilmesi ve sonuçlar doğrultusunda genel uygulamadan önce gerekli düzenlemeler yapılması gerekmektedir (Özçelik, 2014). Sonuç olarak “Ne kadar öğretildi?” sorusu ölçme ve değerlendirme basamağını belirlemektedir. Bununla birlikte yapılan çalışmalarla ve dönütlerle süreç geliştirilmek amaçlı tekrar edilebilmektedir (Demirel, 2012).

2.1.2. Eğitim Programının Nitelikleri

Eğitim programının niteliklerin var olması programın başarılı ve sürdürülebilir olmasını sağlamaktadır. Bu bağlamda aşamaların bazı özellikler göz önünde bulundurulması gerekmektedir (Yeşilyurt, 2021). Bu bağlamda eğitim programının nitelikleri aşağıda sıralanmaktadır (Akpınar, 2012).

Amaca uygunluk: Devletin benimsediği temel felsefe çerçevesinde toplumun kültürü göz önünde bulundurularak amaçlar belirlenmelidir. Ayrıca amaçlar belirlenirken uzak hedefler ve genel hedeflere uygunluğuna dikkat edilmelidir (Akpınar, 2012).

Bilimsellik: Hedeflerin uygulanabilir olması ve insanda davranış olarak gözlemlenebilmesi gerekmektedir. Özellikle eğitimin temel öğeleri kapsamında amaç, içerik, öğretim yöntem ve teknikleri ve eğitimin sınanma durumları planlanırken bilimsel süreç göz önünde bulundurulmaktadır (Yeşilyurt, 2021).

Ekonomiklik: Bir eğitim programı planlanırken ve uygulanırken ekonomik olması gerekmektedir. Bu bağlamda zaman ve maddi kaynaklar değerlendirilerek maliyeti uygun eğitim planlarının yapılması gerekmektedir (Demirel, 2012).

İşlevsellik: Çağımızın ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda eğitim planlama süreci gerçekleştirilmektedir. Bu durumda eğitim süreci uygulandıktan sonra değerlendirme aşamasında verilen eğitimin yararlarına dikkat edilmektedir (Akpınar, 2012).

Uygulanabilirlik: Program kusursuz planlansa da uygulama aşamasında yaşanabilecek herhangi bir aksilik programı olumsuz etkileyebilmektedir. Başka bir deyişle programın oluşum aşaması önemli olduğu kadar uygulamada fiziksel imkânların, maddi kaynakların topluma uygunluğu gibi faktörler değerlendirilmektedir (Senemoğlu, 2021).

Esneklik: Uygulanan program oluşan durum ve şartlara göre bölgenin ve öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve sosyal çevrenin koşullarına uygun olarak değişebilmektedir (Akpınar, 2012).

Devletin ve Toplumun Genel görüşleriyle Uyumlu Olma: Devletin temel felsefesi ve ideolojisi, toplumsal ve kültürel değerlere uygunluğu program planlanırken ve uygulanırken bir bütün halinde olmasına özen gösterilmektedir (Kurt, 2021).

2.1.3.Eğitim Programının Türleri

Şekil 5: Eğitim Programının Türleri (Demirel, 2012).

Resmi Eğitim Programı

Eğitim öğretim yılını planlayan, öğretmenlere rehberlik eden program türü olarak tanımlanmaktadır. Bunun yanı sıra hedeflerin, konuların, kullanılacak araç-gereçlerin ve değerlendirmenin yer aldığı belli bir sırayı takip eden yazılı doküman olarak adlandırılmaktadır. Ayrıca sürecin sonunda öğrencilerin değerlendirildiği bir program şeklidir (Yüksel, 2004).

Örtük Eğitim Programı

Resmi eğitim programında yer alan amaç ve kazanımların dışında bireylerin farkında olmadan öğrendikleri program türüdür. Dolayısıyla, yazılı olmayan kurallar, davranışlar ve disiplin vb. gibi öğeleri kapsamaktadır (Tezcan, 2003).

İşevuruk Eğitim Programı

Öğretmenlerin okulda somut bir şekilde öğrettikleri, öğrencilerin neyi ve nasıl öğrendikleri ve öğretmenlerin var olan programı kendi bilgi ve anlayışları doğrultusunda öğrencilere aktardığı program türü olarak nitelendirilmektedir (Görgeç, 2017).

Destekleyici Eğitim Programı

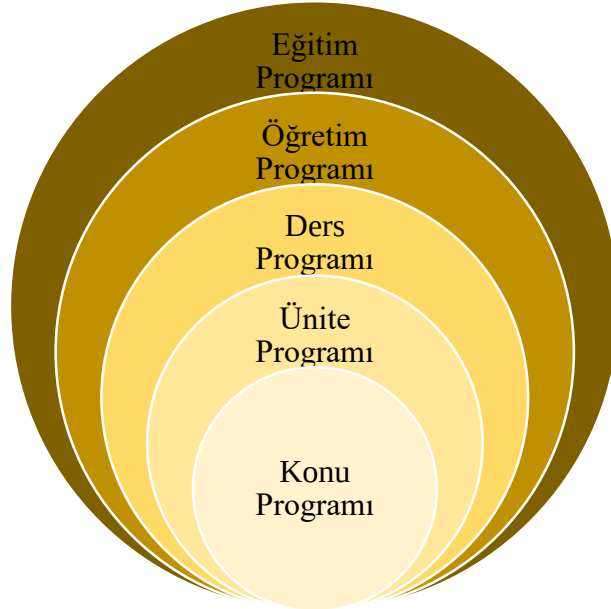
Gönüllülük esasına dayanan okul dersleri dışında planlanan öğrencilerin ilgi ve istekleri doğrultusunda duyuşsal ve devinimsel alanlara katkı sağlamayı amaçlayan dolayısıyla gezi, gözlem, sanatsal ve spor faaliyetlerini kapsayan eğitim programı olarak tanımlanmaktadır (Görge, 2017).

Öğretim Programı

Belirlenen amaçlar çerçevesinde bireyin alacağı eğitim ve edineceği becerilerini arttırmaya yönelik düzenlenen yaşantılara yer veren programdır. Ayrıca bir eğitim programının hayata nasıl geçeceğini anlatan ve öğretmenlere rehberlik eden kılavuz olarak adlandırılmaktadır (Taşpınar, 2012).

Ders Programı

Öğrenci davranışlarını dönüştürmeyi amaçlayan, eğitim hedeflerinin ve belirlenen hedeflerin alt basamaklarının olduğu program türüdür. Bu hususta değerlendirme esaslarının var olduğu dersin uygulanabilirliği anlatan bütün etkinlikler yer almaktadır (Demirel, 2012).

Şekil 6: Eğitim, öğretim, ders, ünite ve konu programları arasındaki hiyerarşik ilişki (Yeşilyurt, 2021).

2.2.Program Değerlendirme

Demirel (2021) ifade ettiği gibi program değerlendirme “Belirlenen programla ilgili gerekli bilgilerin bir araya getirilmesi, program hakkında karar verilmesi” tanımlanmıştır (Demirel, 2021). Program, “belirli kısa veya uzun vadeli hedefleri olan herhangi bir dizi yapılandırılmış faaliyet” olarak tanımlanmaktadır (Altmışdört vd., 2011). Bu açıdan programlar genellikle belirli ve amaçlanan sonuçlara ulaşmak için insan kaynakları ve finansal kaynaklarla desteklenmektedir (ABD Sağlık Bakanlığı ve İnsani Hizmetler Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri, 2011). Programlar, eğitim hizmetleri, sosyal müdahaleler, medyada savunuculuk kampanyaları, hizmet hükümleri, kamu politikaları, araştırma projeleri ve eğitim programları gibi organize faaliyetleri içermektedir (Aydın, 2022). Öğrencilerin başarılarını ve eğitimsel müdahalelerin verimliliğini arttırmaya önem verilmesidir (Burkhauser vd., 2012). Dolayısıyla, okul yöneticileri ve öğretmenlerin programlarının kalitesini güçlendirmenin ve öğrencilerin öğrenme ürünlerini iyileştirmenin yollarının ve yaklaşımlarının geliştirilmesi için vazgeçilmez bir araç olarak görülmektedir (Wright ve Wallis, 2019). Bununla birlikte bir programın etkililiğine ilişkin temel sorular sorulmakta kullanılabilecek verileri toplanmakta ve sorulan sorulara yönelik cevaplar aramak için çalışmalar yürütölmektedir (Demirel, 2021).

Program değerlendirme, profesyonel bir iş olmakta ve uzmanların görüşlerinin alınması gerekmektedir. Benzer şekilde uzmanlık bilgisinin yanında değerlendirme becerileri ve değerlendirme nesneleri ve diğeri ilgili mesleki yeterlilikler hakkında bilgi sahibi olmaları gerekmektedir (Blair ve Noel, 2014). Bu durumda planlı bir süreç olduğundan programların ve uygulamaların verimliliğini ve etkililiğini geliştirmeye yönelik fikir vererek birden fazla hedefi gerçekleştirmeye yönelik sistemli bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Yağın,2019). Bir başka deyişle program geliştirmede sürekliliğin sağlanması program değerlendirmenin belli bir sıra ile ilerlemesine bağlıdır. Sonuç olarak, programın bütün öğelerine ve sürecine ilişkin sorulara cevaplar aranmaktadır (Kaya 2016). Aynı zamanda program değerlendirme yeniliklerini yönlendiren faktörleri ve program değerlendirmede yeniliklerin ortaya çıkmasını sağlayan faktörleri de tartışılmaktadır (Demirel, 2021).

Program değerlendirme, programın planlı olarak geliştirilmesi, güncellenmesi ve program unsurları üzerinde gerekli anlaşmaların yapılmasıyla yakından ilgilenmektedir (Kurt,2015). Bununla birlikte program geliştirmenin tüm yönlerini (hedefler, içerik, eğitim durumu, test durumu) sistematik olarak değerlendirmede uzmanlar, programın felsefesine ve yaklaşımına bağlı olarak çeşitli program değerlendirme modelleri sunmaktadır (Musal, 2006). Benzer şekilde bir programı oluşturan bütün öğeleri sistematik olarak değerlendirilmesi, programın eksik olduğu veya iyileştirilmesi gereken alanlar belirlenerek program akışının döngüsel boyutta yeniden planlanması yardımcı olmaktadır (Altmışdört vd., 2011).

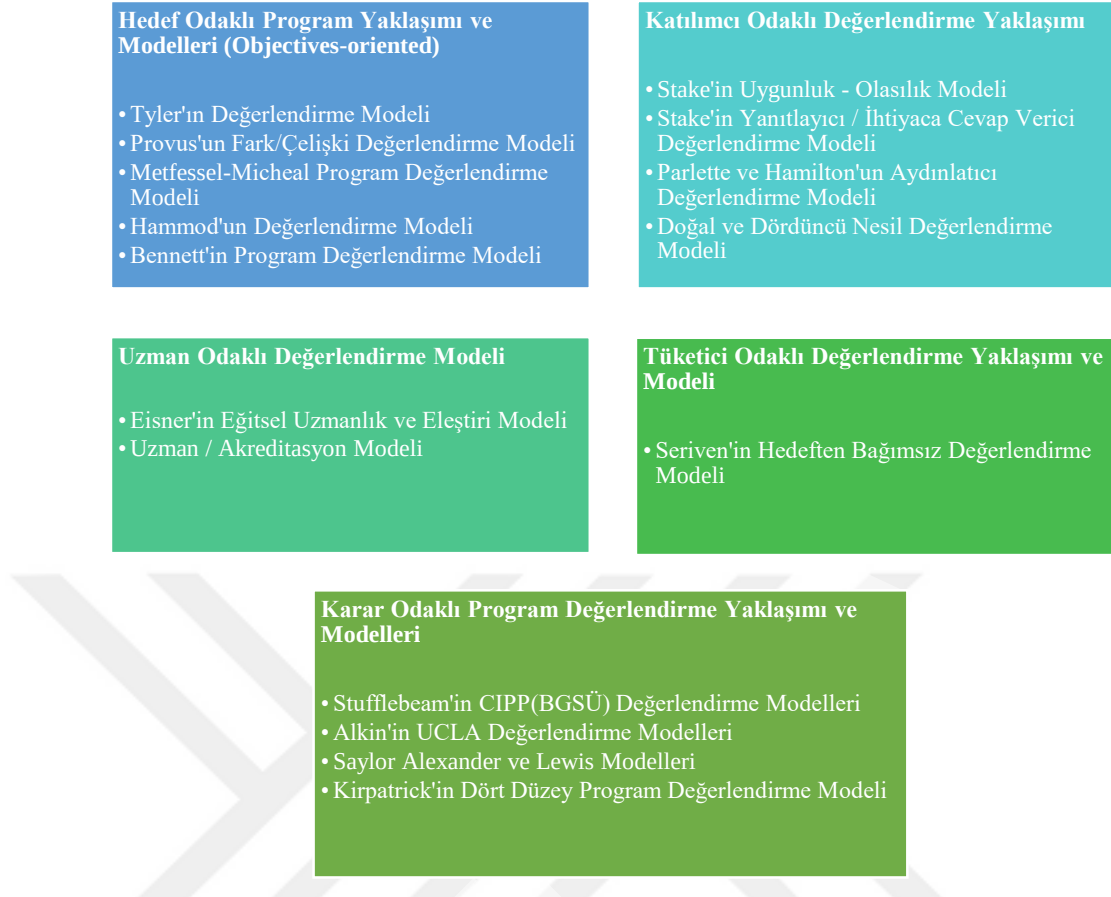
Değerlendirme konulu çalışmaların odak noktaları, örnekleri, çalışmaların metodolojik yönleri ve elde edilen sonuçlar dikkate alınarak Türkiye'deki program değerlendirme araştırmalarındaki eğilimlerin mevcut durumu anlaşılmasına çalışılmaktadır (Oral ve Yazar, 2017). Bu hususta değerlendirmenin amacı, bir eğitim programının gerçekten işe yarayıp yaramadığını, hangi yönlerinin değiştirilmesi gerektiğini, mevcut programların etkililiğini ve okulun ürünlerinin yükseköğretimde veya işletmede başarıya ulaşıp ulaşmadığını belirlemektir (Klenowski, 2010). Bu bağlamda değerlendirme ihtiyaçları karşılamak veya tespit edilen boşlukları doldurmak, hataları düzeltmek, programları yeniden düzenlenmekte ve güncellenmektedir (Fer, 2020). Sonuç olarak program toplumdaki ve bilimdeki değişimlerin sıklıkla görüldüğü modern çağda, eğitim programlarının da bu doğrultuda revize edilmesi gerekmektedir (Demeuse ve Strauven, 2016).

Değerlendirilmelerde planlı ve sistematik çalışmaların yapılması gerekmektedir (Kurt, 2021). Programın aşamaları göz önünde bulundurulmalı ve bütün aşamalar ayrı ayrı değerlendirilmelidir(Musal,2006). Özellikle süreçte yer alan öğretmenin nitelikleri, öğrencinin durumu ve öğrenmenin gerçekleşeceği ortamın fiziki özellikler oldukça önemlidir (Oral ve Yazar, 2017). Sonuç olarak belirlenen hedeflerin gerçekleştirme düzeyi ve program uygulanırken yaşanan aksaklıklar ve eksikliklerin belirlenmesidir (Fer, 2007). Stufflebeam (2009) belirttiği gibi programın başarısına katkıda bulunan etmenleri araştıran, hedefleri değerlendiren ve süreci baştan sona gözden geçiren bütün verileri bir araya getirerek sonuca varılmasını sağlayan

süreç olarak nitelendirilir. Program bütün halde ele alınarak bilgiler bir araya getirilir, gözden geçirilir, değerlendirilir ve raporlanır (Musul, Kılınç ve Çapa-Kaya, 2017). Programda yer alan yaklaşımların sonraki süreçlerde uygulanıp uygulanamayacağını gözden geçirilmektedir (Stufflebeam, 2001).

Belirlenen hedeflerin içeriğe uygun yöntem ve tekniklerle, araç- gereçler kullanarak, okul içinde ya da dışında gerçekleşme sürecinin tümü olarak tanımlanmaktadır (Demirel, 2012). Bununla birlikte eğitim programının temel öğeleri arasındaki döngüyü takip ederek gerekli değişiklikleri gerçekleştirme süreci şeklinde açıklanmaktadır (Gültekin, 2017). Bunun yanı sıra temelde hedefler tanımlanmakta süreç gerçekleştirildikten sonra değerlendirme ve geliştirme aşaması ele alınmaktadır. Aynı zamanda rakip stratejileri ve yaklaşımların çalışma planlarını ve bütçelerini gözden geçirmek süreç için önemli görülmektedir. Bu sayede eğitimcilere eğitimin uygulanabilirliği konusunda kolaylık sağlamaktadır. Öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik çalışmalara odaklanılmayı önceden belirlenen kısa ve uzun vadeli amaçların uygulanabilirliği, sonuçların ele alındığı ve süreç hakkında gerekli düzenlemelerle geri dönütler verilerek bir döngü mevcuttur (Stufflebeam, 2009).

2.2.1. Program Değerlendirme Yaklaşımları ve Modelleri

Şekil 7: Program Değerlendirme Yaklaşımları ve Modelleri (Kurt, 2021).

2.2.1.1. Hedef Odaklı Program Değerlendirme Yaklaşımı ve Modelleri (Objectives- oriented)

Hedef odaklı program değerlendirme yaklaşımda amaç, belirlenen hedeflere ulaşılma düzeyine değinmek ve ürünleri değerlendirmek önemlidir (Aydın,2022). Ayrıca hedeflere ulaşıp ulaşılmadığı belirlenmesidir (Atik,2017). Programa devam etme durumunun belirlenmesinde ilk aşama olarak bilinmektedir. Bunun yanı sıra ekonomik olarak bütçenin ayrılıp ayrılmayacağı hedef odaklı program değerlendirmenin sonucuna göre belirlenmektedir (Fitzpatrick vd., 2012).

2.2.1.1.1.Tyler'in Değerlendirme Modeli

Program değerlendirmenin bu yaklaşımında sürecin ilk aşaması olarak bilinen hedef ve kazanımların süreç sonunda gerçekleşme düzeyi ve seviyesi hakkında bilgi vermektedir. Fitzpatrick vd., (2012) ifade ettiği gibi genel amaçları belirlenmesi,

sınıflandırılması ve kazanım olarak ifade edilmesi önemlidir. Yer alan ifadelerin davranışsal olarak gözlemleyebilecek ortamlar oluşturulması, performansları dikkate alarak davranışların ölçülmesi son aşamada da amaç ve davranışların kıyaslamak sürecin ilerlemesine yardımcı olacaktır.

2.2.1.1.2. Provus'un Fark/Çelişki Değerlendirme Modeli

Modelin temel amacı programı uygulama aşamasında değerlendirmek ve dönütler vermektedir. Bununla birlikte eğitimin etkili olup olmaması, programın hedeflerini uygulamada gerçekten ulaşıp ulaşılmadığını ölçmektedir (Aygören ve Er, 2019). Bu bağlamda değerlendirme modeli uygulanan program sonunda belirlenen kriterlerin karşılanıp karşılanmadığı ve tutarsız bilginin var olup olmadığını belirlemeye yönelik bir süreç olarak ele alınmasıdır (Stufflebeam,2009). Dolayısıyla, araştırma sonunda ulaşılan bilgiler ışığında programın veya bazı yönlerinin iyileştirilmesi, sürdürülmesi veya sonlandırılması konusunda sonuca ulaşmak için karar verilmektedir. Süreç içinde değerlendirme söz konusudur (Fitzpatrick vd., 2012).

2.2.1.1.3. Metfessel-Micheal Program Değerlendirme Modeli

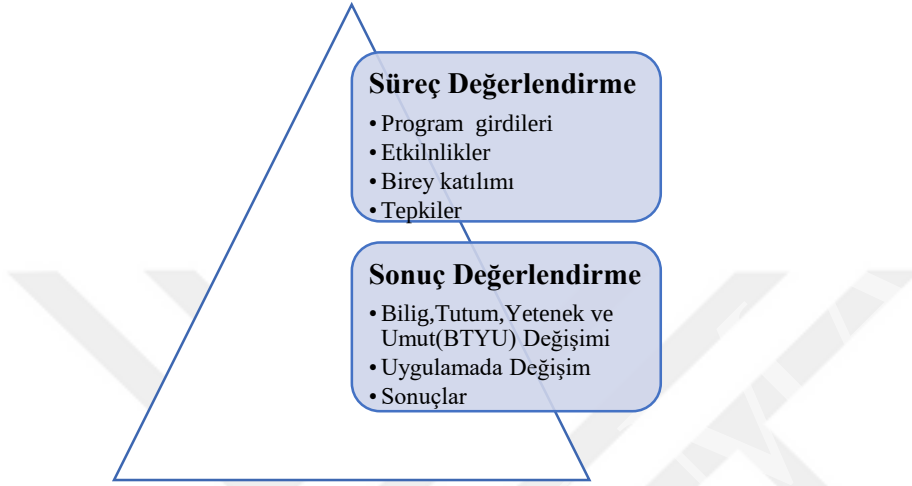
Ele alınan model, Tyler'ın değerlendirme modelinden etkilenecek alternatif ölçüm araçlarının seçimine diğer modellerden daha fazla önem vermektedir (Turgut ve Baykul, 2013). Ancak yerleşik kriterlere ve hedef karşılaştırmalarına odaklanmasıyla farklılık göstermekte birlikte değerlendirme sürecine hedef odaklı bir yaklaşım olmakta ve süreçten ziyade sonuçlara odaklanmakta ve program başarısını öğrenci başarısıyla sınırlı kalmaktadır (Uşun, 2012). Bundan dolayı öğrenci başarısı ve program başarısı arasında doğru orantı bulunmaktadır. Bu kapsamda öğrencini başarısı ne kadar iyi ise programda o kadar başarılı olmaktadır (Fitzpatrick vd. 2012)

2.2.1.1.4. Hammod'un Değerlendirme Modeli

İçerik ve öğrenme-öğretme sürecinin değerlendirilmesine özen gösteren model bu özelliği ile diğer modellerden ayrılmaktadır. Ayrıca Tyler modeline benzer özellikler göstermektedir. Programın etkili olup olmadığı ve belirlenen hedeflere ulaşıp ve ulaşılamadığına odaklanmaktadır (Aygören ve Er, 2019).

2.2.1.1.5.Bennett'in Program Değerlendirme Modeli

Programın değerlendirilmesi ve geliştirilmesi süreçlerinde aralarında dinamik bir ilişki bulunmaktadır. Dolayısıyla, değerlendirme program sonrasında yapılan sıradan bir aşama olmadığı, değerlendirmenin tasarım aşamasından önce ve planlamaya başlanmadan yapılması gereken bir süreç olduğu bilinmektedir (Fitzpatrick vd., 2012).

Şekil 8: Programlarının Planlanması ve Değerlendirilmesi İçin Yedi Aşama

Programla uygulanan amaçların belirlenmesi, her aşamada elde edilen bulguların bir araya getirilmesi, sürecin ilk aşamasında ulaşılması hedeflenen amaçlarla kıyaslanması ve programın etkili olma düzeyini belirlenmesi olarak sıralanmaktadır (Radhakrishna ve Bowen, 2010).

2.2.1.2. Katılımcı Odaklı Değerlendirme Yaklaşımı

Değerlendirmenin yürütülmesine yardımcı olan katılımcılar, değerlendirmenin başında ya da sonunda sorulan bazı sorulara cevap vererek elde edilen cevaplara yönelik bulgular yorumlanmaktadır (Aygören ve Er, 2019).

2.2.1.2.1. Stake'in Uygunluk - Olasılık Modeli

Katılımcılara öğretim ve öğrenme başlamadan önce testler uygulanmaktadır. Dolayısıyla, bahsi geçen testler başarı, yetenek, psikolojik ve derse katılım durumları gibi faktörlerin ölçülmesine yönelik testleri olmaktadır. Buradaki amaç eğitime /uygulamaya başlanmadan önce bireylerin düzeylerini bilmektir (Yağan, 2019).

İşlemler aşamasında bireylerin teorik ya da uygulamaya yönelik etidim aldıkları aşama olmaktadır. Bu bağlamda son aşama olarak bilinen aşama ise sonuçlar bölümüdür. Ayrıca elde edilen verilerle yorumlar yapılmaktadır. Özellikle etkileşim içinde olan gruplar var olmaktadır. Bunlar; öğrenci –öğretmen, öğrenci- öğrenci, öğrenci – kaynak kişilerdir (Uşun, 2012).

2.2.1.2.2. Stake'in Yanıtlayıcı / İhtiyaca Cevap Verici Değerlendirme Modeli

Yöntemler, yaklaşımlar uygulanmakta ve yeni bilgilere ulaşıldıkça değerlendirmenin ilerlemesi sağlanmaktadır. Bu açıdan esnek, yinelemeli, açık uçlu bir model olmaktadır. Ancak kişilerin fazla olması değerlendirmeyi farklı ve etkili kılmaktadır. Dolayısıyla, incelemeyi yapan kişinin görevi bu farklılıkları açıklamaktır. Sayılan özelliklerle programın yerel bilgisi, yerel teorisi ve detayları, farklı yanları ve hassasiyetlerini düzeylerini belirleme amaçlı yapılan değerlendirmenin diğer modellerden ayıran noktalar olmaktadır. Bu bağlamda özellikleriyle uygulanan değerlendirme çeşitlerinden farklılık göstermektedir (Uşun, 2012).

2.2.1.2.3. Parlette ve Hamilton'un Aydınlatıcı Değerlendirme Modeli

Model, amaçlara yönelik ve geleneksel değerlendirme modellerine karşı duruşunu sergileme amaçlı ortaya çıkmıştır. Böylece bu değerlendirme modelinin amacı, yeni program modelinin nasıl işleyeceğini ve okullar arasındaki öğretim tekniklerinden kaynaklı oluşan farklılıklarının ve bunların artı ve eksi yönlerinin öğrencilerin akademik, teknik ve mesleki gelişimlerini nasıl etkileyeceğini anlamlandırmak olarak ifade edilmektedir. Bunun yanı sıra bu modelin bir diğer amacı da programının birden fazla özelliklerine odaklanmak yerine, iletişim ağını net bir şekilde tanımlamaktır (Aygören ve Er, 2019).

2.2.1.2.3.Doğal ve Dördüncü Nesil Değerlendirme Modeli

Veri toplama araçları olarak görüşme, gözlem ve olay kaydı kullanılmaktadır. Bununla birlikte nitel ve doğal yöntemler vurgulanmaktadır. Ayrıca geleneksel veri toplama yöntemlerinden ve nicel verilerden uzaklaşılması gerektiği savunulmaktadır (Uşun, 2012).

2.2.1.3.Uzman Odaklı Değerlendirme Modeli

Uzmanlık gerektiren ve eski bir değerlendirme modeli olmaktadır. Başka bir deyişle kurumların, programların ya da faaliyetlerin uzman bakış açısıyla değerlendirildiği bir yöntem olarak açıklanmaktadır. Örneğin; Üniversitenin işleyişi, programları fiziki yapısı vb. durumları açıklamak amaçlı üniversite rektöründen bilgi alınması (Uşun, 2012).

2.2.1.3.1. Eisner'in Eğitsel Uzmanlık ve Eleştiri Modeli

Ele alınan modelde uzmanlığı beş boyut adı altında toplamaktadır. Bunlar; kasıtlı olması, yapısal olması, programı kapsamı, pedagojik ve değerlendirici olması gerekmektedir. Ayrıca Eisner, uzmanlık ve eleştiri şeklinde iki değerlendirme modeli sunmuştur. Özellikle belli bir içeriği olan programın olması ve programı nasıl organize edilmesi gerektiği üzerinde durulmuştur (Demirel, 2021).

2.2.1.3.2.Uzman / Akreditasyon Modeli

Okullar, üniversiteler ve hastane gibi kurumların kabulüne onay veren değerlendirme modeli olmaktadır. Bununla birlikte resmi ve profesyonel değerlendirme gerektirmektedir. Bu hususta kurumların açılma amaçları ve işleyişlerinin neler olacağına yönelik durumları belirlemeyi amaçlamaktadır (Kurt, 2021).

2.2.1.4. Tüketici Odaklı Değerlendirme Yaklaşımı ve Modeli

Toplumun ihtiyaçlarının belirlenmesini ve ihtiyaçlar doğrultusunda satın alınacak ürünlerin neler olacağına karar veren değerlendirme modeli şeklinde tanımlanmaktadır. Bunun yanı sıra politikanın değerini belirlemek ve ürünün kalitesini değerlendirmek temel bileşenlerindendir (Kurt, 2021).

2.2.1.4.1.Seriven'in Hedeften Bağımsız Değerlendirme Modeli

Değerlendirmenin süreç içinde yapılmasının öneminin vurgulanmakta ve değerlendiren kişinin amacı değerlendirmenin hedeften ayrı araştırarak sonuca varmaktadır. Başka bir deyişle programdaki değerlendirmelerde hedeflerden bağımsız

hareket edilmektedir. Ayrıca amaç hedefleri bilmeden kaynaklı önyargıyı azaltmaktır. Bununla birlikte ürünün tamamı değerlendirirken ürünün işlevselliği değerlendirilmektir (Uşun, 2012).

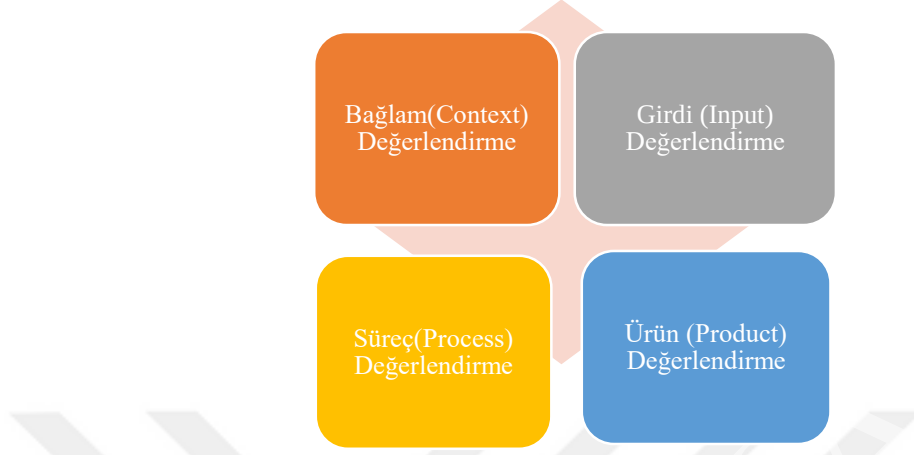
2.2.1.5.Karar Odaklı Program Değerlendirme Yaklaşımı ve Modeli

Ortaya çıkan sonuçlarla değerlendirme sonunda bir karara varma amaçlanmaktadır. Bu bağlamda program sonunda yapılacak değerlendirmelerle program tekrar düzenlenebilmesi ve geliştirilebilmesi hedeflenmektedir (Aygören ve Er, 2019).

2.2.1.5.1.Stufflebeam'in CIPP(BGSÜ) Değerlendirme Modeli

Çalışma bağlamında devlete bağlı bir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinin dokuzuncu sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programının İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme birimine yönelik programın dört ögesi bağlamında değerlendirme yapma amaçlı “CIPP (Context, Input, Process, Product) –BGSÜ (Bağlam, Girdi, Süreç, Ürün) Modeli” tercih edilmiştir. Tercih edilen modelde, araştırmanın sonunda öğrenme biriminin amaçlarının neler olduğu, belirlenen amaçlara ulaşılma düzeylerinin ne derece olduğuna yönelik yapılan değerlendirmedir. CIPP (Context, Input, Process, Product) İngilizce kelimelerin baş harflerinin bir araya gelmesiyle oluşmaktadır. Başka bir ifade ile BGSÜ (Bağlam, Girdi, Süreç, Ürün) olarak ifade edilen bu modelde değerlendirme yapacak uzmanların karar vermelerine yardımcı olmak için geliştirilmiştir. Daniel Stufflebeam, modeli geliştiren araştırmacı olup Karar Odaklı Değerlendirme Yaklaşımının öncülerindendir. CIPP değerlendirme modeli eğitimsel değerlendirme amaçlı dünyada sık sık kullanılmaktadır (Kurt, 2021). Stufflebeam ‘ e (2009) göre amaç, araştırmanın sonunda ortada bir kanıt olması değil programın nasıl olması gerektiği ve neye yardımcı olmak için yapılan bir değerlendirmektir. İçinde bulunduğumuz yüzyıl incelendiğinde gelişen ve değişen süreç olduğunu ve bu sürece ayak uydurmak gerektiği düşünülmektedir. Amaç programı değiştirmek değil geliştirmektir (Stufflebeam, 2009). Program uygulama sürecinde iken programın ürün aşaması veya sonuç aşaması hakkında bilgi sahibi olmayı hedeflemektedir. Programın bitmesi beklenilmemektedir(Oral ve Yazar, 2017). Başka bir deyişle uygulanan eğitimin sistemli ve kapsamlı olarak ele alınarak

değerlendirilmesiyle mümkün olabileceği ifade edilmektedir. Özellikle karar vermede dört aşama etkili olmaktadır (Fitzpatrick vd., 2012).

Şekil 9: Stufflebeam'in CIPP(BGSÜ) Değerlendirme Modellerinde Karar Vermedeki Aşamalar (Fitzpatrick vd., 2012).

2.2.1.5.1.1.Bağlam(Context) Değerlendirme:

Temel amaç, hedef ve öncelikleri değerlendirilen ihtiyaçlar, sorunlar, kurumsal nitelikler ve sunulan fırsatlarla karşılaştırmaktır. Bu bağlamda programın planlamasında verilecek kararların belirtmek oldukça önemli görülmektedir (Uşun, 2012). Programın öğeleri ile ilgili özelliklerin ele alındığı aşama olarak bilinmektedir. Bilgilerin bir araya getirilerek genel hedefler kararlaştırılmaktadır. Çevre şartları incelenmektedir. Süreç içinde ihtiyaçlar ve fırsatların sıralanmakta ve nedenler değerlendirilmektedir (Demirel, 2007). Bu süreçte programın ihtiyaçları, amacı, öğrenci ihtiyaçları ve sorunları, kurumun nitelikleri gibi durumlara cevap aranmaktadır (Uşun, 2012).

2.2.1.5.1.2.Girdi (Input) Değerlendirme

Belirlenen amaçlara yönelik planlamanın yapıldığı, etkinliklerin ve maliyetin değerlendirildiği süreçtir. Bununla birlikte açık bir şekilde ifade edilen amaçlara ulaşmak için izlenecek yolların değerlendirilmektedir. Ayrıca amaçlara ulaşmak için öğrenci ihtiyaçları belirlemek önemlidir.(Uşun,2012). Özellikle amaçların okul amaçlarına uygunluk düzeyi arasında fark olup olmadığı incelenmektedir. Bunun yanı

sıra gerçekleştirilecek stratejiler ve tekniklerin hedeflerin kazanılmasında etkililiği göz önünde bulundurulmaktadır. Dolayısıyla düzenli bir süreçtir (Ornstein ve Hunkins, 2004). Kurumların nitelikleri, yöneticilerin tutumları, uygulamaların özellikleri belirtilmektedir. Amaç, programların nasıl uygulanacağını açıklamak, programın stratejisini, tasarımını ve bütçesini belirleme, ilgili alanlardaki hedeflenen ihtiyaçları ve programdan yararlanacak bireylerin ihtiyaçları karşılamaktır (Aygören ve Er, 2019).

2.2.1.5.1.3.Süreç(Process) Değerlendirme

Öğretim sürecinde planlanan ve uygulanan etkinlikler arasındaki ilişkiyi belirleyen ve raporlayan süreçtir. Başka bir deyişle planın uygulanma düzeyini belirlenmekte, dezavantajları tespit edilmekte ve yapılması gereken düzenlemeleri belirlemektir(Uşun, 2012). Ayrıca programı planlayan ve yürüten birimlere geri bildirimde bulunmak amaçlanmıştır (Stufflebeam, 2009).

Programın uygulama aşamasına ilişkin kararların alınmasında kullanılmaktadır. Dolayısıyla uygulamadan sonraki aşama, programın nasıl daha iyi geliştirilip güncellenebileceğine ilişkin kararları içermektedir (Musall, 2006). Bu bağlamda "Program planlandığı gibi çalışıyor mu?" "Programın başarısını engelleyen unsurlar nelerdir?" gibi sorulara cevap aramak bu aşamanın amaçları arasında yer almaktadır. (Özdemirel, 2021). Dolayısıyla uygulama sırasında karşılaşılan engeller ve engelleri aşmak için yapılması gerekenler sıralanmaktadır. Özellikle geri dönüşlerin zaman zaman tekrar edilerek değerlendirmenin devamlılığı sağlanmaktadır (Aygören ve Er, 2019).

2.2.1.5.1.4.Ürün (Product) Değerlendirme

Uygulanma aşamasından sonra geri bildirimde bulunma amacıyla değerlendirme yapılmaktadır. Bu kapsamda elde edilen sonuçlarla öğrencilerin ihtiyaçlarının giderilip giderilmediği ve programda yapılması gereken düzenlemeler olup olmadığı değerlendirilmektedir (Uşun, 2012). Programın ilk aşaması olan amaçların belirlendiği süreç ile son aşaması olan ürün değerlendirme süreci arasındaki

farkları belirlemektedir (Özçelik, 2014). Böylece inceleme bitiminde elde edilen sonuçlar incelenerek programın başarıya ulaşıp ulaşılmadığı değerlendirilmektedir. Aynı zamanda sonuçların değerlendirildiği ve programın tekrar uygulanma durumu ile ilgili bilgiler verdiği aşamadır (Gökşen vd., 2012). Bu açıdan ulaşılan sonuçlarla birlikte yapılacak düzenlemelerin nasıl olacağına yönelik yol gösterici olmaktadır (Fitzpatrick, Sanders ve Worthen, 2004).

2.2.1.5.2.Alkin'in UCLA Değerlendirme Modelleri

Alkin (2004) belirttiği gibi bazı yönleriyle CIPP değerlendirme modeline benzemektedir. Alkin'in UCLA Değerlendirme Modellerinde süreç, verilecek kararların alanlarının belirlenmesi, bilginin uygun olup olmadığına karar verilmesi, elde edilen bilgilerin bir araya getirilmesi ve verilerin analiz edilip elde edilen verilerle rapor hazırlanması şeklinde tamamlanmaktadır. Bunun yanı sıra Alkin'in UCLA Değerlendirme Modellerinde sistemlerin değerlendirilmesi, programın planlanması, programın uygulanması, programın gelişimi ve programın onaylanması şeklinde aşamalar yer almaktadır (Alkin, 2004).

2.2.1.5.3.Saylor Alexander ve Lewis Modelleri

Elde edilen ürünler ve programın tamamını değerlendirmeye yönelik yapılan bir değerlendirme yapılmaktadır (Aygören ve Er, 2019). Başka bir deyişle programın hedef, içerik, eğitim durumları ve ölçme aşamalarının aşama aşama değerlendirilip geri dönütler sağlanmaktadır. Bununla birlikte programın tamamını değerlendirmek için sürecin sonunda elde edilen verilerle sonuca ulaşılmaktadır. (Uşun, 2012).

2.2.1.5.4.Kirpatrick'in Dört Düzey Program Değerlendirme Modeli

Kirpatrick'in Dört Düzey Program Değerlendirme Modelinde, değerlendirmede dört düzey mevcuttur. Düzey1-Tepki: Katılımcıların ilk tepkilerinin ölçüldüğü ve uygulanan programı anlamaya yönelik çabanın olup olmadığı bunun yanında araç –gereçlerin kalitesinin sorgulandığı ve ayrıca eğitimciler hakkında bilgi veren düzeydir. Düzey2- Öğrenme: Belirlenen hedefler doğrultusunda bireylerin ne kadar öğreneceklerinin belirlendiği düzeydir (Aydın,2022). Düzey3-Davranış: Verilen eğitim sonunda bireylerin aldıkları eğitimlere paralel olarak bireylerin

davranışlarına ne kadar yansıdığını değerlendiren düzeydir. Düzey4-Sonuçlar: Verilen eğitimin işletmede ya da meslek sahasında ne kadar etkili olduğunu analiz eden değerlendirme düzeyidir (Kirkpatrick ve Kirkpatrick, 2008).

2.4.Mesleki Eğitim

Bulunduğumuz çağda bilgiye dayalı ekonomisinde geçmişle karşılaştırıldığında bilgi ve becerinin yüksek seviyelerde olduğu görülmektedir (Binici ve Arı, 2004). Bu bağlamda sahip olunan bilgi ve becerilerin yeniliğe ayak uydurabilmek için sürekli değişim içinde olması ve çağımızın ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde olması gerekmektedir (Bolat, 2016). Dolayısıyla, mesleki eğitimin kaliteli olması uluslararası ve ülke düzeyinde rekabet ortamının amaçlandığı ekonominin vazgeçilmez bir parçası olmaktadır (Çelikkol ve Özünlü, 2013). Mesleki gelişimin temelinde insan olduğundan dolayı eğitim ve öğretimin ön planda olması gerektiği ve değişen ihtiyaçlar ve şartlara ayak uydurmaları gerektiği savunulmaktadır. Bundan dolayı bireylerin ilgi, yetenek ve becerilerini ileri seviyeye taşımak hedeflenmektedir (Çetin,2016). Özellikle kişilerin yaşamları süresince öğrenme içinde olmaları mesleklerini ilerletebilmeleri, bilimin ve teknolojinin değişimlerine ayak uydurabilmeleri, yeni meslekler geliştirebilmeleri gerekmektedir (Güler vd. 2009). Başka bir deyişle mesleki eğitim, bireylerin gelişim alanlarına yönelik (Bilişsel, sosyal, duygusal) ilgi, yetenek ve becerilerinin göz önünde bulundurularak kişisel ve toplumsal yaşamın gerektirdiği mesleklere uygun beceriler edinme süreci olarak tanımlanmaktadır (Deissinger, 2008). Bu bağlamda mesleki eğitim, yaşamlarını sürdüren kişilerin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde, herhangi bir mesleki alanda bilgi sahibi olmaya, mesleğe yönelik tutum kazandırmaya, mesleğin gerekliliğine göre beceriler edinme ve bu becerilerin gelişmesini sağlamaya yönelik gerçekleştirilen eğitim süreci olarak ele alınmaktadır (Hepkul, 2018).

Mesleki eğitim genel olarak kişilerin eylemlerini arzulanan yönde yetkinleşme sürecidir. Ayrıca toplumdaki bireylerin eğitim yoluyla kazanması amaçlanan davranışların tümü olarak söylemek mümkündür (Demir ve Şen,2009). Eğitimin amacı, kişilerin bir bütün olarak uyum içinde yaşaması için gerekli olan becerileri kişiye öğretmektir (Demiroğlu, 2008). Bu açıdan mesleki eğitim ise bireylere

işletmede herhangi bir mesleğe ilişkin bilgi, tutum, beceri ve çalışma alışkanlıkları edinmesi ve becerilerini çeşitli yönlerden geliştirmek hedeflenmektedir (Şener, 2018). Bununla birlikte mesleki eğitim aşamaları temel, sürekli, teknik ve çıraklık mesleki eğitim şeklinde sıralanmaktadır (Geçer, 2001). Özellikle hayatın içinde olmak olarak düşünülen mesleki eğitimde kişilerin becerilerini geliştirmeyi amaçlayan eğitimin yanında işletmelerdeki kişiler arası uyum, bireyin mesleği icra ederken mutlu olması, bireyin mesleğine katkıda bulunması gerektiren becerilerin öğrenilmesi ve bu becerilerin süreç içinde geliştirilmesi amaçlanmaktadır (Kazu ve Demirli, 2002). Ayrıca eğitim sosyal ve istihdam odaklı olmakta, eğitimin tüm düzeylerini kapsamakta ve iş ile eğitimi uygulamaya entegre etmektedir (Aynur, 2010).

Mesleki eğitimin gelişen ve değişen toplum ihtiyaçlar, ekonomik gelişimler doğrultusunda eğitim durumlarının geliştirilmesi ve değişen koşullara göre yenilenerek düzenlenmesi önerilmektedir (Keating, 2002). Bu özellikler nedeni ile mesleki eğitim okul merkezli model işletme merkezli model ve dula sistem olarak üç model şeklinde uygulanabilmektedir. Dolayısıyla, okul merkezli modelde öğrenciler tüm gün okulda mesleki eğitime yönelik dersler almaktadır (Özdemir,2018). Ayrıca işletme merkezli modelde bireyler tam zamanlı işletmelerde çıraklık eğitimi almaktadırlar. Dula sisteminde ise okul ve işletme işbirliği ile bireylerin eğitim almaları sağlanmaktadır (Ekşioğlu ve Taşpınar, 2019).

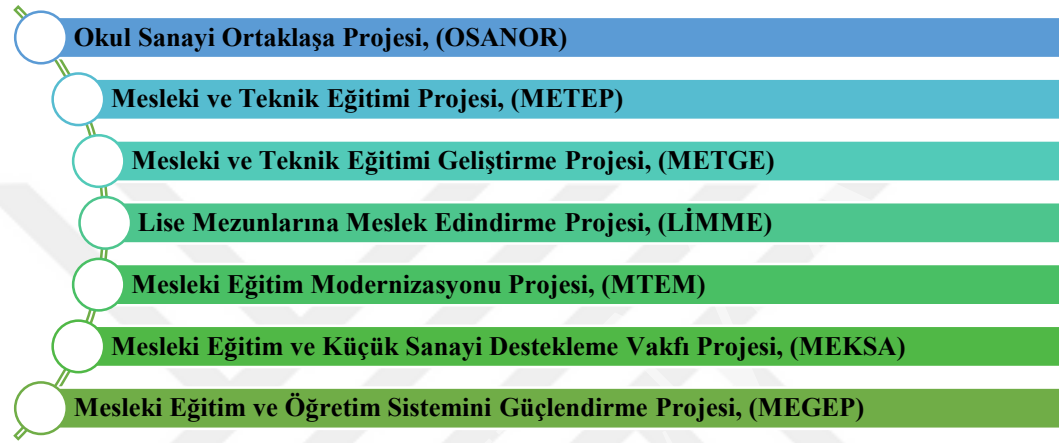
2.5. Dünyada Mesleki Eğitim Sistemleri

Mesleki eğitimin dünya genelinde tam zamanlı modelinde, kişilerin 8 ya da 10 yılları arasında almaları gereken eğitimlerin var olması ve aldıkları eğitimden sonra belirlenen başarıya ulaştıktan sonra yükseköğretime geçmesi mümkün olmaktadır. Bu durumda çıraklık eğitim modelinde devlet ve özel sektördeki şirketler arasında işbirliği söz konusudur (Viertel, 2010). Özerbaş ve Uçar (2013) ifadesinde belirttiği gibi Amerika ve Japonya bireylerin almaları gereken 8 ya da 10 yıllık eğitimlerini ilköğretimden hemen sonra bireylerin iş becerilerini kazanmaları amaçlı iş sahalarına yönlendirilmektedir. Tam zamanlı eğitim modellerini benimseyen diğer ülkeler Belçika, İsveç, Fransa ve İtalya olarak sıralanmaktadır. Çıraklık modelini benimseyen Almanya, İsviçre, Danimarka ve Avusturya ülkeler olduğu görülmektedir. İki modeli

de uygulayan ülkeler ise Amerika Birleşik Devletleri, Hollanda ve Birleşik Krallıkları sıralanmaktadır (Özerbaş ve Uçar, 2013).

Batı ülkelerinin benimsedikleri mesleki eğitime yönelik projeler ülkemizin eğitim sistemine uyarlanarak Cumhuriyetin ilanından sonra uygulanması hedeflenmiştir.

Bunlar;

Şekil 10: Ülkemizde Uygulanması Hedeflenen Batı ülkelerinin benimsedikleri mesleki eğitime yönelik projeler (Çelikkol ve Özünlü, 2013).

Mesleki eğitim bizim ülkemizde önemli olduğu kadar dış ülkelerde de önem verilen bir eğitim çeşidi olmaktadır. Böylece bireyleri temelden yetiştirmek ve edinmesi gereken becerileri küçük yaşta edinmesini sağlamaya özen göstermektedir. Bunun yanı sıra günümüzde uygulanan mesleki eğitim de önceki nesillerin denemeleri sonuçlarına göre değerlendirip şekillendirmelerinin ardından olmaktadır (Özdemir,2018). Dolayısıyla, ülkemizdeki iş gücü ve ekonomik faaliyetlerle sıralandığı unsurların aralarındaki olumlu ilişki süreci ileriye taşımakta ve mesleki eğitimdeki teorik bilgilerin pratik becerilere dönüşmesi için çalışmalar yapılmaktadır (Küçüköğlu, 2018). Özellikle söylenen eğitim sisteminden mezun olan kişiler ilgi, istek ve becerilerine yönelik mesleki eğitime yönlendirmektedir. Üniversiteye gitmek isteyen bireylerin not ortalamalarına ve girdikleri sınav değerlendirmesine göre yerleşme söz konusudur (Çetin, 2016).

Amerika Birleşik Devletlerinde Mesleki Eğitim

- Kamu sektörü öğrencilerin okula başladıkları süre ve 12. sınıf arasındaki süreci kapsayacak şekilde finansman sağlamaktadır. Bu bağlamda verilen eğitim ücretsiz olup 6 yaşında eğitim sistemine giren öğrenciler 18 yaşında mezun olmaktadır. Ayrıca yalnızca ortaöğretimde başlamaktadır. Bu durumda eyaletlerde öğrenciler ortaöğretimde mesleki eğitimlerini tamamlamak için ziyaret, üniversitelere, meslek liselerine ve çıraklık eğitimlerinin gözlemlenebileceği iş ortamlarına yönelik düzenlenen ziyaretler şeklinde seçenekler sunmaktadır.

İngiliz Eğitim Sistemi

- 5-6 yaş grubundaki bireylere temel eğitim verilmektedir. Sonraki süreçte Genel Ortaöğretim Sertifika sınavına girmek isteyen öğrencilerin belli düzeyde sınavlara girmeleri ve iki yıl sürecek eğitim sürecinden geçmeleri gerekmektedir. Böylece eğitimin sonunda belirlenen sınavlardan başarılı olmaları gerekmektedir. Bireylerin aldıkları notlarla üniversitelere başvuru yapılabilmektedir. Aynı zamanda üniversiteye gitmek istemeyen bireyleri ise yapılan mülakatlarla mesleki eğitime geçerek çıraklık eğitimine kayıt yapılabilmektedir. Dahası Ulusal Mesleki Yeterlilikler - CEDEFOP standardına göre değerlendirilen Ulusal Mesleki Yeterlilikler adı verilen bu sistem, öğrencilere okurken piyasada çalışma olanağı da sağlamaktadır. Dolayısıyla, üç yıllık eğitim sonucunda bir üst eğitim olan ikinci bir eğitim almaya hak kazanmaktadır. Ayrıca dördüncü seviyede üniversiteye gitmek isteyen bireyler sınava girmeden öğrencinin çalıştığı şirket tarafından değerlendirilerek üniversitenin son sınıfına geçmeye hak kazanmaktadır.

Alman Mesleki Eğitim Sistemi

- Temelde teorik ve pratik eğitimlerinin birleştirilmiş modeli benimsenmektedir. Özellikle AB ülkeleri arasında en gelişmiş eğitim sisteminden biri olan ve eğitim ile istihdamın yakın koordinasyonu ile karakterize edilmektedir. Bu bağlamda kurum içi eğitim ile meslek okulunda 1-2 günlük akademik eğitimi birleştiren ikili sistem söz edilmektedir. Bunun yanı sıra geleceğin mesleklerine yönelik deneyim sağlamakta ve eğitimi tamamlayanlara istihdam olanaklarını sunmaktadır. Ayrıca Almanya'da normal okullardan, teknik okullardan ve ikili eğitim okullarından mezun olan, üniversiteye kolay bir şekilde kayıt yaptırabilmektedir. Böylece bireyler devletin yaptığı Abitur sınavına girerek sonuçlara göre üniversiteye gidebilmektedir.

Japonya Mesleki Eğitim Sistemi

- İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Almanya'nın eğitim sistemi adikkate alınarak oluşturulmuş ve günümüzde en iyi uygulanan eğitim sistemlerinden biri olarak yer almaktadır. Bununla birlikte dokuz senelik mecburi eğitimin ardından öğrenciler genel ortaöğretim ve uzmanlaşmış ortaöğretim olarak iki grupta değerlendirilmektedir. Ayrıca bireyler meslek okulu mezunları iki yıllık meslek okuluna veya ileri meslek kursuna katılmaya başlayabilmektedir. Bu bağlamda liseler öğrenci devam durumuna göre üç gruba ayrılmaktadır: 3 yıllık tam eğitim, 4 yıllık kısmi eğitim ve uzaktan eğitim şeklinde sıralanabilmektedir. Ayrıca liselerin çoğu akademik bilgilerin yanı sıra mesleki programları da sunmaktadır.

Avrupa Birliği Ülkeleri Mesleki Eğitim Sistemi

- Milli Eğitim Bakanlığı'nın yaptığı araştırmaya göre kültürlerarası eğitim ve öğretim sistemi, ülkelerin kendi içinde ülkeler arasında farklılıklar göstermektedir. Özellikle farklılıkları azaltma amacıyla üye kurumlar arasında bir proje yürütme kararı alınmaktadır. Bu bağlamda projelerin amacı, farklı kültürlerden oluşan Avrupa Birliği'nde kültürlerarası etkileşimi arttırmak, Avrupa vatandaşlığı duygusunun oluşmasına katkıda bulunmak, geliştirilen teknolojilerin ve öğrenme yöntemlerinin yaygınlaştırılmasını sağlamaktır. Dahası 18 Lizbon Kararı sonucu olarak Üye devletler eğitim ve gençlik programını uygulamaktadır. Bilgi toplumunu gerçekleştirme hedeflenmektedir. Dolayısıyla, Avrupa Birliği ile aday ülkenin eğitim ve öğretim sistemlerinde hem ülkeler içinde hem de ülkeler arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır.

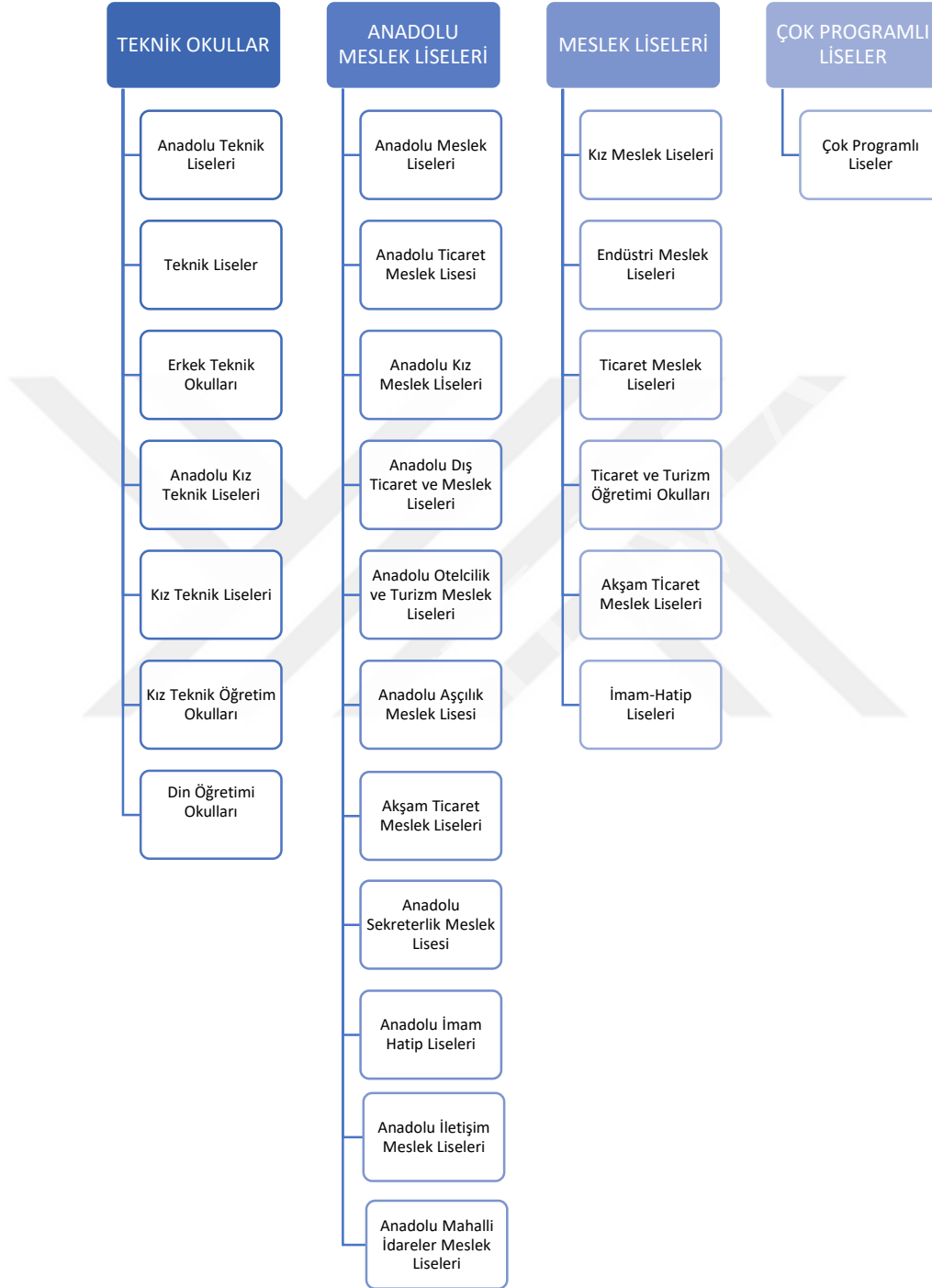
Şekil 11: Farklı Ülkelerin Benimsedikleri Mesleki Eğitim Sistemleri (Çetin, 2016)

Üç büyük coğrafi bölgedeki dokuz ülkeyi inceleyerek ulusal mesleki eğitim ve öğretim (VET) sistemlerinin geniş bir karşılaştırmasını yapmayı amaçlamaktadır: Avrupa (Fransa, Almanya ve Birleşik Krallık), Doğu Asya (Çin, Japonya ve Singapur); ve Amerika (ABD, Şili ve Meksika). Çalışma, dokuz ülkenin çoğunun Mesleki Eğitim ve Öğretim sistemlerinde saha çalışmasıyla desteklenen literatür taramasına dayanmaktadır. Özellikle her ülkedeki MEÖ sistemlerini tanımlayan ve etkileyen değişkenler incelenmekte ve değişimin bu değişkenler üzerindeki etkisi değerlendirilmektedir (Bolat,2016). Ayrıca Mesleki Eğitim ve Öğretim ile genel eğitim sistemi detaylı bir şekilde açıklanmaktadır. Bunun yanı sıra incelenen dokuz sistemin tümü, büyük ölçüde küresel ekonomik faktörlerden kaynaklanan değişim baskısı altındaydı ve politika müdahalesine maruz kalmaktadır (Çetin, 2016). Bu hususta Eğitimler ve eğitime yönelik sorunlar gözlemlenmektedir. Bu kapsamda Mesleki Eğitim ve Öğretim politika yapıcılarının kendi sistemlerinin amaçları, yapıları ve yönleri üzerinde düşüncelerinde yardımcı olması amaçlanmaktadır (Özerbaş ve Uçar, 2013).

2.6.Türkiye’de Mesleki Eğitim Sistemleri

Ülkemizde Anadolu meslek programı, Anadolu teknik programı ve ustalık programları yürütülmekte, Mesleki eğitim merkezlerinde ustalık programları benimsenmektedir. Ayrıca uzaktan mesleki eğitim, mesleki açık öğretim liselerinde eğitim verilmektedir. (Binicive Arı). Bununla birlikte Anadolu meslek programı, öğretilmesi hedeflenen meslekle ilgili bilgi ve becerilerin yanında genel meslek derslerinin yer aldığı programlardır (Bolat,2016). Öğrencilere sektörün ihtiyaçlarına göre belirlenerek meslek dersleri verilmektedir. Ayrıca öğrenciler 12.sınıfta haftada üç gün işletmelerde beceri eğitimi dersi kapsamında staj yapmaktadır. Anadolu teknik programında ise; Öğrencinin okuduğu bölüme göre alana yönelik bilgi becerisinin yanında akademik hedefler belirlenerek matematik, fizik, biyoloji ve kimya dersleri 4 yıl boyunca verilmektedir. Bununla birlikte öğrenciler 40 günlük staj yapmaktadır (MEB, 2018).

Geçmişten Günümüze Meslek Lisesi Çeşitleri

Şekil 12: Meslek lisesi çeşitleri (MTEGM, 2021).

Öğrenciler mevcut durumları çerçevesinde eğitim almaları için örgün ve yaygın eğitimler almaktadır. Ayrıca farklı bir meslek edinmek isteyen ya da yaş sınırının dışında kalan öğrencilere açık öğretim liselerinde okuma imkânı tanımaktadır(Çelikkol ve Özünlü,2013). Dolayısıyla çıraklık, kalfalık ve ustalık eğitimleri mesleki eğitim merkezlerinde verilmektedir. Alan derslerinin eğitimler dokuzuncu sınıftan itibaren verilmektedir. Bununla birlikte Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi mezunlarına mezun oldukları alan / dal ile ilgili diploma, iş yeri açma belgesi, EUROPASS belgesi, aldığı ve başardığı modülleri, dersleri ve kredileri gösteren belge ve Usta öğreticilik programını tamamlayanlara usta öğreticilik belgesi düzenlenmektedir. Özellikle MTAL mezunları teknisyen unvanı ile mezun olmaları sağlanmaktadır. Bu bağlamda yapılan çalışmalarla birlikte yakın dalların birleştirilmesine yönelik çalışmalar yapılarak alan ve dallar güncellenmektedir. 2020-2021 eğitim öğretim yılı itibari ile düzenlemeler gerçekleştirilmiştir (MTEGM, 2020).

2.7. Türkiye’de Mesleki Gelişim Atölyesi Öğretim Programında Tarihsel Gelişimi

Öğretim programının adı 2020 yılından önce Mesleki Gelişim olarak bilinmekteydi. Dersin adı Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programı olarak güncellenmiştir. Ders saati 2 ders saatidir.

Dersin amacı:

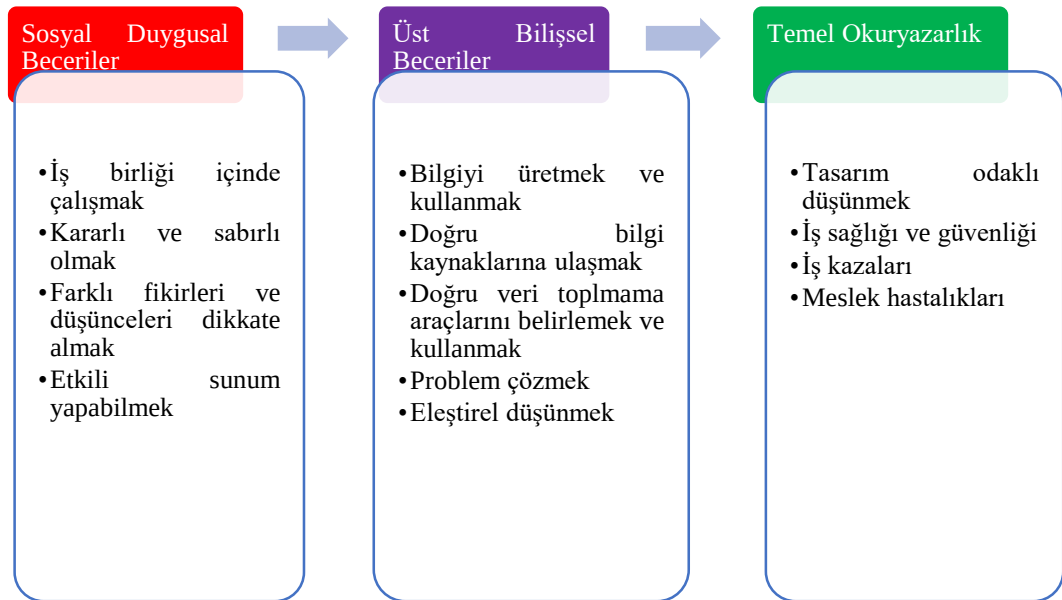
- Öğrenciye meslek ahlakı, ahilik ilkeleri, millî, manevi ve insani tüm değerlere uygun davranışlar sergileme,
- Kaza, yaralanma ve yangın olaylarına karşı iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini alma, proje hazırlama,
- Çevre kirliliği ve israfa karşı önlemler alma; iş, sosyal ve kültürel hayatında iletişim süreci araçlarını kullanarak etkili iletişim kurma,
- Kendine uygun iş fikrini hayata geçirme; işletmenin yönetim, üretim, pazarlama, finans ve insan kaynakları faaliyetlerini yürütmesine yönelik bilgi ve becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır.

Dersin öğrenme kazanımları:

1. Meslek ahlakı, ahilik ilkeleri, millî, manevi ve insani tüm değerlere uygun davranışlar sergiler.
2. Çalışma ortamında ortaya çıkabilecek kaza, yaralanma ve yangına karşı gerekli güvenlik tedbirlerini alır.
3. Karşılaştığı problem çerçevesinde uygun yöntemleri kullanarak topladığı bilgi ve veriler doğrultusunda proje hazırlar.
4. Yaşadığı ortamda çevreyi korur, çevre kirliliğini ve israfı önlemeye ilişkin tedbirleri alır.
5. İletişim süreci içinde iş, sosyal ve kültürel hayatında iletişim araçlarını kullanarak etkili iletişim kurar.
6. Girişimci iş fikirleri ortaya koyarak, kendine uygun iş fikrini hayata geçirmek ve meslekte kendini geliştirmek için gerekli planlamayı yapar.
7. İşletmenin yönetimi, üretim planlaması, pazarlama, finans ve insan kaynakları faaliyetlerinin yürütülmesiyle ilgili temel düzeyde örnek uygulamalar yapar
(Samancı vd., 2020,ss.9-10)

Modül bilgisi

Öğrenme Birimi Beceri Şeması

Şekil13: Öğrenme Birimi Beceri Şeması (MEGEP, 2020).

2.7.1. İş sağığı ve güvenliğı Öğrenme Birimi Akışı

1. Kavramlarla tanışıyoruz: TOD ve ISG' ye giriş
2. Empati Haritası ve güvenlik kültüğü
3. İş kazaları
4. İş yerinde sağığı ve güvenliğı tehdit eden unsurlar
5. İş yerinde kaza, yaralanma ve yangınlar
6. Çözüm fikrini belirlemek ve geliştirmek
7. İş sağığı ve güvenliğini güçlendirecek prototip oluşturmak
8. Prototipi test etmek ve geri bildirim almak
9. İş kazalarındaki olumsuzluklardan öğrenmek
10. İş sağığı ve güvenliğı çalışmalarını raporlamak(Samancı vd., 2020,ss.52)

İş sağığı güvenliğı kavramı, okullarda yaşanan kazalarda öğrencileri etkilemesi sonucu ortaya atılmıştır. Özellikle olası tehlikeler ve kazaları öngörmek ve önlemler almak oldukça önemli görölmüştür (Deliönü ve Utlü, 2016). Bu açıdan oluşan kazalara yönelik yapılacak ilk yardımlar ya da yapılacak olan müdahalelerin bilinmesi bireylerin daha güvenilir ortamlarda eğitim almaları açısından önemli görölmektedir (Dursun,2013). Ayrıca yapılan çeşitli bilgilendirmelerle iş sağığı ve güvenliğı hakkında öğretmenlerin ve öğrencilerin bilinçlendirilmesi sağlanmaktadır. Yapılan çalışmalarda iş yerlerindeki denetimin eksik olması, çalışanların konu hakkında bilgisinin az olması ve çalışma esnasında yapılan davranışların yanlış olmasından kaynaklı iş sağığını ve güvenliğini tehlikeye attığı görölmektedir(Küçüköğlü, 2018). Bu bağlamda İş sağığı ve güvenliğinin kültür olarak iş yerlerinde yer etmesi gerektiğı ve uygulama aşamasında gerekli hassasiyetin gösterilmesi gerektiğı vurgulanmaktadır. Dolayısıyla, İş faaliyetlerinin yürütüldüğü ortamların güvenli olması, bireylerin gerekli eğitimleri almış olması, araç gereçlerin denetiminin yapılmış olması ve bu konuda devamlılığının sağlanmış olması da oldukça önemli görölmektedir (Kara ve Özyay, 2021).

“İş sağığı ve güvenliğı” birlikte bir bütün olarak algılansa da iş sağığı ve iş güvenliğı şeklinde bünyesinde iki farklı kavramı temsil etmektedir (Arıcı,1999).

Bununla birlikte İş sağlığı genel olarak çalışan bireylerin bedensel ve ruhsal olarak iyi olma hali olarak tanımlanırken iş güvenliği ise işlerin yapım aşamasında kullanılan materyallerin kullanım aşamasında oluşturabilecek herhangi bir tehlikeli durumu kapsamaktadır (Arpat, 2015). İş sağlığı ve güvenliği kavramları kadar önemli olan diğer kavramlardan biride iş kazasıdır. İş kazası, planlanmayan ve oluşması istenmeyen olay ya da durum olarak adlandırılmaktadır. Bunun yanı sıra iş sağlığı ve güvenliği açısından riskli olan faktörler fiziksel, biyolojik, kimyasal, ergonomik ve psikolojik etkenler söz konusu olmaktadır (Gökçe, 2020).

Dünyanın her yerindeki iş yerlerinde iş kazaları mevcuttur. Bu durumda oluşabilecek maddi ve manevi kayıplar olmaktadır. Bu bağlamda meslek hastalıklarının varlığı unutulmamaktadır. Bu tür durumların oluşmasında insanların yaşlin davranışları ve tutumları etkili olmaktadır (Gürbüz ve İbakovi, 2017). Özellikle oluşabilecek istenmeyen durumları aza indirmek, yapılacak denetimlerin sıklığını arttırmak ve uygulanacak cezaların varlığı oluşabilecek kazaların önüne az da olsa geçmeyi sağlamak hedeflenmektedir (ILO, 2011). 1986 yılında Çernobil deki nükleer kazada sonucunda oluşturulan raporlar göz önünde bulundurularak iş sağlığı ve güvenliği kavramları gündeme getirilmiştir. Bu bağlamda çalışanların güvenliğini tehdit eden unsurların ortadan kaldırılması ve devamlılığının sağlanması adına yapılacak çalışmalar konuşulmuştur. Ayrıca yapılacak çalışmaların kalıcılığı ancak küçük yaşta verilen eğitimlerin olması ve hayatın her aşamasında devamlılığın sağlanması ile mümkün olabileceği görüşü savunulmaktadır (Özkılıç, 2008).

Uluslararası alışma Örgütü'ne (ILO) göre iş yerinde veya işin yapılması sırasında oluşan kazalar ölüm, yaralanma ve hastalıklara yol açabilmektedir. Bununla birlikte Dünya Sağlık Örgütü iş kazalarını çalışanların yaralanması, kullanılan araç gereçlerin hasar görmesine veya üretimin geçici olarak durmasına neden olan beklenmedik bir olay olarak tanımlamaktadır (Kılıç, 2024). Ayrıca 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununa göre işyerinde veya işin yapılması sırasında oluşan, ölümle sonuçlanan ya da vücudun akli veya beden işlevini bozan olay olarak ifade etmektedir (Gökçe, 2020). Bu bağlamda alışma Bakanlığı iş yerindeki işleyişinin bozulmamasına ve yaşanabilecek kazaların önlenmesi amaçlı gerekli bilgilendirmelerin yapılmasına ve broşürler yayınlanmasının özen göstermektedir.

Özellikle verilen eğitimlerin hayata geçirilmesi oldukça hayati önem taşımaktadır. Bunun yanı sıra iş kazalarını önlemek oluşsan kazaların maliyetlerini ödemekten daha ekonomik olduğu görülmektedir (Deliönü ve Utlı, 2016).

2.8.İlgili Araştırmalar

Mesleki ve teknik eğitim bağlamında program odaklı ele alınan çalışmalar hem yurtiçi hem de yurtdışı bağlamında aşağıda detaylı olarak sunulmuştur.

2.8.1. Yapılan Çalışmalar

Samancıoğlu (2011) mesleki ve teknik eğitim liselerinde görev yapmakta olan öğretmenlerin cinsiyet, yaş ve branş dağılımlarının teknoloji ile uyum seviyelerini etkileme düzeylerini araştırmayı amaçlayan bir çalışma yapmıştır. Nicel araştırma yönteminin alt başlığı olan betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Gaziantep ilinde toplamda 15 mesleki ve teknik lisede çalışmakta olan 232 öğretmen ile yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak Türkçeye uyarlanan Teknoloji Uygulama Düzeyi (TUD) ölçeği kullanılmış olup değerlendirme süreci ölçekten elde edilen veriler ışığında gerçekleştirilmiştir. Son olarak ulaşılan sonuçlar mesleki ortaöğretim kurumu öğretmenlerinin teknolojiyi derslerine orta düzeyde yansıttıkları, yine orta düzeyde kişisel bilgisayar kullanma becerisine sahip oldukları ve öğretim yaklaşımı açısından da öğrenci merkezli yaklaşıma daha yakın oldukları görülmüştür. Öğretmenlik mesleğinde daha deneyimli ancak teknolojiyi kullanma bağlamında sıkıntı yaşayan öğretmenlere yönelik ise hizmet içi eğitim verilmesi çalışma kapsamındaki öneriler arasında yer almıştır.

Çelikkol ve Özünlü (2013) işletmelerin mesleki eğitim hakkındaki görüşleri ve nitelikli insan gücü ile ihtiyaçlar arasındaki ilişkiyi tespit etmek ve mesleki eğitim merkezlerinin hedefleri ve sorunlarını belirlemek amaçla bir çalışma yapmıştır. Çalışmasında araştırma Konya ilindeki mesleki eğitim merkezleri ve işletmelerde yapılmıştır. Sonuç olarak Mesleki eğitime yönelen öğrenci sayısının az olması, iş imkânlarının sınırlı olması, alınan teorik bilgi ile uygulamadaki bilgilerin farklılık göstermesi, eğitimlerin öğrencilerin seviyelerine uygun olmaması, işverenlerin nitelikli eleman arayışında olması, öğrencilerin iş alanlarındaki gelişen teknolojiye

ayak uydurmada zorluk yaşanması gibi faktörler mesleki eğitimin istenilen seviyeye gelmesini engellemektedir. Mesleki eğitimin ve işletmelerin duyduğu ihtiyaçlar, mesleki eğitime sağlayacağı yararlar vurgulanarak öneriler geliştirilmiştir.

Küçükoğlu (2018) Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki öğrencilerinin iş sağlığı ve güvenliğine yönelik düşüncelerinin öğrenilmesi amacıyla bir çalışma yapmıştır. Çalışma Kilis ilinde yapılmıştır. Demografik çalışma yapılmış öğrenci grubu lise seviyesinde eğitim grubuna uygulanmıştır. Anket yöntemi seçilmiştir. Sonuç olarak iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili bazı konuları bildikleri fakat meslek hastalıkları, kişisel koruyucu donanımlar, iş sağlığı ve güvenliği hassasiyeti ve mevzuat hakkında yeterli bilgiye sahip hâkim olmadıkları sonucuna varılmıştır. Eğitim ve öğretim dönemlerinin ilk yıllarından başlayarak İş sağlığı ve güvenliği eğitimine önem verilmesi gerektiği önerisinde bulunulmuştur.

Kerkez (2018) Çalışmasında meslek dersi öğretmenlerinin atölye, laboratuvar ve program geliştirme ve uygulama süreci hakkındaki görüşlerini incelemiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim deseni ile yürütülen çalışmada 2012-2016 yılları arasında mesleki ve teknik eğitim programlarının geliştirilmesi için komisyonlarda görev alan 19 öğretmen araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme formları ile toplanan veriler ışığında elde edilen sonuçlar, öğretmenlerin eğitim programının tanımını, işlevini, amacını ve önemini benzer şekilde ifade ettikleri ancak programın öğeleri hakkında bazı öğretmenlerin yeterli bilgiye sahip olmadıkları sonucuna varılmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin kuramsal ve uygulama boyutunda eğitim programına ilişkin belirtmiş oldukları görüşlerin ileride geliştirilecek programlara katkı sağlaması beklenilmektedir.

Kılıç (2019) çalışmasında mesleki ve teknik eğitim liselerinde öğrenim gören öğrencilerin mesleki yeterliklere sahip olma durumlarını öğrenci, öğretmen ve usta öğretici görüşlerine göre değerlendirmiştir. Nicel ve nitel yöntemlerin birlikte kullanılmasına olanak sağlayan karma araştırma yöntemi çerçevesinde yapılan araştırma, Ankara ilinde, 877 öğrenci, 148 öğretmen ve 44 usta öğretici ile yürütülmüştür. MYK ulusal yeterlikleri bağlamında hazırlanmış olan bir ölçek ve araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak

veriler elde edilmiştir. Araştırma sonucunda usta öğreticiler ve öğretmenler, öğrencilerin genel olarak yetersiz olduklarını, sadece servis hizmetleri alanında orta seviyede yeterli olduklarını belirtmişlerdir. Buna rağmen öğrenciler ise meslek alanlarında kendilerini çoğunlukla yeterli gördüklerini sadece ağ işletmenliği ve kaynakçılık meslek alanlarında orta düzeyde yeterli gördüklerini ifade etmişlerdir. Diğer bir sonuç ise öğrencilerin okulda kazandıkları yeterliliklerin sektörün talep ettikleri ile uyum göstermediği veya yetersiz olduğudur. Yapılan değerlendirme sonucuna dayalı olarak, mesleki ve teknik eğitim veren kurumların öğretim programlarının ulusal mesleki yeterliliklere uyumlu hale getirilmesi, sektörün beklentilerini kapsayıcı nitelikte olması ve program çerçevesinde uygulamalı derslere ağırlık verilmesi gerektiğine yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Kurt (2021) çalışmasında, araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 ve 2019-2020 yılları arasında eğitim gören 26 öğrenci, 3 öğretim elemanı ve sanayide mobilya ve dekorasyon alanında faaliyet gösteren 3 işletmenin temsilcisi oluşturmaktadır. Kirkpatrick Dört Düzey Değerlendirme Modeli, İnsan Kaynaklarının Mesleki Eğitim Yoluyla Geliştirilmesi Projesi (İKMEP) kapsamında geliştirilen ve pilot uygulama olarak Akdeniz Üniversitesi Ahşap Teknolojileri Araştırma ve Uygulama Merkezi (ATAUM) bünyesinde uygulanan Mobilya ve Dekorasyon programı çerçevesinde değerlendirilmiştir. Karma yöntem desenlerinden biri olan eş zamanlı paralel desen kullanılarak nitel ve nicel yöntem birlikte kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan farklı nitelikteki ölçme araçları (tepki formu, tutum ölçeği, başarı testi, analitik dereceli puanlama anahtarı, görüşme ve gözlem formları) ile çalışma grubunda yer alan 26 öğrenci bilişsel, duyuşsal ve psikomotor beceriler bağlamında değerlendirmeye tabi tutulmuştur. 18 aylık bir gözlem sürecine tabi tutulan Mobilya ve Dekorasyon programı Kirkpatrick Dört Düzey Değerlendirme Modeli çerçevesinde değerlendirilmiştir. Dört aşamadan oluşan modelin “Tepki” boyutunda araştırmacı tarafından geliştirilen tepki formu ve uyarlanan mesleki eğitime yönelik tutum ölçeği kullanılarak öğrencilerin programa karşı memnuniyetleri ölçülmüştür. Sonuç olarak Mobilya ve Dekorasyon programının hedef ve içerik yönünden kapsamlı ve sektörün taleplerine uygun olarak hazırlandığı tespit edilmiştir. Ancak, programda yer alan kazanımların uygulama boyutunda istenilen düzeyde bir başarının sağlanamadığı ve

gerçek iş hayatında mezunların işe vuruşluk ilkesi bağlamında sektörün taleplerini karşılama bağlamında sıkıntı yaşadıkları görülmüştür. Programın, uygulama ve değerlendirme süreci bağlamında yenilenmeye ihtiyaç duyduğu belirlenmiş olup öğretim sürecinde uygulama sürecini ön planda tutarak tekrardan yapılanmasına yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Akay (2022) çalışmasında, istatistiksel olarak İSG konusundaki bilgi, tutum ve davranışlarını değerlendirmek amacıyla 294 makine bölümü öğrencisi ile çalışma gerçekleştirilmiştir. Kullanılan anket 28 maddeden oluşmaktadır. Araştırmanın sonucunda, Öğrencilerimizin İSG kanununu içselleştirmesi gerektiği. Bunu için İSG mevzuatının MEB mevzuatı içersin de bağımsız ders olarak aktif bir yöntemle okutulmasının daha verimli olacağı. Öğrencilerimize meslekleriyle ilgili meslek hastalıkları ve korunma yöntemlerinin daha iyi anlatılması gerektiği kanaati oluşmuştur. Ankete verilen cevaplar ışığında öğrencilerin yasal sorumluluk hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı. Eğitime önem verilerek eğitimin takibi sadece okulla kalmayarak işletme boyutunda da sağlanarak tüm kademelerde zorunlu geçme notu olması gerektiği vurgulanmıştır.

2.8.2.Yurtdışında Yapılan Çalışmalar

Deissinger (2004) çalışmasında yakın zamanda Almanya ülkenin eğitim sistemi ve öğrencilerin eğitim düzeyleri ve becerileri ile ilgili yapmış olduğu açıklamalarda dikkat çekmiştir. Alman eğitim bakanlığı Ekim 2003 te yayımlamış olduğu ulusak raporla eğitim sistemimdeki eksikliklerle ve öğrencilerin başarı durumlarına ve okuldan ayrılmalara dikkat çekmiştir. Sonuç olarak maddi durumları kötü olan öğrencilere yeterli kadar destek verilmediği sonucuna ulaşılmıştır. (25-64 yaş aralığındaki bireyler için tam zamanlı mesleki eğitim ve çıraklık eğitim sistemi getirilmiştir. Küreselleşme ve endüstriyel iş organizasyonunun değişen doğasının yanı sıra Almanya'nın yeniden birleşmesi ve yavaşlayan ekonomisi ulusal bütçe, işgücü piyasası ve eğitim ve öğretim sistemi üzerinde baskı yaratmaya devam ediyor. Bu arka plana karşı, çıraklık eğitiminin doğasının yanı sıra tam zamanlı ve yarı zamanlı VET arasındaki ilişkiye de değinen modernizasyon sorunları ortaya çıkmıştır.

Paisey ve Paisey (2007) çalışmasında muhasebe eğitiminin mesleki ve akademik boyutlarının dengelenmesine yönelik çekirdek bir program üzerinde incelemelerde bulunulmuştur. Çalışma kuramsal temeller üzerinde ele alınmış olup çekirdek programın uygulanması üzerine araştırmacıların elde ettiği bir dizi bulgu ve öneri üzerine kurgulanmıştır. Çalışmanın gerekçesi muhasebe eğitiminin ABD’de yaygın olarak krizde olduğunun kabul edilmesiyle ortaya çıkmıştır. Muhasebe öğrencilerinin azalan sayılarıyla ilgili endişelerin ortaya çıkması ve bu düşüşü ele almak için yükseköğrenim ortamını ve derece koşullarını değerlendirmek, programı ve ders içeriğini gözden geçirmek, pedagojiyi yeniden değerlendirmek dâhil olmak üzere bir değerlendirme çalışması planlanmıştır. Çalışma, lisans muhasebe eğitiminde çekirdek programın tanıtılmasının genişlik, kişilerarası becerileri geliştirme fırsatları ve öğrencilerin becerilerini uyarlamalarına izin verirken artan bilgi tabanı sorununu ele alabileceği sonucuna varmaktadır. Makalede muhasebe eğitiminin önemli bir tartışma konusu olduğunu, ancak muhasebe bilgisinin doğasına çok az odaklanıldığını göstermiştir. Çalışmada, lisans muhasebe eğitiminde seçenekler içeren çekirdek bir program 74 uygulanırsa, öğrencilerin kapsam, daha geniş beceri geliştirme ve derecelerin ilgi alanlarına ve kariyer hedeflerine göre uyarlanması açısından kazanacakları çok şeyin olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilerle yapılacak çalışmalar sonucunda muhasebe lisans eğitiminin mesleki ve akademik yönlerinin daha etkili bir şekilde dengelenebileceği sonucuna varılmıştır.

Atari ve Mckague (2015) tarafından yapılan “South Sudan: stakeholders' views of technical and vocational education and training and a framework for action” adlı çalışmada iç savaş yakın zamanda sonlandıran Güney Sudan’da yeniden yapılanma bağlamında mesleki ve teknik eğitim ele alınmıştır. Mesleki eğitim sistemi, Mesleki eğitim sisteminin işleyişi ve sonuçlarının neler olduğu konusu incelenmiştir. Araştırmada çalışma grubu olarak 40 katılımcı belirlenmiş olup bu katılımcılarla beraber veri toplamak amacıyla beş ayrı odak grup görüşmesi yapılmıştır. Maksimum çeşitlilik örnekleme tekniğinin kullanıldığı bu çalışmada katılımcıların 6’sı hükümet yetkililerinden, 11’i özel işletme temsilcilerinden, 6’sı dernek üyelerinden, 2’si iş arayan üniversite mezunlarından, 5’i işletme sahibinden, 5’i lise ve üniversite öğretmenlerinden ve geri kalan 5’i ise lise öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmacılar,

Güney Sudan Cumhuriyeti'nin eğitim altyapısının hâlâ bir mücadele içerisinde olduğunu hükümetteki ve uluslararası ve yerel kuruluşlardaki birçok paydaşın, ülkedeki teknik ve mesleki eğitim ile öğretimin uygulanması bağlamında karşılaştığı ihtiyaçların, zorlukların ve fırsatların yeterince farkında olmadıklarını belirtmişlerdir. Mesleki ve teknik eğitimin etkili gelişimi için dikkat edilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen veriler, ülkenin savaşın olumsuz etkilerini kısa zamanda üzerlerinde atmaları gerektiği, mesleki ve teknik eğitime öncelik verilmesine büyük ihtiyaç olduğunu görüşlerine erişilmiştir.

Hamdard (2019) "A comparative analysis of Technical Vocational Education and Training System in Afghanistan and Germany" adlı çalışmada, Teknik ve Mesleki Eğitim ve Öğretimin (TVET) potansiyel katkısı İstihdam, araştırmacıların, politika yapımcıların ve akademisyenlerin büyük ilgisini çekmiştir. TVET sistemleri çok dinamik olduğundan ve ülkelere göre değişiklik gösterdiğinden, karşılaştırmalı çalışmaların sayısı oldukça fazladır ve muhtemelen bu da yaklaşımın diğer ülkelere yardımcı olmuştur. Bu nitel çalışma, iki ülkenin, Afganistan'ın TVET sistemlerini karşılaştırmıştır. Nispeten yakın bir TVET geçmişine sahip gelişmekte olan ülke ve gelişmiş bir ülke olan Almanya TVET'te ileri düzeyde deneyime sahip. Kullanılan yöntem TVET'in incelenmesini içermektedir. Her iki ülkenin özellikleri ve benzerlikleri ve farklılıkları tespit edilmiştir.

Suhonen vd., (2023) çalışmasında küresel kriz bağlamında mesleki eğitim ve öğretimin (VET) önceliklerinin yeniden değerlendirilmesi gerektiği saptanmıştır. Bu çalışma, mesleki eğitim ve öğretim öğretmenlerinin tartışmalı küresel sorunları ele alma konusundaki görüşlerini ve kültürel-söylemsel, maddi ekonomik ve sosyo-politik düzenlemelerin Finlandiya üst orta öğretim mesleki eğitiminde bu konuları ele alma fırsatlarını nasıl etkinleştirdiğini veya engellediğini incelenmiştir. Karma yöntem yaklaşımı, teorik ve metodolojik çerçeve olarak uygulama mimarileri teorisi ile temel istatistiksel ve dönüşlü tematik analiz yöntemlerini kullanılmıştır. Bilim ve Psikoloji, Doğu Finlandiya Üniversitesi, Joensuu, Finlandiya Bununla birlikte, VET öğretmenlerinin küresel sivil eğitimciler olarak rolü, verimliliğe ve tercihen okul dışında bireysel yeterliliklerin edinilmesine odaklanan Fin Mesleki Eğitim sisteminde

tanımlanmıştır. Temaslı öğretimin azalması, öğretmenlerin karmaşık ve belirsiz küresel sorunlarla başa çıkması sunucun varılmıştır.

Sonuç olarak mesleki ve teknik eğitimin öğretimi değerlendirildiğinde ihtiyaçların, zorlukların ve fırsatların fark edilmesi gerektiği sonucu elde edilmiştir. Mesleki ve teknik eğitim veren kurumların öğretim programlarının ulusal mesleki yeterliliklere uyumlu hale getirilmesi, sektörün beklentilerini kapsayıcı nitelikte olması ve program çerçevesinde uygulamalı derslere ağırlık verilmesi gerektiğine yönelik önerilerde bulunulması eğitime verilen önem artırılmalıdır. Öğrencilerin okulda kazandıkları yeterliliklerin sektörün talep ettikleri ile uyum göstermediği veya yetersiz olduğu düşünülmektedir. Mesleki eğitime yönelen öğrenci sayısının az olması, iş imkânlarının sınırlı olması, alınan teorik bilgi ile uygulamadaki bilgilerin farklılık göstermesi, eğitimlerin öğrencilerin seviyelerine uygun olmaması, işverenlerin nitelikli eleman arayışı söz konusudur. Öğrencilerin iş alanlarındaki gelişen teknolojiye ayak uydurmada zorluk yaşanması gibi faktörler mesleki eğitimin istenilen seviyeye gelmesi Mesleki eğitimde istenilen düzeye ulaşmayı engellemektedir. Öğretmenlerin verimliliğe ve tercihen okul dışında bireysel yeterliliklerin edinilmesine odaklanması gerektiği savunulmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde araştırma deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama araçlarının geçerliği ve güvenirliği, veri toplama süreci ve verilerin analizi ve yorumlanması konularında açıklamalara yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Deseni

Dokuzuncu sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programının “İş Sağlığı ve Güvenliği” öğrenme birimine ilişkin kazanımlarının gerçekleşme düzeyinde program değerlendirme hedeflenmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması temel alınmıştır. Bu bağlamda durum çalışması eğitimdeki olayları / durumları birden fazla veri toplama araçları ile seçilen programın derinlemesine incelenmesi, verilerin bir araya getirilerek değerlendirilmesini sağlamaktadır (Aygören ve Er, 2019). Ayrıca durum çalışması bilimsel sorulara cevap aramada kullanılarak ayırt edici bir yaklaşım olarak görülmektedir. Dolayısıyla, bir ya da birden fazla olayın, ortamın, programın, sosyal grubu ya da diğer birbirlerine bağlı sistemlerin derinlemesine incelendiği yöntem olarak tanımlanmaktadır (Oral ve Yazar, 2017). Dahası durum çalışmaları mekâna ve zamana bağlı tanımlandığı ve özelleştirildiği bir araştırmadır. Başka bir deyişle durum çalışmaları olayları tanımlamak, olası açıklamaları geliştirmek ve değerlendirmek amacıyla kullanılmaktadır (Musall,2006). Ayrıca durum çalışması türlerinden program yürütme durum çalışması kullanılmıştır. Dolayısıyla öğrenme biriminin belirlenen hedeflere ulaşmada yapılan uygulamaların başarı düzeylerini belirlemek amaçlanmıştır. Uygulamaların hedefe hizmet edip etmediğini anlaşılmasını sağlamaktadır (Stufflebeam, 2009). Bu bağlamda çevrede zaman içinde olup bitenlerin geniş kapsamlı olarak raporlama ve gerçek dünyadaki değişime ilişkin bulgular yorumlanmaktadır. Bundan dolayı uygulamalardaki problemlerle ilgili endişeler söz konusu olduğunda kullanılmaktadır (Uşun, 2012). Görüşme yapılacak kişi ya da kişilerden itina ile görüşme yapması, elde edilen verilerin rapor haline getirilmesi ve genellemeler yapması istenmektedir. Bu nedenle programların işleyişini görmek için birden fazla mekâna ihtiyaç duyulmaktadır. Dolayısıyla, boylamsal veri ve geniş zaman ayrılması gerekmektedir (Davey, 2009).

Bilimsel yöntemler kullanılarak elde edilen bilgiler araştırma olarak tanımlanmaktadır. Bununla birlikte araştırmanın odak noktasında seçilen bir konu / problem durum bulunmaktadır. Ayrıca konu / problem durum üzerinde odaklandıktan sonra yönetsel tasarımlar elde alınmaktadır. Bu bağlamda uygulanması gereken aşamalar mevcuttur. İlk aşama olarak problem durum /sorun ve alt problemler belirlenmektedir. Bununla birlikte analizi yapacak grup ve araştırılacak grup belirlenmektedir (Yağan, 2019). Ayrıca veriler toplanarak bir araya getirilmekte ve alt problemlerle ilişki kurulmaktadır. Bu kapsamda elde edilen analizlerle yorumlar yapılarak çalışma raporlanmaktadır. Son olarak elde edilen bulguların yorumlanması ve bilgilendirme aşaması ile sürecin tamamlanması hedeflenmektedir (Yin, 2003). Bir ya da birden fazla bireysel, grup, örgütsel, durum/ olay, olgu, program, sosyal, politik ve olaylar ile ilgili bilgilerimizi geliştirme amacıyla kullanılmaktadır. Dolayısıyla, durumların belirlenen faktörler çerçevesinde derinlemesine incelenmesi ve tasvir edilmesi olarak nitelendirilmektedir (Altmışdört vd., 2011). Ayrıca sınırlı bir sistemi ayrıntılı olarak araştırmak ve sistemin nasıl çalıştığı ve performans gösterdiği hakkında planlı olarak birden fazla veri toplama çeşidini kullanarak bilgileri bir araya getirmektedir (Chmiliar, 2010). Bunun yanı sıra durum çalışmalarında “ Nasıl? “ ve “ Niçin? “ sorularına cevap aranmakta, araştırmacının sonuç üzerinde az ya da hiçbir etkisi olmamaktadır. Bundan dolayı araştırmanın doğal ortamlarda gerçekleştirildiği bir araştırma türü olarak nitelendirilmektedir. Ayrıca durum örneği kapsamında belirlenen konu/olay üzerinde derinlemesine yapılan araştırmalar olarak görülmektedir (Karasar, 2022). Burada, deneysel yöntemlerle araştırılamayacak kadar karmaşık olan gerçek yaşam durumlarındaki nedensel ilişkiler açıklanmaya çalışılmaktadır. Başka bir deyişle durum çalışmalarının özellikleri şu şekilde ifade edilebilir: Durum içindeki olayların zengin bir tanımlayıcı açıklaması, bir durum içindeki olayların kronolojik anlatımı, olayların açıklanması ve analizi, belirli bir bireysel faktöre veya faktörler grubuna ve onların algılarına odaklanılmasına özen gösterilmektedir (Aygören ve Er, 2019). Durum çalışmalarında birey, kurum, ortam ve süreç gibi durumlar incelenmesidir. Ancak çalışma süresi uzun zamanı kapsamaktadır. Bu açıdan birden fazla veri toplama teknikleri kullanılmaktadır. Böylece elde edilen veriler bir araya getirilerek sonuca ulaşılmaktadır (Hichock ve Hughes, 1995). Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasının kullanılmasının nedeni bir programın

farklı açıdan etkilerini belirlemektir. Böylece programdan beklenen başarının ne düzeyde gerçekleşip veya gerçekleşemediğinin nedenleri hakkında derinlemesine gözlem ve görüşmelere yer verilerek sonuç raporlanmıştır. Çalışma bağlamında izlenen işlem adımları aşağıda verilmiştir (Şimşek, 2021).

Şekil 14: Durum Çalışmasında İzlenen İşlem Adımları (Şimşek, 2021).

3.2. Çalışma Grubu

Belirlenen durumlar doğrultusunda derinlemesine inceleme fırsatı sunan ve bilgi birikiminin yüksek olması dolayısıyla amaçlı /amaçsal örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmanın amacına uygun olan kişiler belirlenerek seçilmekte bu bağlamda çalışmaya dâhil edilmiştir. Olasılıklı olmayan örneklem yöntemlerinden tipik durum örneklem yöntemi kullanılmıştır. Şimşek (2021) ifade ettiği gibi tipik durum örnekleme, yeni bir uygulamanın veya yeniliğin tanıtımında, uygulamanın yapıldığı ya da yeniliğin olduğu bir dizi durum, kişi ve grup arasından en tipik bir veya birkaç tanesinin saptanması olarak tanımlamıştır. Bu araştırmada Bitlis ili Tatvan ilçesindeki devlete bağlı bir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde 2023-2024 eğitim öğretim yılı 9. sınıf öğrencilerinin Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programının “İş Sağlığı ve Güvenliği” öğrenme birimine ilişkin kazanımların kazanılma düzeyinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışma grubu olarak tercih edilen 2019-2020 yılı eğitim öğretim yılında bahsi geçen lisede göreve başlayan ve halen görevde olan 1 yönetici, 2018-2019 eğitim öğretim yılında bahsi geçen lisede göreve başlamış ve

halen görevini devam ettirmekte olan 1 yönetici yardımcısı, 2020-2021 eğitim öğretim yılında bahsi geçen lisede eğitim vermeye başlayan ve halen görevde olan 1 ders öğretmeni ve 2023-2024 eğitim öğretim yılı itibari ile dokuzuncu sınıfta öğrenim gören 34 öğrenci bulunmaktadır. Önceden belirlenen okulda çalışmayı yürütmek üzere Bitlis İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alınmış olup, çalışmanın nasıl ve ne şekilde yürütüleceği hakkında gerek okul yönetimi gerekse ders öğretmeni ve öğrencileri çalışma öncesinde bilgilendirilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmanın bu aşamasında belirlenen alt problemlere ilişkin verileri elde etmek amacıyla öğrencilerin mesleki gelişim atölyesi öğretim programı ünitelerinin içerisinde kazanımlara yer verilmiş olan “İş Sağlığı ve Güvenliği ” öğrenme birimine yönelik başarı testi, gözlem ve görüşme formları kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan ilgili veri toplama araçlarının yanı sıra çalışmada yazılı dokümanlar bağlamında Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi 9. sınıf mesleki gelişim atölyesi öğretim programı ve ders kitabı veri kaynağı olarak kullanılmış ve detaylı bir şekilde incelenmiştir.

3.3.1.Başarı Testi

Öğrencilerin süreç içerisinde bilişsel olarak ne seviyede olduklarını ortaya koymak ve bu alandaki teorik bilgilerini test etmek amacı ile “İş Sağlığı ve Güvenliği “ öğrenme birimine ait sahip olması gereken kazanımlar göz önünde bulundurularak 25 çoktan seçmeli sorudan oluşan başarı testi geliştirilmiştir (Ek 3). Geliştirilen başarı testi dönem başında ve sonunda olmak üzere iki defa (ön test- son test) uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar ile öğrencinin süreç içerisindeki durumu hakkında bir değerlendirmede yapılması mümkün olmaktadır. Çoktan seçmeli sorular hem kolay ve uygulanabilir hem de araştırmacının daha nesnel bir şekilde değerlendirmesine olanak sağladığı için tercih edilmektedir (Gronlund ve Linn, 1990) Bu bağlamda geliştirilen başarı testinde tasarım odaklı düşünme anlam bilgisi, tasarım odaklı düşünme basamaklarını açıklayabilme, iş sağlığı anlam bilgisi, empati anlam bilgisi, iş güvenliği anlam bilgisi, iş yerinde güvenliği tehdit eden unsurları açıklayabilme, iş yerinde oluşan kazaları açıklayabilme, kazayı anlam bilgisi, iş kazası anlam bilgisi, iş

kazalarını önlemeye yönelik sembolleri açıklayabilme, işyerinde oluşan kazaları anlam bilgisi prototip anlam bilgisi hedeflerini oluşturmaktadır (MEGEP, 2020).

Soruların seçimi esnasında dersi veren ders öğretmenleri ile işbirliği içinde ders içerikleri bağlamında belirtke tablosu (Ek-4) gönderilmiş olup iş sağlığı ve güvenliği öğrenme birimi kazanımlarına ilişkin soru hazırlayıp göndermeleri talep edilmiştir. Ders öğretmenlerinden gelen soru örnekleriyle birlikte 40 maddeden oluşan bir soru havuzu oluşturulmuştur. Kapsam geçerliğini sağlamak için ders öğretmenleri ve iş sağlığı güvenliği uzmanlarından gelen dönütler eşliğinde aynı amaca hizmet eden soru maddelerinden 15 soru havuzdan çıkarılmış ve sonuçta 25 çoktan seçmeli sorudan oluşan bir başarı testi geliştirilmiştir. Bununla birlikte başarı testi geliştirildikten ve uygulamaya hazır hale getirildikten sonra ders öğretmenleri ve iş sağlığı güvenliği uzmanlarına tekrar gösterilmiş hem de ölçme ve değerlendirme alanında meslek öğretmenleri ve iş sağlığı güvenliği uzmanlarından kapsam geçerliğine ilişkin görüş alınmıştır. Testin sınıf düzeyine ve ders içeriklerine uygun bir şekilde hazırlanıp hazırlanmadığına ilişkin uzmanlardan gelen görüşler doğrultusunda test nihai hâlini almıştır. Ayrıca alan uzmanlarından gelen dönütlerle birlikte ilgili çalışma grubuna dört seçenekli soru maddelerinden oluşan testlerin uygulandığı ve grubun soruları çözerken zorlandıkları belirtilmiştir. Bunun yanı sıra ders öğretmenleri ve iş sağlığı güvenliği uzmanları hazırlanan başarı testinin dört seçenekli soru maddelerinden oluşmasına özen gösterilmesi konusunda ciddi tavsiyelerde bulunmuştur. Ayrıca hazırlanan başarı testinde bu durum bir sınırlılık olarak ele alınmış ve her biri dört seçenekli cevaptan oluşan toplam 25 maddelik başarı testi uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Böylece asıl gruba uygulanmaya geçmeden önce hazırlanan deneme formunun benzer özellikte olan bir deneme grubuna pilot uygulaması yapılmıştır. Dolayısıyla testin denenmesi sürecinde ne kadar çok kişi olursa sonrasında yapılan veri analizinde şans faktörü o kadar azaldığı için (Cohen ve Swerdlik, 2013) test Mesleki ve Teknik Anadolu lisesinde 9. sınıfta öğrenim gören 200 öğrenciye uygulanmıştır. Bununla birlikte çalışma bağlamında başarı testinin yapı geçerliği kapsamında testteki maddelerin güçlük ve ayırt edicilik indekslerinin hesaplanması ve güvenilirlik kapsamında gerekli iç tutarlılık katsayısının hesaplanması için Test Analiz

Programı (TAP) kullanılmıştır. Bu kapsamda elde edilen sonuçlar Tablo 3.1’ de ayrıntılı olarak sunulmuştur.

3.3.1.1.Başarı Testi Güvenirlik Analizi Sonuçları

Geliştirilen başarı testi Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde eğitim almakta olan bütün öğrencilerin 9. sınıfta alması zorunlu olan Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programı “İş sağlığı ve güvenliği” öğrenme birimi kazanımlarını kapsamaktadır. “İş sağlığı ve güvenliği” öğrenme birimi kapsamında hazırlanmış olan 25 maddelik başarı testi 2023-2024 eğitim-öğretim programının başında (Ekim) ve sonunda (Mart) olmak üzere ön test ve son test şeklinde uygulanmıştır. Başarı testinde yer alan maddelerin güçlük indeksi ile ilgili elde edilen veriler doğrultusunda istatistiksel sonuçlar Tablo 3.1’de belirtilmiştir.

Tablo 3.1.Başarı Testinde Yer Alan Maddelerin Güçlük İndeksi ile İlgili Elde Edilen Veriler

Analiz edilen madde sayısı	25
Madde güçlük indeksi	0.55
Madde ayırt edicilik indeksi	0.39
KR-20	0.76
Üst grubun aldığı en düşük puan	17 (25 üzerinden)
Alt grubun aldığı en yüksek puan	12 (25 üzerinden)

Tablo 3.1’de görüldüğü üzere hazırlanan başarı testinde yer alan maddelerin güçlük indeksi (p) 0.55 olarak görülürken ayırt edicilik indeksi 0.39 olarak görülmektedir. Buradan hareket edilecek olunursa testte yer alan maddelerin güçlüğüne ilişkin hem çok zor hem de çok kolay maddelere yer verildiği sonucuna ulaşılabilir. Güçlük indeksi, maddenin ölçme aracını alan cevaplayıcıya ne denli zor veya kolay geldiğini göstermektedir. Genellikle güçlük indeksi değerinin 0.50 düzeyinde olması beklenmektedir. Ancak, ölçme aracı kapsamındaki tüm maddelerin güçlük indekslerinin 0.50 olarak hazırlanması tercih edilen bir durum değildir. Bunun yerine ölçme aracı içerisine zor, kolay ve orta güçlükte maddeler serpiştirilmelidir. Ayırt edicilik indeksi ise bir maddenin başarı düzeyi yüksek cevaplayıcılar ile düşük cevaplayıcıları birbirinden ayırabilme ölçüsüdür. Ayırt edicilik indeksinin -1 ile +1

arasında değer alması gerekmektedir. İndeksin -1'e yaklaşması durumunda ilgili maddenin alt ve üst grubu ayırt ediciliği düşük, 1'e yaklaşması durumunda ise maddenin alt ve üst grubu ayırt ediciliği yüksektir biçiminde yorum yapılabilir. (Hasançebi vd., 2020). Tablo 3.1'de görüldüğü üzere testin ortalama madde güçlüğü 0.55 olarak hesaplanırken ayırt ediciliği 0.39 olarak hesaplanmıştır. Bu durum hazırlanan başarı testinin ortalama güçlükte, iyi düzeyde ayırt edici ve ideal bir sonuçta olduğunu göstermektedir. Testlerin güvenilirliğini ortaya çıkarmakta farklı yöntemler kullanılmaktadır. Ancak bir testin güvenilirliğinin bir uygulamada kestirilmesi için test içerisinde yer alan soruların birbirleri ile ne kadar tutarlı olduğunu ortaya koymada Kuder- Richardson (KR-20) formülü kullanılmaktadır (Turgut ve Baykul, 2013). Madde analizlerinden sonra testin iç tutarlılığını belirlemek için uygulanan analiz sonucunda hazırlanan başarı testinin Tablo 3.1'de görüldüğü üzere KR 20 güvenilirlik katsayısı 0.90 olarak hesaplanmıştır. Güvenilirlik katsayısı 0.00 ile 1.00 arasında değişmektedir. Bir test için hesaplanan güvenilirlik katsayısı değerinin 0.60 ile 0.80 arasında olması ölçme aracının iyi derecede güvenilir olduğunu ifade etmektedir (Kalaycı, 2008). Buradan hareketle hazırlanan başarı testindeki her bir maddenin aynı değişkeni ölçtüğü sonucuna ulaşılabilir.

3.3.2.Gözlem formu

Araştırmada durum tespiti yapabilme aşamasında, uygulamadaki İş Sağlığı ve Güvenliği öğretim programının ne derece etkili ve verimli uygulandığını saptayabilmek için 34 öğrenci 1 ders öğretmeni kendi sınıfında ve atölye ortamında gözlemlenmiştir (Ek-5). Dokuz haftalık gözlem sürecini içermektedir. Belirlenen hedefler doğrultusunda insan, toplum ya da doğa gibi durumların ortamda bulunarak verilerin izlenmesi ya da araçlar kullanılarak verilerin kaydedilmesi şeklinde verilerin toplanması durumudur. Dolayısıyla gözlemde izleme, kayıt etme, analiz etme ve yorumlama aşamaları vardır. Araştırmaların ilk aşamasında durumları analiz etme amaçlı kullanılmaktadır. Ayrıca betimleyici ifadeler yer almaktadır. Bu hususta gözlem sınıflandırılmasında yapılandırma durumuna göre; yapılandırılmış ve yapılandırılmamış gözlem olarak ikiye ayrılmaktadır. Katılımcı rolüne göre gözlemde ise; katılımcı gözlem, tam katılımcı gözlem ve gözlemci olarak katılımcı gözlem olmak üzere üç alt başlıktan oluşmaktadır (Özdemirel,2018).

3.3.3. Yarı yapılandırılmış görüşme formu

Mesleki ve Teknik Anadolu lisesinde görev yapmakta olan 1 yönetici (Ek-6), 1 yönetici yardımcısı(Ek-7), 1 ders öğretmeni (Ek-7) ve dokuzuncu sınıfta öğrenim görmekte olan rasgele seçilen 8 öğrenci (Ek-8) Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programa ilişkin görüşlerin yer aldığı yarı yapılandırılmış görüşme formu mevcuttur. Bununla birlikte görüşme belirlenen konularda daha fazla bilgi sahibi olma amaçlı iki kişi ya da daha fazla kişinin bir araya gelerek yaptığı bilgi alışverişi yapılmaktadır. Özellikle araştırmada çerçevesi belirlenen konu kapsamında sorulan sorulara cevaplar aranmaktadır. Ayrıca esnek bir araştırma türü olarak bilinmektedir. Dolayısıyla, sorulan sorularla konunun aşama aşama değerlendirilmesi ve sonunda bütün aşamaların bir araya getirilerek sonuca varılması söz konusu olmaktadır (Karasar, 2022).

3.4. Veri Analizi

Çalışma bağlamında elde edilen verilerin farklı kaynaklardan ve farklı veri toplama araçlarından sağlanmış olması, dolayısıyla farklı veri analiz sürecinin uygulanmasını gerektirmiştir. Kullanılan tepki formu, tutum ölçeği, başarı testi, yarı yapılandırılmış görüşme formları, yapılandırılmış gözlem formu ile dereceleme ölçeklerinden elde edilen verilere ilişkin değerlendirme sürecinin nasıl ele alındığı ayrıntılı olarak aşağıda sunulmuştur.

Uygulanan öğretim programı bağlamında ilgili olan iş sağlığı ve güvenliği öğrenme birimine ilişkin araştırmacı tarafından hazırlanan çoktan seçmeli bir başarı testi uygulanmıştır. Hazırlanan başarı testinin analizinde öğrencilerden alınan cevaplar kaydedildikten sonra oluşturulan teste ilişkin madde güçlük indeksleri, madde ayırt edicilik indeksleri, testin ne derece güvenilir olduğunu ortaya koyan KR-20 sonuçları, ortalama test gücüğü sonuçları Test Analysis Program (TAP)'dan elde edilen sonuçlarla sunulmuştur. Ön test ve son test şeklinde uygulanan teste ilişkin verilerin değerlendirilmesinde Wilcoxon işaretli-sıralar testi kullanılarak öğrencilerin bilişsel becerilerindeki gelişimin anlamlı olup olmadığı saptanmıştır. Bu teknik, sosyal bilimlerde az denekli yürütülen grupları içi araştırmalarda ve deneklerin fark puanlarının normal dağılım göstermediği durumlarda ilişkili t-testinin yerine tercih

edilmektedir (Özdemir, 2018). Burada aynı denekler (n= 34) üzerinde iki farklı zamanda yapılan ölçümlerden elde edilen puanlar söz konusu olduğu için ve fark puanları normal dağılım göstermediği için parametrik olmayan istatistik tekniklerinden Wilcoxon işaretli-sıralar testi kullanılmıştır.

Uygulanan Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programının CIPP Program Değerlendirme Modeli çerçevesinde bağlam, girdi, süreç ve ürün aşamalarına ilişkin kurum yetkililerinden, öğretmenlerden, öğrencilerden toplanan veriler bu aşamalara göre sınıflandırılmıştır. Amaca hizmet eden veriler bir araya getirilerek sürece yönelik olumlu ve olumsuz görüşler programın dört ögesi (hedef, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme) bağlamında sunulmuştur. Gerekli görülen yerlerde kurum yetkililerinden, öğrencilerden ve öğretmenlerden alınan doğrudan alıntılara da yer verilmiştir. Gözlem sürecinde ise yapılandırılmış gözlem formu kullanılmıştır. İlgili gözlem formu, araştırmacı tarafından geliştirilmiş ve kapsam geçerliği için uzman görüşüne başvurulmuştur. Kullanılan gözlem formunda gözlenen değişkenler, sınıf yönetimi, öğretim ortamının tasarımı, alt yapı ve donanım özellikleri, öğrenci-öğretmen etkileşimi, kullanılan strateji, yaklaşım, yöntem ve teknikler, kullanılan araç ve gereçler ile ölçme ve değerlendirme olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda hem öğrenci, hem öğretmen hem de öğrenme ortamına yönelik veriler araştırmacı tarafından kayıt altına alınmıştır. Gözlemlerin analizi için kayıt altına alınan veriler bilgisayar ortamında transkript edilmiştir. Bu gözlem transkriptlerinde öğrenme ortamında geçen tüm olaylar, öğrenme-öğretme süreci ve öğrenci-öğretmen iletişimine yer verilmiş olup gözlemlenen dersler notlar ile kayıt altına alınarak transkriptler zenginleştirilmiştir. Veriler arasında yer alan anlamlı bölümlere araştırmacı tarafından isim verilerek kodlama yapılmıştır. Kodlama süreci; elde edilen verileri bölümlere ayırmayı, incelemeyi, karşılaştırmayı, kavramlaştırmayı ve ilişkilendirmeyi zorunlu kılmaktadır. Kodlamalar ise bir tema altında toplanmıştır. Kodların incelenmesi sonucunda birbirleriyle olan ilişkileri ortaya çıkarılmış ve bu ilişkilerin daha üst düzey bir gruplamayı gerektirdiği durumlarda temalar oluşturulmuştur. Son olarak elde edilen bulgular yorumlanarak raporlanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR

Bu bölümde dokuzuncu sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programı “İş Sağlığı ve Güvenliği” öğrenme birimi kazanımlarının gerçekleşme düzeyinin değerlendirilmesi için elde edilen verilerin analiz edilmesiyle ulaşılan bulgulara yer verilmiştir. Bu bulgular BGSÜ Modeli çerçevesinde ele alınarak aşağıda sunulmuştur.

4.1. Bağlam(Context) Değerlendirmesine İlişkin Bulgular

4.1.1. Mesleki Gelişim Atölyesi Öğretim Programı İş Sağlığı ve Güvenliği Öğrenme Biriminin Uygulandığı Okulun Sahip Olduğu Şartlara İlişkin Bulgular

“Mesleki gelişim atölyesi öğretim programı iş sağlığı ve güvenliği öğrenme birimi uygulandığı okulun sahip olduğu şartlar nasıldır?” araştırma sorusuna yönelik okul yöneticisiyle yapılan görüşme analizi sonucunda elde edilen bulgular Tablo 4.1’de belirtilmiştir.

Tablo 4.1. Okulun Sahip Olduğu Şartlara Okul Yöneticisi Görüşlerine ilişkin Elde Edilen Bulgular

Tema	Kodlar
Alt Yapı	Eğitim-öğretime hazır olması Laboratuvar Atölye Renk, ısı ve ışık Temiz olması Oturma düzeni Fiziki yapı Derslik sayısı Malzeme odası Atölye lavaboları
Donanım	İnternet erişimi Akıllı tahta Malzeme dolabı Şef odası

Tablo 4.1’de görüldüğü üzere okul yöneticisinin görüşleri doğrultusunda okulun sahip olduğu şartlara ilişkin elde edilen bulgular incelendiğinde iki aşamada ele alınmıştır. Okulun eğitim-öğretime hazır olması, atölyenin olması, renk, ısı ve ışığın uygun olması, temiz olması, oturma düzenin uygun olması, internet erişiminin olması, akıllı tahtanın kullanılması, malzeme dolabının olması olumlu yönleri arasında sıralanmıştır. Okulun fiziki yapısının meslek lisesi standartlarının dışında olması, atölyelerin fiziki yapısının uygulamada yetersiz olması, derslik ağırlıklı bir bina yapısının olması, atölyelerde malzemeleri muhafaza etme amaçlı dolapların olması, okulda malzeme odasının olmaması, atölyelere ait lavaboların olmaması ve alan şeflerinin işlerini yürütebilmelerinde kullanabilecekleri şef odalarının olmaması ifade edilmiştir. Okulun akıllı tahta imkânının olması ve akıllı tahtaların internet erişimine açık olmasının bilgiye ulaşmada kolaylık sağladığı ifade edilmiştir. Okulun sahip olduğu şartlara ilişkin okul yöneticisinin görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

Meslek lisesi standartlarının dışında olmasına ilişkin:

“...Bizde inşa edilen meslek liseleri maalesef artık bakanlıktan mı kaynaklı il milli eğitimden mi kaynaklı tam bilinmemekle birlikte meslek liseleri standartlarında inşa edilmiyor. Daha çok derslik ağırlıklı inşa ediliyor.”(O.Y.).

Derslik ağırlıklı bir bina yapısının olmasına ilişkin:

“...Daha çok nasıl derslik kazandırılır hesabı söz konusu. Derslik basına düşen öğrenci sayısını azaltmak adına atölye, laboratuvar ve diğer eklentilerden azalmaya gidiliyor. Bu durum da meslek lisesindeki mesleki eğitimin niteliğini ciddi bir şekilde düşürüyor. Zaman zaman kontenjan probleminden dolayı fazla şube açma söz konusu olabiliyor. Şube açılma durumunda ise kırılacak alanlar atölye, laboratuvar ve diğer eklentiler oluyor. Binalar inşa edilirken atölye, laboratuvar ve diğer eklentilerin yerleri belirlenmelidir. Meslek lisesine dönüşen bir okulda da şunun planlaması ilk aşamada yapılmalı. Atölye, laboratuvar büyüklükleri bakanlığın belirlediği standartlar çerçevesinde olmalı. Bakanlığın belirlediği standartlara uyulmuyor. Okul inşa edilirken buna göre inşa edilmeli Bizim okul gibi eski okullarda bu şekilde

standartları yakalamak zor olabiliyor. Küçük alanlarda mesleki eğitim çalışmalarını yürütebilecek atölyeler kurulmaya çalışılıyor.” (O.Y.).

4.1.2. İş Sağlığı ve Güvenliği Öğrenme Birimi Uygulandığı Okulun Bütçesine İlişkin Bulgular

“Dokuzuncu sınıf İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme birimi kazanımlarını öğrenme- öğretme sürecinde kullanılan ders kitabına ilişkin bulgular uygulandığı okulun bütçe durumu nasıldır?” araştırma sorusuna yönelik okul yöneticisiyle yapılan görüşmelerin analizi sonucunda elde edilen bulgular Tablo 4.2’de belirtilmiştir.

Tablo 4.2. Okulun Sahip Olduğu Bütçeye İlişkin Bulgular

Tema	Kodlar
Donanım	Akıllı tahta İnternet erişimi Araç-gereçler Atölye malzeme
Alt yapı	Alan

Tablo 4.2’de görüldüğü üzere okul yöneticisi ile yapılan görüşmede okulun sahip olduğu bütçe incelendiğinde iki aşamada ele alınmıştır. Alt yapı ve donanım başlıkları eğitime katkıda bulunan “olumlu yönleri” ve eğitimin başarıya ulaşmasında engel oluşturan maddeler ise “ olumsuz yönleri” kısmında verilmiştir. Etkileşimli tahtanın olması, internet erişiminin olması olumlu yönleri arasında sıralanmıştır. Okul bütçesinin atölyelerde ihtiyaç duyulan malzemeleri alma konusunda yetersiz kalması, atölyede kullanılacak araç- gereçleri (Bilgisayar, yazıcı vb.) temin etmenin zor olması ve kazanımlara uygun alan yetersizliğinin olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Okul bütçesine ilişkin okul yöneticisi görüşlerinin bir kısmı aşağıda verilmiştir:

“...Mesleki gelişim dersi uygulamaları bir döndüğünden dolayı atölye ve laboratuvar ortamı gerekiyor ders içeriğine uygun araç gereçler gerekiyor. Anlatıp geçmek yerine uygulama mutlaka şart. Fiziki şartlar dersin içeriğine ve müfredata uygun hale getirilse

uygun araç gereçlerle donatılırsa bununla ilgili öğretmenlere de hizmet içi tarzı bilgilendirme yapılırsa birçok bölümden oluyor sadece kendi alanıyla değil diğer alanlarda da ilgili bilgiler olabilir. Bu alanla ilgili ayrı bir branşta oluşturulabilir uzmanlık alanı olabilir geliştirilebilir.”(O.Y.).

4.2.Girdi (Input) Değerlendirmesine İlişkin Bulgular

4.2.1. Programın Girdi Boyutuna İlişkin Bulgular

Programın Girdi Boyutuna İlişkin okul yöneticisiyle yapılan görüşmelerin analizi sonucunda elde edilen bulgular Tablo 4.3’te belirtilmiştir.

Tablo 4.3. Programın Girdi Boyutuna İlişkin Bulgular

Tema	Kodlar
Hedef	Başarıya verilen önem Niceliğe verilen önem İhtiyaçlara uygunluğu İhtiyaçların belirlenmesi Revize edilmesi Günümüz şartlarına uygunluğu Yeterli hizmet içi eğitim
Kazanım	Teorik kapsamı uygun Ekonomiklik ilkesine uygunluk Seviyeye uygunluk Öğrencilerin seviyelerine uygunluğu Uygulama alanı
Arz- Talep Dengesi	Katılımcı sayısı Öğretmen sayısı Niteliğin belirlenmesi Program odaklı çalışmalar

Tablo 4.3’te Programın girdi boyutuna ilişkin okul yöneticisinin görüşleri hedef, kazanım ve arz- talep dengesi olarak üç başlıkta ele alınmıştır. Belirlenen başlıklarda yer alan hedefte başarıya önem verilmesi, niceliğe önem verilmesi ve yeterli hizmet içi eğitim gibi uygulamalar olumlu yönleri arasında sıralanırken, mevcut zamana uygun olmaması ihtiyaçların belirlememesi, revize edilmesi gerektiği ve günün şartlarını karşılayamama gibi faktörlerde olumsuz yönleri arasında yer almıştır.

Bununla birlikte kazanım teması incelendiğinde teorik kapsamı uygun, ekonomiklik ilkesine uygunluk ve seviyeye uygunluk dikkat çekmektedir. Ancak beceriye önem verilmemesi ve uygulama alan yetersizliği engel olarak görülmüştür. Bunun yanı sıra arz-talep dengesi teması ele alındığında olumlu yönleri arasında nicelik açısından yeterli katılımcı ve yeterli öğretmen sayısı sıralanmıştır. Özellikle nitelikli yetiştirilme olanaklarının eksikliği ve programa yönelik çalışmaların yetersizliği dikkat çekmiştir. Okul yöneticisi görüşlerinin bir kısmına aşağıda yer verilmiştir:

“...Genel olarak mesleki eğitimin mevcut zamana mevcut ihtiyaca cevap verebilecek şekilde her alanda düzenleme yapılması hızlı bir şekilde revize edilmesi hem mesleki eğitime gereke değer verilmesi gerekiyor. Diğer türlü hep arada kalarak bocalayıp duracağız. Ne Akademik eğitim verebileceğiz ne de mesleki eğitim verebileceği bizim ve öğrenci açısından dört yıllık bir kayıptan başka bir anlam ifade etmeyecektir.”

(O.Y.).

Revize edilmesi gerektiğine ilişkin:

“...Mesleki eğitimin temelden bir daha revize edilmesi lazım. Sadece mesleki gelişim atölyesi dersi değil meslek derslerinin bütünüyle revize edilmesi lazım. Şu anda bizim meslek liselerimiz daha çok öğrencilerin hiçbir yere yerleşmeyen hatta gelmek zorunda olduğu bir okul türü olduğu için öğrenciye pek fazla katkıda bulunulmuyor.”(O.Y.).

Günün şartlarını karşılayamamaya ilişkin:

“...Bu alanlarla ilgili ihtiyaç kadar açılmalı okullar bu konuda uzmanlaşmalı. Her okulda alanlar olamamalı gerekirse ilde bir sınırlandırma getirilmeli öğrencinin okuyacağı alana girip ilce değiştirmeli barınma ihtiyaçları da sağlanmalı. Neredeyse bütün ilçelerde aynı alan mevcut sayı olarak da fazla bunun biraz daha ihtiyaca cevap verebilecek alanlara dönüşmesi gerekiyor.”(O.Y.).

“...Toplumsal ihtiyaçlarına göre mesleki eğitim amacı mesleğin ihtiyaçlarına göre uyumlu olabilecek çalışmalar yapılıyor ama halen bana göre istediğimiz seviyede değil. İlde diyelim mesleki okul açılacak ise bu okula ihtiyaç olup olmadığına karar verilmeli. Açılacak alanlarında neler olabileceği sağlıklı bir şekilde karar verilmeli ve

karşılığı olmalı ben üniversite okumayacağım ben bu alanda kendimi geliştirmem lazım.”(O.Y.).

Programa yönelik çalışmaların yetersizliğine ilişkin:

“...Yabancı ülkelerde Türkiye gibi kadar gelişmiş ülkelerde gibi değil ama eğitim sistemleri mesleki eğitim daha sistemli endüstri meslek lisesinde araç muayeneleri okul yapıyordu. İnsanlar okullarda gelip araçlarını muayene ediyorlar hem okul hem de öğrenci kazanıyordu okul ehliyet veriyor ehliyeti okul veriyordu. Bizdeki sürücü kursuna kayıt olma sınavlar orda motorlu araçlar konusunda bölümler vardı. Makedonya da ehliyet başvurusunu okullar yapıyordu okullar düzenliyordu araç kaza yapım sigortası var okullar aracı alıp tamirini yapıp tamiri yapıp sigorta şirketlerinde n parasını alıyorlardı. Atölyeleri mevcut motorla ilgili kaporta boya vb. araç gerekle ilgili gerekli donanım mevcuttu. Mezun olan öğrenci mezun olduğunda ısı yeri dükkân açabilir miyim ya da fabrikada çalışabilecek yeterliliğe sahipler.”(O.Y.).

4.2.2. İş Sağlığı ve Güvenliği Öğrenme Birimi Kazanımlarını Öğrenme- Öğretme Sürecinde Kullanılan Ders Kitabına İlişkin Bulgular

“İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme birimi kazanımların uygulanma sürecinde kullanılan ders kitabı nasıldır?” araştırma sorusuna yönelik doküman analizi sonucunda elde edilen bulgular Tablo 4.4’te belirtilmiştir.

Tablo 4.4. Programda Kullanılan Ders Kitabının Etkililiğine İlişkin Bulgular

Tema	Alt Tema	Kodlar
Ders Kitabının Etkililiği	Olumlu Yönler	Öğrencinin aktif katılımı Araştırmaya yönlendirme Sade bir dil kullanılması Yaparak ve yaşayarak öğrenme
	Olumsuz Yönleri	Kavramlar arası ilişkinin zayıf olması İş Sağlığı güvenliği tabelaların yetersiz olması Atölyelerde bulunması gereken tabelalara yer verilmemesi Araştırma ödevlerinin fazla olmayı Öğretmenin sürekli anlatım yöntemine başvurması

Tablo 4.4’te de ders kitabının etkililiğine ilişkin bulgular incelendiğinde öğrenme- öğretmen sürecinde kullanılan ders kitabında ele alınan konunun basamaklarında belli bir sıra izlenmesi, öğrencin aktif katılımının sağlanması, öğrenciyi araştırmaya yönlendirmesi, sade bir dil kullanılması, yaparak ve yaşayarak öğrenme temelli olması bulgularına ulaşılmıştır. Bununla birlikte anlatımda ve kavramlarda boşlukların olması, bir işletmenin duvarlarında bulunması gereken tabelaların olduğu sayfadaki görsellerin yetersiz olması (Atölyelerde olması gereken tabelalara yer verilmemesi), sürekli öğrenciyi araştırmaya yönlendirmesi ve öğretmenin devamlı anlatım tekniğine başvurması olarak görülmüştür. Bununla yanı sıra belirtilen görüşlerin bir kısmı aşağıda verilmiştir:

“...Öğrenci meslek lisesinde olduğunu ve mesleklerin yaşamımızdaki önemini kavramaktadır. Meslek ahlakı ve iş sağlığı ve güvenliği gibi konuların var olması güncel yaşamla ilişki kurmasını sağlamaktadır. Kitap içeriğinde uygulanması gereken etkinliklere yer verilmiştir. Uygulamalar esnasında öğrenciler etkinliklerin fazla olduğunu belirterek uygulamada zorlandılar.”(D.Ö.).

4.2.3. İş Sağlığı ve Güvenliği Öğrenme Birimi Kazanımlarını Öğrenme- Öğretme Sürecinde Kullanılan Ders Kitabına Yönelik Yönetici Yardımcısı ve Ders Öğretmeni Görüşlerine İlişkin Bulgular

“İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme birimi kazanımların uygulanma sürecinde kullanılan ders kitabı nasıldır?” araştırma sorusuna yönelik yönetici yardımcısı ve ders öğretmeniyle yapılan görüşmelerde elde edilen bulgular Tablo 4.5’te belirtilmiştir.

Tablo 4.5. Ders Kitabına İlişkin Bulgular

Tema	Kodlar
Yönetici yardımcısı ve Öğretmen Görüşlerine Yönelik Ders Kitabının Etkililiği	Meslek farkındalığı geliştirmesi
	Meslekleri karşılaştırma fırsatı sunma
	Mesleklerle ilgili bilgi sahibi olma
	Aktif katılımı
	İçeriğin ihtiyaçlarla uyumu
	Ödevlendirme
	Haftalık ders saati

Tablo 4.5.’te ders kitabına yönelik yönetici yardımcısı ve ders öğretmeni ile yapılan görüşme sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda ders kitabı incelendiğinde meslek farkındalığı geliştirmesi, öğrencilere meslekleri karşılaştırma fırsatı sunulması, öğrencinin mesleklerle ilgili bilgi sahibi olması, öğrencinin derste aktif olmasını sağlaması sıralanmıştır. Bununla birlikte kitapta var olan kavramların bazılarının anlamlarının olmaması, kitap içeriğinin kısmen işlevsiz olması, uygulanması zor etkinliklerin olması, öğrencinin araştırmasına yönelik çok fazla etkinliklerin olması, öğrenciye verilen ödevlendirmelerin fazla olması, ders esnasında zamanın kısıtlı olmasından dolayı kalabalık sınıflarda kitaptaki bütün uygulamalara yer verilememesi, iş sağlığı ve güvenliği öğrenme biriminde tasarım odaklı düşünme ve prototip oluşturma konularının iş sağlığı ve güvenliği konusuyla bağlantısının zayıf olması bulgularına ulaşılmıştır.

“...Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programı öğretim programı kitabının güçlü yönü öğrencide “Meslek” farkındalığı oluşturarak seçeceği meslek ve diğer mesleklerin karşılaştırarak tanınmasını sağlamaktır. Zayıf yön ise kitap içeriğinin kısmen işlevsiz, uygulanması zor etkinlikler bilgileri içermektedir.” (O.Y.Y.).

4.3.Süreç (Process) Değerlendirmesine İlişkin Bulgular

4.3.1.Sınıf Yönetimine İlişkin Bulgular

Belirlenen davranışların gözlemlenmesi sürecinde elde edilen verilere gözlem kayıtları tutularak ulaşılmıştır. Bununla birlikte sınıf içinde öğretmenin sınıf yönetimine ilişkin bulgular alan hâkimiyeti, iletişim, planlama, sosyal ve ahlaki boyut bağlamında Tablo 4.6’ da verilmiştir.

Tablo 4.6. Sınıf yönetimine İlişkin Bulgular

Tema	Kod
Alan Hakimiyeti	Anında dönüt verme Konulara derinlemesine bakış sunma Alanında farklı örnekler sunma vs.
Liderlik	Öğrencilere rehberlik etme İçsel motivasyon sağlama Öğrencilere karşı adil olma Öğrencilere öğrenmeye değer vermeyi öğretme Öğrencileri çalışmaya teşvik etme
İletişim	Sözselsel ve beden dili kullanma Öğrenci seviyesine inebilme Öğrencilerini sevmeye
Planlama	Derse zamanında gelme Uygun yöntem ve teknik kullanma Dersi zamanında bitirme Öğretim programını etkili yönetebilme Sessiz/utangaç öğrencileri fark edebilme
Sosyal ve ahlaki boyut	Yol gösterme Rol model olma Ahlaki değerleri aktarma

Tablo 4.6’da görüldüğü üzere öğretmenin sınıf yönetimine ilişkin bulgular beş temada ele alınmıştır. Alan hâkimiyeti teması bağlamında elde edilen kodlar sınıf içinde anında dönüt verme, konulara derinlemesine bakış sunma ve alanında farklı örnekler sunma gibi davranışlar sıklıkla gözlemlenmiştir. Liderlik teması kapsamında öğrencilere rehberlik etme, içsel motivasyon sağlama, öğrencilere karşı adil olma, öğrencilere öğrenmeye değer vermeyi öğretme ve akademik olarak düşük olan öğrencileri çalışmaya teşvik etme ön plana çıkmıştır. Bununla birlikte iletişim teması altındaki kodların uygun sözselsel ve beden dili kullanma, öğrenci seviyesine inebilme, öğrencilerini sevmeye ve onlara içten davranışlar gösterme olduğu görülmüştür. Planlama temasında ise elde edilen kodlar derse zamanında gelme, dersi uygun yöntem ve teknikle işleme, dersi zamanında bitirme, öğretim programını verimli ve etkin bir şekilde yönetebilme ve sessiz/utangaç öğrencileri fark edebilme olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca sosyal ve ahlaki boyut teması incelendiğinde ise kodlar yol

gösterme, iyi bir rol model olma, dürüst ve adil olarak örnek olma ve ahlaki değerleri öğrencilere aktarmaya çalışmak olarak görülmüştür.

Öğrencilere öğrenmeye değer vermeyi öğretmeye ilişkin:

“...Öğretmen öğrencilerle selamlaştı. Dersin yoklamasını aldı. Öğrencilerden ders kitabında bulunan iş sağlığı ve güvenliği öğrenme biriminin başladığı sayfayı açmalarını istedi. İş sağlığı ve güvenliği öğrencilerin ön bilgileri hakkında konuşuldu. İş sağlığı ve güvenliğinin teriminin çağrıştırdığı kavramlar ve görseller vb. hakkında konuşuldu. Kitapta var olan “Okulunuz bir işletme olarak hangi tehlike sınıfında bulunmaktadır? ve Okulunuzda bir iş sağlığı ve güvenliği uzmanı var mı? Varsa rol ve sorumlulukları nelerdir?” sorularının önceden araştırılması gerektiği öğrencilere söylenmişti araştırma yapan öğrenci olamadığından dolayı öğrencilerin soruları cevaplamaları için zaman verildi. Verilen süreden sonra öğrencilerden cevaplarını paylaşmak isteyenlere söz hakkı verildi. Okulun ve atölyelerin fiziki yapıları iş sağlığı ve güvenliği çerçevesinde değerlendirildi. Eksikler hakkında konuşuldu . Okulda ve atölyelerde iş sağlığı ve güvenliği hakkında daha fazla uyarıların olması gerektiği sonucuna varıldı.” (Araştırmacı gözlem kaydı, 05 Ekim 2023).

Konulara derinlemesine bakış sunmaya ilişkin:

“...Kitaptaki empati ile ilgili verilmesi gereken örneği öğretmen çeşitlendirerek öğrencilerin not almaları sağlandı. Empatiye en çok ihtiyaç duyulan meslek gruplarının neler olduğu soruldu kitaptaki boşluklar dolduruldu.Kitapta etkinlik zamanı bölümünde yer alan “Okulda bir kaza” adlı okuma parçası hatılanarak ozan karakterinin yerinde siz olsaydınız neleri ıstır? Neleri düşünür ve hisseder? Neler yapar? Ve Neler söylediniz? soruları öğrencilere sorularak gelen cevaplar bir araya getirilerek kitaptaki boşluklara uygun notlar alındı.”(Araştırmacı gözlem kaydı,12 Ekim 2023).

Sözsəl ve beden dili kullanmaya ilişkin:

“...Öğretmen ödevi yapan öğrencilerden yazdıklarını paylaşmalarını istedi. En sonda öğretmen birkaç cümle ile açıklama yaptı. Öğrenciler kitaptaki boşluklara not aldılar.

Raporlara geçen ve uzmanların sınıflandırdıkları olası riskler ve risk altındaki meslek gruplarının olduğu kısım bir öğrenci tarafından okundu. Öğrencilerle fikir alışverişi yapıldı.”(Araştırmacı gözlem kaydı, 02.Kasım 2023).

4.3.2. Kullanılan Yöntem ve Tekniklere İlişkin Bulgular

“İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme birimi kazanımlarının gerçekleştirilmesinde en çok kullanılan öğretim yöntem ve teknikleri nelerdir?” araştırma sorusuna yönelik elde edilen bulgular; öğretim programındaki veriler, ders öğretmeni ile yapılan görüşme ve gözlem kayıtlarının analizi sonucunda Tablo 4.7’de belirtilmiştir.

Tablo 4.7. Kullanılan Öğretim Yöntem ve Tekniklerine İlişkin Bulgular

Tema	Alt Tema	Kodlar
Kullanılan Öğretim Yöntem ve Teknikler	Öğretim Programı	Anlatım Soru-Cevap Tartışma Uygulama Gözlem yapma
	Ders öğretmeni	Anlatım Soru- Cevap Tartışma Uygulama
	Gözlem Sonuçları	Anlatım Soru- Cevap Tartışma Problem çözme Örnek olay Sesli okuma

Tablo 4.7’de İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme birimi kazanımlarının gerçekleştirilmesinde kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin bulgular incelendiğinde öğretim programı, sınıf öğretmeni ve gözlem sonuçları şeklinde üç başlıkta ele alınmıştır. Öğretim programı incelendiğinde anlatım yöntemi, soru-cevap metodu, tartışma, uygulama ve gözlem yapma gibi yöntem ve tekniklerin yer aldığı görülmüştür. Bununla birlikte öğretmen ile yapılan görüşme sonunda elde edilen bulgularda ise anlatım yöntemi, soru-cevap metodu, tartışma ve uygulama yöntem ve tekniklerine yer verildiği belirtilmiştir. Ancak araştırmacının yapmış olduğu gözlem sonucunda sınıf ortamında anlatım, soru cevap, tartışma, problem çözme ve sesli

okuma yöntem ve tekniklerinin kullanıldığı gözlemlenmiştir. Bununla birlikte görüşme sırasında belirtilen görüşlerin bir kısmı aşağıda verilmiştir:

“... Slayt ile sunum, yaşanan iş kazası örneklerini görsel olarak aktarma ya da anlatma ve Milli Eğitim bünyesinde bulunan iş sağlığı ve güvenliği uzmanından güncel bilgileri aktarmak.”(O.Y.Y.).

“...Önceden hazırlanan slayt ile sunumların anlatılması, konu ile ilgili verilen örneklerin tartışılması ve konunun soru cevap metodu ile işlenmesi.”(D.Ö.).

“...Probleme yönelik çözüm önerilerinin nasıl geliştirileceğini, bu süreçte nelere dikkat edilmektedir? Görüşmelerinizin problem çözme sürecine katkı sağlayacağını düşünüyor musunuz? Sorular tartışıldı. Verilen cevaplar bir araya getirilerek öğretmen açıklama yaptı ve öğrenciler kitaptaki boşluğa not aldılar.” (Araştırmacı kaydı, 09 Kasım 2023).

4.3.3.Kullanılan Araç-Gereçler İlişkin Bulgular

“İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme birimi öğrenme- öğretme sürecinde kullanılan araç-gereçler nelerdir?” araştırma sorusuna yönelik elde edilen bulgular gözlem ve ders öğretmeniyle yapılan görüşme kayıtlarının analizi sonucu Tablo 4.8’ de gösterilmiştir.

Tablo 4.8. İş Sağlığı ve Güvenliği Öğrenme Birimi Öğrenme- Öğretme Sürecinde Kullanılan Araç-Gereçlere ve Malzemelere İlişkin Bulgular

Tema	Alt Tema	Kodlar
Kullanılan Araç-Gereçler ve Malzemeler	Öğretim Programı	Ders Kitabı Akıllı Tahta Video ve sunum Modül Kitapları Yardımcı Kaynaklar
	Görüşme Sonuçları	Ders Kitabı Akıllı Tahta Video ve sunum
	Gözlem Sonuçları	Ders Kitabı Akıllı Tahta Video ve sunum

Tablo 4.8’de görüldüğü üzere öğrenme- öğretme sürecinde kullanılan araç-gereçlere ve malzemelere ilişkin bulgular incelendiğinde öğretim programında yer alan ders kitabı, akıllı tahta, video ve sunum, modül kitapları ve yardımcı kaynakların yer aldığı görülmüştür. Bununla birlikte ders öğretmeni ile yapılan görüşmede ders kitabı, akıllı tahta, video ve sunumlardan yararlanıldığı belirtirmiştir. Ancak sınıfta yapılan gözlemler sonucunda genellikle ders kitabından yararlanıldığı gözlemlenmiştir. Bu durumda az sayıda derslerde akıllı tahta, video ve sunumlardan (Eba) yararlanıldığı görülmüştür. Ders esnasında ders kitabı dikkate alındığından öğretim programında yer alan modül kitaplarından ve yardımcı kaynaklardan yararlanıldığı gözlemlenememiştir. Öğretmen ile görüşme sırasında yıllık planda yer alan kullanılan eğitim teknolojileri, araç ve gereçler başlığı altında modül kitapları ve yardımcı kaynakların kullanılması hedeflenirken ders kitabı içeriğinin yoğun olması ve ders saatlerinin sınırlı olmasından dolayı yararlanılamadığı ifade edilmiştir. Bu bağlamda görüşlerin bir kısmı aşağıda verilmiştir:

“...Önceden hazırlanan slaytların sunulması, Ebada yer alan videolar ve konu ile ilgili verilen örneklerin akıllı tahtadan gösterilmesi.” (O.Y.Y.).

“...Hazırlanmış olan sunumlardan yararlanılmaktadır. Eba’daki videolardan yararlanılmaktadır. Gerekli görülmesi dâhilinde akıllı tahtadan yararlanılmaktadır. Öğrenciye ödevlendirmeler verilerek araştırma yapması sağlanmaktadır. Öğrenciler haftalık ders saatlerinin çok olmasından dolayı verilen ödevlere zaman ayırmakta yetersiz kalmaktadırlar.” (D.Ö).

“...Öğrenciler güler yüzle karşılanıp selamlandı. Dersin yoklaması alındı. İşlenilecek konu hakkında bilgi verildi Öğretmen öğrencilerden ders kitabı sayfa 62 deki “Bir iş yerinde iş kazası yaşanır mı bu durum o kurum/ işvereni nasıl etkiler? Açıklayınız.” sorusunu yöneltti. Öğrencilerin düşünceleri için zaman verdi. Verilen cevaplara ek olarak öğretmenin yapmış olduğu açıklamayı öğrenciler kitaplarına not aldılar. İş güvenliğinin tanımı kitaptan okundu . İş güvenliğinin başlıca amaçları bir öğrenci tarafından okundu. Öğretmen maddeleri öğrencilerin açıklamalarını istedi. Amaçlar hakkında öğretmen açıklama yaptı. Kaza ve iş kazasının tanımları okundu ve öğretmen

açıkladı. İş kazası olarak kabul edilecek durumları öğretmen tarafından açıkladı öğrenciler not aldı.konu ile ilgili akıllı tahtadan sunum yapıldı.Eba sayfası açılarak konu ile ilgili sunum öğrencilere izletildi.”(Araştırmacı gözlem kaydı, 19 Ekim 2023).

4.3.4. Öğrenme- Öğretme Etkinliklerine İlişkin Bulgular

“İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme birimi öğrenme- öğretme sürecinde öğretmen etkililiği nasıldır?” araştırma sorusuna yönelik gözlem kayıtlarının öğretmen etkililiği güçlü yönleri ve zayıf yönleri şeklinde analiz edilmiş ve elde edilen bulgular Tablo 4.9’da belirtilmiştir.

Tablo 4.9. Öğretmen Etkililiğine İlişkin Bulgular

Tema	Kodlar
Öğretmen Etkililiği	Güler yüzlü olma
	Önceki kazanıma ilişkin tekrar yapma
	Ödev kontrolü
	Dikkat çekme
	Güdüleme
	Dönüt
	Zamanı etkili kullanma
	Konuya ilişkin örnekler verme
	Sınıfın kalabalık olması
	Anlatım yöntemini kullanma
	Akıllı tahta kullanımı

Tablo 4.9’da İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme biriminin kazanımlarının gerçekleştirilmesinde öğretmen etkililiğine ilişkin bulgular incelendiğinde yapılan gözlemler sonucunda öğretmenin derse başlamadan önce öğrencileri güler yüzle karşılama ve öğrencilerle nasıl olduklarına yönelik sohbet ettiği gözlemlenmiştir. Bununla birlikte bir önceki kazanıma ilişkin tekrar yaparak yeni konuya başladığı görülmüştür. Önceki hafta verilen ödevlerin kontrolünün sağlandığı ve gerekli dönütlerin verildiği gözlemlenmiştir. Bununla birlikte öğrencilerin dikkatini çekerek güdüleme yapılmış ve konuya ilişkin dönütler verilerek konunun anlaşılır olması sağlanmıştır. Aynı zamanda zamanı etkili kullanarak ders içinde verilen örneklerle

anlatımın günlük yaşama uygun hale getirildiği görülmüştür. Ancak yapılan gözlemler sonucunda sınıftaki öğrenci sayısının fazla olmasından dolayı zaman zaman kontrolünün sağlanmasında zorluk yaşandığı görülmüştür. Bununla birlikte anlatım yöntemine çok fazla yer verildiği de gözlemlenmiştir. Dahası teknolojik donanımlardan da sınırlı faydalandığı görülmüştür.

“...Öğrenciler güler yüzle karşılanıp selamlandı. Dersin yoklaması alındı. İşlenilecek konu hakkında bilgi verildi. Öğretmen öğrencilerden ders kitabı sayfa 62’deki “Bir iş yerinde iş kazası yaşanırsa bu durum o kurum/ işvereni nasıl etkiler? Açıklayınız.” sorusunu yöneltti. Öğrencilerin düşünceleri için zaman verdi. Verilen cevaplara ek olarak öğretmenin yapmış olduğu açıklamayı öğrenciler kitaplarına not aldılar. İş güvenliğinin tanımı kitaptan okundu. İş güvenliğinin başlıca amaçları bir öğrenci tarafından okundu. Öğretmen maddeleri öğrencilerin açıklamalarını istedi. Amaçlar hakkında öğretmen açıklama yaptı. Kaza ve iş kazasının tanımları okundu ve öğretmen açıkladı. İş kazası olarak kabul edilecek durumları öğretmen tarafından açıkladı öğrenciler not aldı. Mesleğe hazırlanıyorum bölümünde yer alan “İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu; kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve iş yerlerine, bu iş yerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine, çırak ve stajyerler de dahil olmak üzere faaliyet konularına bakılmaksızın tüm çalışanlara uygulanır yani hangi sektörde olursanız olun, ne iş yaparsanız yapın, bir işte çalıştığınız sürece iş sağlığı ve güvenliği kanununun sağladığı temel hak ve sorumluluklardan haberdar olmalısınız.” okuma parçası okundu. Sayfa 65’teki Üretim yapan bir işletmenin duvarlarında aşağıdaki görsellerin bulunduğu tabelalar asılıdır. Görsellerin altındaki bölümleri öğrencilerin doldurmaları istendi. Öğretmen öğrencilerin yorumlarını dinledi ve görselleri açıkladı. Öğrenciler not aldı. “ (Araştırmacı gözlem kaydı, 26 Ekim 2023).

4.3.5. Öğrencilerin Derse Katılımına İlişkin Bulgular

“İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme birimi öğrenme- öğretme sürecinde öğrencilerin derse katılımı nasıldır?” şeklinde belirlenen araştırma sorusuna öğrencilerin sınıf içerisinde göstermiş olduğu davranışlar olumlu yönleri ve olumsuz yönleri şeklinde analiz edilmiş ve gözlem kayıtlarının analizi sonucunda elde edilen bulgular Tablo 4.10’da belirtilmiştir.

Tablo 4.10. Derse Katılımına Yönelik Elde Edilen Bulgular

Tema	Kodlar
Öğrenci Katılımı	Aktif katılım Sorumluluk sahibi Öğretmen ile iletişim Grup çalışmaları Bireysel çalışmalar Ders sırasında aralarında konuşma Dikkat dağınıklığı Gürültü

Tablo 4.10'da İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme birimi öğrenme- öğretme sürecinde yapılan gözlem sonucunda elde edilen verilere göre öğrencilerin derse katılımına ilişkin bulgulara öğrencilerin çoğunun derse aktif katılım sağladığı görülmüştür. Bununla birlikte sessiz kalmayı tercih eden öğrencilere öğretmenin söz hakkı vererek derse katılımlarının gerçekleştirildiği gözlemlenmiştir. Öğrenciler verilen ödevlendirmeler ve araştırmaları zaman zaman yaptığı ve sınıftaki öğrencilerle paylaşımda bulundukları görülmüştür. Sınıf içinde öğrencilerin davranışlarının analiz edildiğinde öğrencilerin kendi aralarında konuşmaların fazla olduğu ve öğretmenin dersi dinlemeleri gerektiği şeklinde uyarıların sık sık yapıldığı görülmüştür. Bu bağlamda ders esnasında öğrencilerin dikkatlerinin dağıldığı far edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin verilen sorumluluğu zaman zaman yerine getirmede (materyal getirme, ev ödevi vs.) gözlemlenmiştir. Bununla birlikte öğrenciler ders sayılarının ve ödevlerin fazla olduğundan yakınlıkla ödev yapamadıklarını dile getirmişlerdir.

“...Ders kitabında yer alan prototipi kavramının anlamı bir öğrenci tarafından okundu. Pprototip geliştirme süresince dikkat edilmesi gereken altı tehlike basakları öğretmen tarafından anlatıldı. “Göster kendini” adlı ödevlendirme öğrencilere anlatıldı. Araştır ve düşün bölümünde yer alan “Büyük restoranlar orada yediğiniz yemeğe dair değerlendirmenizi kendileriyle paylaştığınızda bir sonraki yemek için sizlere indirim hakkı sunuyor. Sizce restoranların bunu yapmasının nedenleri nelerdir? Açıklayınız.” Bölüm öğrenciler tarafından doldurulması zaman verildi. Kitapta yer alan uygulamalar ders süresi dolduğundan yapılamadı.” (Araştırmacı gözlem kaydı, 30 Kasım 2023).

4.3.6. Mesleki Gelişim Atölyesi Öğretim Programını Uygularken Karşılaşılan Sorunlar ve Nedenlere İlişki Bulgular

“Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programını uygularken karşılaştığınız sorunlar ve nedenleri nelerdir?” araştırma sorusuna yönelik yönetici yardımcısı ve ders öğretmeni ile yapılan görüşmelerin analizi sonucunda elde edilen bulgular Tablo 4.11’de belirtilmiştir.

Tablo 4.11. Öğretim programını uygularken karşılaşılan sorunlar ve nedenlere ilişkin elde edilen bulgular

Sorunlar	Nedenler
Motivasyon	Önyargı
Hazırbulunuşluk düzeyi	Seviye
Derse önem verme	Motivasyon
İlgisiz olma	

Tablo 4.11’de görüldüğü üzere Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programı uygulanırken karşılaşılan sorunlar arasında öğrenci motivasyonun düşük olması, hazırbulunuşluk düzeyinin düşük olması, derse karşı gereken önemin verilmemesi ve derse karşı ilgisiz olma gösterilmiştir. Bununla birlikte görüşmelerden elde edilen bulgulara meslek lisesine karışı önyargılı olunması, öğrenci seviyesinin yeterli olmaması, dersin önemini kavrayamama ve öğrencinin motivasyon düşüklüğü gibi nedenler sıralanmaktadır. Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programı uygulanırken karşılaşılan sorunlar, nedenler ve üretilen çözümlere ilişkin yönetici yardımcısı ve ders öğretmeni görüşlerinin bir kısmı aşağıda verilmiştir:

“...Öğrencinin motivasyon ve hazırbulunuşluk düzeyinin düşük olması. Öğrencinin meslek lisesine karışı önyargısı ve bunun sonucu olarak ders ile bağ kuramaması gibi sorunlarla karşı karşıya kalabiliyoruz.”(M.Y.).

“...Öncelikle sınıfta bulunan tüm öğrencilere derste söz hakkı ve sorumluluk vererek katılımını sağlamak. Dersi güncel yaşamla bağ kurarak anlamayı kolaylaştırmak. Böylece derse ilgili çekiciliğini arttırıp öğrenmeyi kolaylaştırmak.” (O.Y.Y.).

Derse karşı gereken önemin verilmemesine ilişkin:

“...Öğrencinin meslek lisesine gelmiş olduğundan memnun olmama ve derslerine gereken özeni göstermeme problemler arasında sırlanabilir. Derse karşı ilgisiz olmaları sorunlar arasında sıralanabilir. Motivasyon ve hazırbulunuşluk düzeyi beklenenin altında kalıyor. Öğrencinin seviyenin yeterli olmamaktadır. Öğrencinin meslek lisesine karşı önyargılı olabiliyor. Öğrenci ders ile bağ kuramıyor.”(D.Ö.).

“...Sınıftaki öğrencilerin hepsine söz hakkı vererek ve ödevlendirmeler yapıp, takibini sağlayarak çözümler üretmeye çalışmaktayız. Derste verilen örneklerle günlük hayatta kullanabilmelerini kolaylaştırmayı hedeflemekteyiz”(D.Ö.).

“...Dersin dokuzuncu sınıfta olmasını uygun bulmaktayım. Öğrenciyi mesleğe hazırlamakta varsa mesleki gelişimle ilgili sorularına cevap aramak için ortam hazırlamaktadır. Derste konuların yoğunluğu haftalık ders saatinin az olmasından dolayı öğrencinin tam anlamıyla anlamaları için gerekli dönütlerin sağlanması ve yönlendirmelerin yapılmasında zorluk yaşanmaktadır.” (O.Y.Y.).

Öğrenci seviyesinin yeterli olmamasına ilişkin:

“Dersin dokuzuncu sınıfa uygun bir ders olmadığını düşünmekteyim. Öğrenciyi mesleğe hazırlamak için öğrencin deneyiminin ve bilgisini olması gerekmektedir. Derste konuların yoğunluğu ve haftalık ders saatinin az olması öğrenciden istenilen dönütlerin sağlanmasında yetersiz kalmaktadır.” (D.Ö.).

4.4.Ürün (Product) Değerlendirmesine İlişkin Bulgular

4.4.1. Ölçme Değerlendirme Sürecine İlişkin Bulgular

“Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi 9. sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programı en çok kullanmayı tercih ettiğiniz ölçme ve değerlendirme teknikleri nelerdir? Nedenleri ile birlikte açıklayınız.” araştırma sorusuna yönelik yönetici yardımcısı ve ders öğretmeni ile yapılan görüşmeler ve öğretim programının incelenmesi sonucu elde edilen bulgular Tablo 4.12’ de belirtilmiştir.

Tablo 4.12. Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımına İlişkin Elde Edilen Bulgular

		Öğretim Programı	Ders Öğretmeni
Ölçme ve Değerlendirme Teknikleri	Geleneksel Ölçme ve Değerlendirme	Yazılı yoklama	Yazılı yoklama
	Alternatif Ölçme ve Değerlendirme	Performans Ödevleri	Performans Ödevleri
		Proje Ödevleri	Proje Ödevleri

Tablo 4.12’de yönetici yardımcısı ve ders öğretmeni ile yapılan görüşmeler ve öğretim programının incelenmesi sonucu elde edilen bulgular geleneksel ölçme ve değerlendirme ve alternatif ölçme ve değerlendirme başlıkları altında incelenmiştir. Yazılı yoklama, performans ödevleri ve proje ödevlerinin kullanıldığını bulgusuna ulaşılmıştır. Öğretim programı incelenmesi ve ders öğretmeni ile yapılan görüşmede elde edilen bulguların örtüştüğü görülmüştür. Bu bağlamda en çok tercih edilen ölçme ve değerlendirme tekniklerine ilişkin görüşlere aşağıda yer verilmiştir:

“...Dokuzuncu sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi dersinde en çok kullanmayı tercih ettiğiniz ölçme ve değerlendirme tekniği ders yazılı yoklama ve sözlü yoklama aparatlarıdır. Özellikle tüm ders saatlerinde kullandığım sözlü yoklama tekniği öğrenciyi derse katmak ve bilgi düzeyini tespit etmek asıl amaçlardandır.” (O.Y.Y.).

“...Öğrenciye not verirken tercih edilen ölçme ve değerlendirme tekniği klasik sorulardan oluşan yazılı yoklama ve bir performans ödevi dikkate alınmaktadır. Performans notları verilirken sınıf içi derse katılımı, verilen ödevlerin zamanında yapılması ve malzemelerin zamanında getirilmesi gibi kriterleri göz önünde bulunduruyorum.” (D.Ö.).

Ölçme ve değerlendirme yaklaşım ve araçları hakkındaki düşünce ve deneyimlere ilişkin görüşlere aşağıda yer verilmiştir:

“...Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programı mevcut programdaki ölçme ve değerlendirme yöntemleri doğru uygulandığında, öğrenme sonuçlarıyla ilgili bize doğru sonuçlar verecektir. Dersin uygulanması sırasında öğrenciler derste aktif olduğunda dersin işlenişi sıkıcı olmaktan uzaklaşacaktır. Derse katılım sağlayan

öğrenci ölçme yapılan sınavlarda başarılı olmaktadır. Sınavların sık yapılması yorum yapmayı gerektirdiğinden öğrenmeyi kalıcı hale getirecektir.”(O.Y.Y.).

“...Ders sırasında öğrenciye sorulan sorulara verdiği cevaplar ve verilen ödevlerin zamanında yapılması ve sınıfta aktarılması performans notları verilirken göz önünde bulundurulmaktadır. Öğrencinin derse katılımı sağlanmaktadır. Derse katılım sağlayan öğrenci ölçme yapılan sınavlarda başarılı olmaktadır. Klasik sorulardan oluşan sınav sorularındaki hedef öğrencilerin yorum gücünü arttırmaktır.” (D.Ö.).

Ölçme değerlendirme sürecinde karşılaştığımız sorunlara ilişkin görüşlere aşağıda verilmiştir:

“...Dokuzuncu sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programının ölçme sürecinde karşılaştığımız sorunların basında soruların tüm kazanımları ölçecek sayıda olmaması gelmektedir. Bundan dolayı soru sayısının ve sınav süresinin kazanımları ölçecek oranda olması gerekir. Sınav öncesi ara kuizler yapılarak sınav öncesi öğrenci öğrenmesini sağlayacağı ve bununla başarının artışında katkı görülecektir.”(O.Y.Y.).

“...Kazanımların ve ders içeriğinin yoğun olmasından dolayı sınavlarda bütün kazanımları ölçebilecek bir ölçek geliştirmekte zorlanılmaktadır. Bütün kazanımlara yer verilmesi durumunda sınav kâğıdında bulunan soruların sayısını arttırmakta ve öğrencide anlam kargaşası yaratmaktadır.”(D.Ö.).

Alternatif ölçme ve değerlendirme yaklaşım ve araçlarının, ne kadar öğrenci merkezli olduğuna yönelik görüşlere aşağıda yer verilmiştir:

“Dokuzuncu sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programındaki alternatif ölçme ve değerlendirme yaklaşımlardan olan “Proje ödevi, performans ödevi uygulamalı etkinliklerin tamamen öğrenci merkezli olduğunu söylemek doru olmayacaktır. Bunun nedeni, bu ölçme ve değerlendirme tekniklerinin öğrencinin bizatihi yardım olmadan ya da kopyalama yapmada gerçekleştirmediğidir. Yani bu ödevler öğrenciye ait olmamak gibi bir durumu karışımıza koymaktadır. Bu yüzden öğrenciyi ölçme yapmış olmayabiliriz.”(O.Y.Y.).

“Konuların yoğunluğunu azaltarak öğrencileri uygulamaya yönlendirmek ve sınavlardan birini uygulama sınavı yaparak öğrencinin becerilerini görmek mümkün

olabilmektedir. Ancak sınavlar iki teorik sınavdan oluştuğundan sadece performanslarla öğrencinin becerilerini ölçmeye çalışmakta yetersiz kalınmaktadır.”(D.Ö.).

4.4.2.Bilişsel Becerilere İlişkin Bulgular

Meslek lisesi öğrencilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme biriminin uygulama öncesi ve sonrasına ilişkin meslek bilgisi ders başarılarında aldıkları puanlar bağlamında anlamlı bir farklılık olup olmadığına ilişkin Wilcoxon işaretli sıralar testi sonuçları Tablo 4.13’te verilmiştir.

Tablo 4.13. Uygulama Öncesi ve Sonrası İş Sağlığı ve Güvenliği Öğrenme Birimi Sınav Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Sontest-Öntest	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	P
Negatif Sıra	5	9.20	46.00	-4.31	.000
Pozitif Sıra	29	18.93	549.00		
Eşit	0				

Negatif sıralar temeline dayalı

Tablo 4.13’te görüldüğü üzere analiz sonuçları incelenmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin meslek bilgisi derslerine ilişkin aldıkları uygulama öncesi ve sonrası puanları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir, $z=-4.31$, $p<.01$. Fark puanlarının sıra ortalaması ve toplamı dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar, yani sontest puanı lehinde olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre uygulanan öğrenme biriminin meslek lisesi öğrencilerin alana ilişkin meslek bilgilerini geliştirmede önemli bir etkisinin olduğu söylenebilir.

Tablo 4.14. İş Sağlığı ve Güvenliği Öğrenme Birimi Kalıcılık Testi Puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Kalıcılık Testi Sontest	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	P
Negatif Sıra	8	13.19	105.50	-3.131	.002
Pozitif Sıra	25	18.22	455.50		

Negatif sıralar temeline dayalı

Tablo 4.14’te görüldüğü üzere Meslek Lisesi öğrencilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme biriminin kalıcılık testine ilişkin meslek bilgisi ders başarılarında aldıkları puanlar bağlamında anlamlı bir farklılık olup olmadığına ilişkin Wilcoxon işaretli sıralar testi sonuçları Tablo 4.14’te verilmiştir. Analiz sonuçları, araştırmaya katılan öğrencilerin meslek bilgisi derslerine ilişkin aldıkları kalıcılık puanları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir, $z=-3.131$, $p<.01$. Fark puanlarının sıra ortalaması ve toplamı dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar, yani kalıcılık testi puanı lehinde olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre uygulanan öğrenme biriminin meslek lisesi öğrencilerin alana ilişkin meslek bilgilerini geliştirmede önemli bir kalıcı etkisinin olduğu söylenebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5.SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1.Sonuç ve Tartışma

Bitlis ilinin Tatvan ilçesinde bulunan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi dokuzuncu sınıf öğrencilerinin Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programı İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme birimi kazanımlarının gerçekleşme düzeyini belirlemek amacıyla yapılan bu araştırmada elde edilen bulgular ve önceki çalışmaların bulgularıyla birleştirilerek bu sonuçlar yorumlanmıştır. Yapılan yorumlar Stufflebeam'in CIPP(BGSÜ) Değerlendirme Modeli çerçevesinde ele alınmıştır. Elde edilen sonuçlar modeli Bağlam(Context), Girdi (Input), Süreç(Process) ve Ürün (Product) aşamaları dikkate alınarak yorumlanmış ve tartışılmıştır. Araştırma soruları çerçevesinde elde edilen bulgulara ilişkin yapılacak olan çalışmalara program geliştirme uzmanları, okul yöneticileri, ders öğretmenleri ve araştırmacılar olmak üzere üç gruba yönelik öneriler geliştirilmiştir.

5.1.1. Bağlam(Context) Değerlendirmesine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Stufflebeam'in CIPP(BGSÜ) Değerlendirme Modelinin ilk aşamasıdır. Temel amaç, hedef ve öncelikleri değerlendirilen ihtiyaçlar, sorunlar, kurumsal nitelikler ve sunulan fırsatlarla karşılaştırmaktır. Bu bağlamda programın planlamasında verilecek kararların belirtilmesi oldukça önemli görülmektedir.

Okul yöneticisinin görüşleri doğrultusunda okulun sahip olduğu şartlara ilişkin elde edilen bulgular incelendiğinde okulun hazır olması, atölyenin olması, renk, ısı ve ışığın uygun olması, temiz olması, oturma düzeninin uygun olması, malzeme dolabının olması vb. sonuçlar görülmüştür. Akıllı tahta imkânının olması ve akıllı tahtaların internet erişimine açık olması bilgiye ulaşmada kolaylık sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte okulun fiziki yapısının meslek lisesi standartlarının dışında olduğu, binanın derslik ağırlıklı olması, atölyelerin yetersiz olması, atölyelerde lavaboların olmaması gibi nedenlerden dolayı öğrencilerin başarı oranlarını olumsuz etkilediği ifade edilmiştir. Akıntuğ ve Birol (2011) tarafından

yapılan çalışmada 9. sınıf meslek lisesi öğrencilerinin genel ortalamalarının düşük olduğu sonucu ile paralellik göstermiştir. Demirtaş ve Küçük (2008) tarafından meslek liselerinin sorunlarına yönelik yapılan bir çalışmada; öğretmenlerin gelirlerinden memnun olmadığı, okulların çağdaş donanım konusunda yeterli kaynak üretmediği, öğretmenlerin hizmet içi eğitim ile teknolojik değişime ayak uyduramadığı, öğrencileri sanayinin ihtiyaç duyduğu alanlarda ve donanımda yetiştirecek eğitim programlarının yetersiz olduğu, bu durumun mezuniyette iş bulamama endişesi oluşturduğu, öğrencilerin başarı profili ve eğitime inançlarının düşük olduğu şeklindeki sonuçlara ulaşılmıştır. Atık'ın (2015) belirttiğine göre; gerek ilköğretim gerekse ortaöğretim öğrencilerimizin öğrenme başarılarına ilişkin ulusal (ÖBBS, SBS, YGS, LGS) ve uluslararası (PISA, TIMSS, PIRLS) durum belirleme çalışmalarının sonuçları, çocuklarımızın ve gençlerimizin başarı durumlarının düşüklüğüne ve okullar arasındaki başarı farklılıklarına dikkat çekmektedir. Bu sorunu çözenin en temel ve kalıcı yolu, öğretmen kalitesini artırmaya yönelik çalışmalar ile okul öncesi eğitimden başlayarak tüm eğitim aşamalarında eğitimi değerlendirme ve program geliştirmede geri bildirimleri etkili kullanmadır.

Okul yöneticisi ile yapılan görüşmede okulun sahip olduğu bütçe değerlendirildiğinde Etkileşimli tahtanın olması ve internet erişiminin olması eğitimi olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Ancak atölyelerde ihtiyaç duyulan malzemeleri alma konusunda okul bütçesinin yetersiz olduğu, atölyede kullanılacak araç- gereçleri(Bilgisayar, yazıcı vb.) temin etmenin zor olduğu ve kazanımlara uygun alan yetersizliğinden dolayı eğitimin olumsuz etkilendiği görülmüştür. Küçüköğlu' na (2018) ifade ettiği gibi okullara ayrılan ödeneklerin yetersiz olduğunu ve ödeneklerin arttırılması gerektiğini belirtmiştir. Öğretmenler ekonomik sorun olarak döner sermayenin yeterli olmadığını, yeniden bir düzenleme yapılarak döner sermaye gelirlerinin arttırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca bu sorunlara çözüm önerisi olarak bütçeden ayrılan ödeneğin arttırılması gerektiğini söylemişlerdir. Ekonomik sorunlara dair Geçer'in (2001: 68) belirttiğine göre; devlet gözetiminde özel kesimin mesleki ve teknik eğitim geliştirme faaliyetleri teşvik edilmelidir. Kamu ve özel kesimde, örgün mesleki teknik eğitimin finansman yönünden desteklenmesine önem verilmelidir. Tural'a (1987: 118) göre de; eğitim sisteminin yeniden düzenlenmesine

ilişkin politikaların uygulamaya dönüştürülmesinde ödenekler başlıca araç olup, bu ödenekler zamanında ayrılmamış, ayrılan miktarlarda yıllara göre oransal olarak sürekli bir düşüş yaşanmıştır. Değirmenci ve Doğru' nun (2017) yapmış oldukları çalışmada okul yöneticisi ile yapılan görüşmeler sonucunda programın uygulandığı okulun bütçesinin ve yardımcı kaynaklarının yeterli olduğu ancak fiyatı çok yüksek olan ürünlerin (mikroskop vs.) tedarik edilmesi hususunda sıkıntılar yaşandığı dile getirilmiştir. Yer verilen çalışmalar incelediğinde elde edilen sonuçlarla paralellik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.2.Girdi (Input) Değerlendirmesine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Bu aşamada öğrencilerin ihtiyaçları belirlenerek kurumların nitelikleri, yöneticilerin tutumları, uygulamaların özellikleri belirtilmektedir. Bununla birlikte amaç, programların nasıl uygulanacağını belirlemek dolayısıyla programın stratejisini, tasarımını ve bütçesini belirlemektir (Aygören ve Er, 2019). Programın girdi boyutuna ilişkin okul yöneticisi görüşleri incelendiğinde hedef, kazanım ve arz- talep dengesi başlıklarının belirlendiği görülmüştür. Hedeflere önem verildiği, niceliğe önem verildiği ve yeterli hizmet içi eğitime önem verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Ancak belirlenen hedeflerin mevcut zamana uygun olmaması ihtiyaçları belirlememesi, revize edilmesi gerektiği ve günümüz şartlarını karşılayamaması gibi faktörler de olumsuz yönleri arasında yer aldığı görülmüştür. Bununla birlikte kazanım teması incelendiğinde teorik kapsamı uygun, ekonomiklik ilkesine uygunluk ve seviyeye uygunluğa vurgu yapıldığı görülmüştür. Ancak beceriye önem verilmemesi ve uygulama alan yetersizliği engel olarak görülmüştür. Bunun yanı sıra arz-talep dengesi teması ele alındığında olumlu yönleri arasında nicelik açısından yeterli katılımcının ve yeterli öğretmen sayısının yer aldığı belirlenmiştir. Özellikle nitelikli insan yetiştirme olanaklarının eksik ve programa yönelik çalışmaların yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme birimi kazanımlarını öğrenme- öğretme sürecinde kullanılan ders kitabının etkililiğine ilişkin bulgular incelendiğinde ele alınan konunun basamaklarının belli bir sıra izlenerek anlatıldığı görülmüştür. Dolayısıyla öğrencilerin aktif katılımının sağladığı, öğrenciyi araştırmaya

yönlendirdiği, sade bir dil kullanıldığı ve yaparak ve yasayarak öğrenme fırsatı sunulduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte öğretmenlerle yapılan görüşmede ve gözlemler sonucunda ders kitabında anlatımda ve kavramlarda boşlukların olduğu, üretim yapan bir işletmenin duvarlarında bulunması gereken tabelaların olduğu sayfadaki görsellerin yetersiz olduğu (atölyelerde olması gereken tabelalara yer verilmemesi), sürekli öğrenciyi araştırmaya yönlendirdiği ve öğretmenin devamlı anlatım tekniğine başvurduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yönetici yardımcısı ve ders öğretmeni ile yapılan görüşme sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda ders kitabının güçlü yönleri değerlendirildiğinde meslek farkındalığı geliştirdiği, öğrencilere meslekleri karşılaştırma fırsatı sunduğu, öğrencinin mesleklerle ilgili bilgi sahibi olduğu, öğrencinin derste aktif olmasını sağladığı kaydedilmiştir. Ancak ders incelendiğinde kitapta var olan kavramların bazılarının anlamlarının olmadığı, kitap içeriğinin kısmen işlevsiz olduğu, uygulanması zor etkinliklerin olduğu, öğrencinin araştırmasına yönelik çok fazla etkinliklerin olduğu, öğrenciye verilen ödevlendirmelerin fazla olduğu, ders esnasında zamanın kısıtlı olmasından dolayı kalabalık sınıflarda kitaptaki bütün uygulamalara yer verilemediği, iş sağlığı ve güvenliği öğrenme biriminde tasarım odaklı düşünme ve prototip oluşturma konularının iş sağlığı ve güvenliği konusuyla bağlantısının zayıf olduğu yapılan eleştiriler arasında yer almıştır.

5.1.3.Süreç(Process) Değerlendirmesine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Programın uygulama aşamasına ilişkin kararların alınmasında kullanılmaktadır. Bu bağlamda "Program planlandığı gibi çalışıyor mu?" "Programın başarısını engelleyen unsurlar nelerdir?" gibi sorulara cevap aramak bu aşamanın amaçları arasında yer almaktadır. Dolayısıyla uygulamadan sonraki aşama, programın nasıl daha iyi geliştirilip güncellenebileceğine ilişkin kararları içermektedir. Bununla birlikte sorular cevaplandırıldıkça süreç izlenmekte ve güncellenmektedir. Ayrıca değerlendirmede maliyet de göz önünde bulundurulmaktadır (Özdemirel, 2021).

İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme birimi öğrenme- öğretme gözlenmesine ilişkin bulgular değerlendirildiğinde öğretmenin sınıf yönetimi belirlenen temalar çerçevesinde alan hâkimiyeti, liderlik, iletişim, planlama ve sosyal ve ahlaki boyutu

incelenmiştir. Elde edilen bulgular öğretmenin sınıf içinde öğrencilere anında dönüt verdiği, konular derinlemesine incelediği, öğrencilere rehberlik ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte öğrencilere karşı adil olma, sözselsel ve beden dili kullanma, öğrenci seviyesine inebilme, derse zamanında gelme, dersi uygun yöntem ve tekniklerle işleme, dersi zamanında bitirme ve iyi bir rol model olma gibi davranışlar sergilediği görülmüştür. Toker Gökçe ve Bülbül (2014) tarafından yapılan araştırmada katılımcıların üçte biri, meslek dersleri öğretmenlerinin öğrencilerin bilişsel becerilerinin gelişimine olumlu katkısı olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların yarısından fazlası meslek dersleri öğretmenlerine yönelik olumlu açıklamalarda (meslek sahibi olmalarına ve fiziksel becerilerini geliştirmelerini sağlamada yardımcı olma gibi) bulunmuştur. Bu durumda öğretmenin alan hâkimiyetinin olduğu söylenebilir. Öğretmenin liderlik ruhunun olduğu ve iletişim becerilerini etkili kullandığı ders için gerekli planlama yaptığı tespit edilmiştir. Caner (2018) tarafından yapılan araştırmada ders öğretmen adaylarını gerçek sınıf ortamı ile ilgili deneyim kazanma, sınıfı yönetebilme becerisi kazanma, zamanı etkili kullanabilme, beklenmedik durumlarda nasıl davranacaklarını yaşayarak öğrenme, gerçek öğrenciyle iletişim kurabilme ve dersi planlayabilme gibi açılardan öğretmen adaylarını öğretmenlik mesleğine hazırladığını ortaya çıkarmıştır. Öğretmenlerin istekli olmaları, mesleki gelişim programlarının amacına ulaşması için oldukça önemli görülmektedir (Smith vd., 2003).

Kullanılan yöntem ve teknikler çerçevesinde bulgular ele alındığında öğretim programında yer alan anlatım, soru cevap metodu, tartışma, uygulama ve gözlem yapma gibi yöntem ve tekniklerin uygulanmasının hedeflendiği görülmektedir. Yapılan görüşmeler sonucunda öğretmenin sınıf içinde anlatım, soru cevap, tartışma ve uygulama yöntem ve tekniklerine yer verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ancak sınıf içi yapılan gözlemler sonucunda anlatım, soru cevap, tartışma, problem çözme, örnek olay inceleme ve sesli okuma gibi yöntem ve teknikleri sıklıkla uygulandığı görülmüştür. Özellikle öğrenme, yaparak ve yaşayarak olacağı için öğrenilenler kalıcı olacaktır (Akaydın vd., 2000). Bu araştırmalarda, biyoloji öğretiminde laboratuvar/atölye dersi yapılmamasının nedenleri okul şartları, araç-gereç durumu, laboratuvar/atölye şartları, sınıf mevcudu, araç-gereçlerin bunları kullanma bilgi ve

becerisine sahip olmayan öğretmen ve eğitimcilerce kullanılması vb. konular üzerinde yoğunlaştığı belirlenmiştir (Ekici, 2002). Baran ve Doğan (2008) tarafından yapılan araştırmada liselerimiz her ne kadar araç ve kimyasal açısından iyi, donanım ve modeller açısından ise yeterli olmasalar da, öğretme - öğrenme sürecinde etkili bir iletişimin kurulması önemlidir. Bununla birlikte uygun araç-gerecin seçilmesi ve araçların çevresindeki çok çeşitli kaynaklardan yararlanabilmesi için öğretmenlerimizin eğitim teknolojisi alanında iyi yetişmiş olmaları şarttır, sonucuna ulaşılması bu çalışma ile paralellik göstermektedir.

İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme birimi öğrenme- öğretme sürecinde kullanılan araç-gereçler incelendiğinde öğretim programında Mesleki Gelişim Atölyesi ders kitabı, akıllı tahta, video ve sunum yer aldığı görülmektedir. Yapılan görüşmeler sonucunda öğretmenin sınıf içinde Mesleki Gelişim Atölyesi ders kitabı, akıllı tahta, video ve sunum araç-gereçlerinde yararlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla sınıf içi yapılan gözlemler sonucunda Mesleki Gelişim Atölyesi ders kitabı, akıllı tahta, video ve sunum araç- gereçlerinin kullanıldığı görülmüştür. Bu sonuç öğretim programının incelenmesi, ders öğretmeni ile yapılan görüşme ve sınıf içi gözlemler bir araya getirildiğinde kullanılması amaçlanan araç gereçlerin örtüştüğünü ortaya koymuştur. Katılımcılar şu anda araç gereç sorunlarının olduğunu hızla ilerleyen teknolojiye uyum sağlayamadıklarını, sanayinin gerisinde kaldıklarını söylemişlerdir. Bu durum Demirtaş ve Küçük (2008) tarafından sanayi-okul işbirliği teması altında yapılan araştırmanın sonuçları ile benzerlik taşımaktadır.

İş Sağlığı ve Güvenliği Öğrenme Biriminin kazanımlarının gerçekleştirilmesinde öğretmene ilişkin bulgularda sınıf içi yapılan gözlemler sonucunda öğretmen etkililiğine yönelik olumlu ve olumsuz yönleri şeklinde temalar belirlenerek değerlendirilmiştir. Öğretmen derse başlamadan önce öğrencileri güler yüzle karşılama ve öğrencilerle nasıl olduklarına yönelik sohbet ettiği, bir önceki kazanıma ilişkin tekrar yaparak yeni konuya başladığı sonucu elde edilmiştir. Ayrıca önceki hafta verilen ödevlerin kontrollünün sağlandığı ve gerekli dönütlerin verildiği gözlemlenmiş, öğrencilerin dikkatini çekerek güdüleme yapılmış ve konuya ilişkin dönütler verilerek konunun anlaşılır olmasının amaçlandığı görülmüştür. Dolayısıyla zaman etkili kullanılarak ders içinde verilen örneklerle anlatımı günlük yaşama uygun

hale getirilerek öğrencilerin mesleki gelişimlerine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen etkililiğine yönelik olumsuz yönleri analiz edildiğinde sınıftaki öğrenci sayısının fazla olmasından dolayı zaman zaman sınıf kontrolünü sağlamasında zorluk yaşandığı bu nedenle etkili öğrenmede engellerin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Anlatım yöntemine çok fazla yer verildiği gözlemlenmiştir. Sonuç olarak teknolojik donanımlardan sınırlı faydalandığı görülmüştür. Dolayısıyla; lise ve meslek lisesi öğrencilerinin sorunlara bakış açılarının karşılaştırılmasında önemli görülen sorunlar, “Sınıflar çok kalabalıktır.”, “Laboratuvar araçları yetersizdir.”, “Biyoloji derslerinde uygulama eksikliği mevcuttur.”, “Biyoloji dersinin önemini yeterince bilmiyorum.”, “Ders kitaplarında yeni gelişmelere yer verilmemiştir.” ve “Her konuyu destekleyecek deney yapılmıyor.” şeklinde sıralanabilir (Kaya ve Gürbüz, 2002). Geçer (2001) tarafından yapılan araştırmada öğretmen niteliği sorunlarına çözüm yolu olarak mesleki teknik eğitimde, okul-sanayi işbirliğinin sağlanmasına, eğitim, istihdam ve meslek standartları arasında denge kurulmasına işaret edilmektedir.

İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme birimi öğrenme-öğretme sürecinde yapılan gözlem sonucunda elde edilen verilere göre öğrencilerin derse katılımının sağlandığı görülmüştür. Bununla birlikte sessiz kalmayı tercih eden öğrencilere öğretmenin söz hakkı vererek derse katılımlarının gerçekleştirildiği gözlemlenmiştir. Öğrenciler verilen ödevlendirmeler ve araştırmaları zaman zaman yaptığı ve sınıftaki öğrencilerle paylaşımda bulundukları görülmüştür. Sınıf içinde öğrencilerin davranışlarının olumsuz yönleri analiz edildiğinde öğrencilerin kendi aralarında konuşmalarının fazla olduğu ve öğretmenin dersi dinlemeleri gerektiği şeklinde uyarılar yapıldığı görülmüştür. Bu bağlamda ders esnasında öğrencilerin dikkatlerinin dağıldığı fark edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin verilen sorumluluğu zaman zaman yerine getirmediği (materyal getirme, ev ödevi vs.) gözlemlenmiştir. Öğrencilere ödevleri hakkında sorular sorulduğunda öğrenciler ders sayılarının ve verilen ödevlerin fazla olduğundan yakınlıkla ödev yapamadıklarını dile getirmişlerdir. Genel liselerde öğrenim görmekte olan öğrencilerin, meslek lisesi öğrencilerinin eğilimlerine benzer şekilde, öğrenim gördükleri okullara ilişkin olarak, en üst düzeyde güç kültürü eğilimi algıladıkları, bu eğilimi sırasıyla başarı kültürü, destek kültürü ve rol kültürü eğilimlerinin izlediği gözlenmiştir (İpek ve Topsakal, 2009). Kandemir’in (2017) yapmış olduğu çalışmada

yapılan görüşmelerde öğretmenlerin sınıf mevcutlarının fazla olmasından kaynaklı ve teknolojik materyallere erişimde sorunlar yaşadıklarını belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Mesleki Gelişim Atölyesi dersi öğretim programını uygularken karşılaştığınız sorunlar ve nedenler ve üretilen çözüm önerilerinin neler olduğuna yönelik elde edilen bulgular incelendiğinde; Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programı uygulanırken karşılaşılan sorunlar arasında öğrenci motivasyonun düşük olduğu, hazırbulunuşluk düzeyinin düşük olduğu, derse karşı gereken önemin verilmediği ve derse karşı ilgisiz olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Bununla birlikte görüşmelerden elde edilen bulgulara meslek lisesine karışı önyargılı olduğu, öğrenci seviyesinin yeterli olmadığı, dersin önemini bilmedikleri ve öğrencinin motivasyonun düşük olduğu gibi faktörler başarısızlığın nedenleri olarak sıralanmıştır. Bu bağlamda belirtilen sorunlara ve nedenlere ilişkin üretilen çözümler arasında öğrencilere derste sorumluluk vererek katılım arttırılması ve verilecek örneklerle anlamayı kolaylaştıracaktır. Öğrenciye derste söz hakkı vermenin önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.4.Ürün (Product) Değerlendirmesine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Program uygulandıktan sonra geri bildirim amaçlı değerlendirme yapılmaktadır. Bu kapsamda elde edilen sonuçlarla öğrencilerin ihtiyaçlarının giderilip giderilmediği ve programda yapılması gereken düzenlemeler olup olmadığı değerlendirilmektedir (Uşun, 2012). Okulun programının hazırlanmasında toplumun ve konu alanının ihtiyaçları kadar öğrencilerin ihtiyaçlarının da dikkate alınması programın başarı şansını arttıracaktır (Bozgeyikli,2017). Ölçme ve değerlendirme tekniklerine ilişkin elde edilen bulgular incelendiğinde öğretim programında yer alan yazılı yoklama, performans ve proje ödevleri ile öğrencilerin konu ile ilgili bilgi birikimlerinin düzeylerinin belirlendiği görülmüştür. Bu bağlamda öğretmen ile yapılan görüşmede yazılı yoklama, performans ödevleri ve proje ödevleri ile ölçme değerlendirme tekniklerinin uygulandığı sonucuna ulaşılmıştır. Kara ve Çepni (2011) tarafından yapılan araştırmada incelendiğinde; Sayılan nedenler öğretim programı kazanımları ile yapılan testlerin uyumunun incelenmesi önemli olmaktadır. Tüm kazanımları kapsayan, tüm ünite için hazırlanan testlerin ünitenin öğrenilme

düzeyini belirlemede daha etkili olacağı düşünüldüğünde, testlerin uyum ölçütleri dikkate alınarak hazırlanmasının başarıyı ölçmede daha etkili olacağı görülmektedir. Uyum birçok açıdan avantaj sağlamaktadır sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlarla bu çalışmanın sonuçları paralellik göstermektedir. Öğretmenler kazanımlara uygun öğretim yaparlarsa öğrenciler testlerde öğrenmedikleri konu ile karşılaşmayacaklardır. Öğrenci açısından değerlendirildiğinde kazanımlar ve yapılan testler arasında bir uyumun olması öğrencilerin testlerde daha başarılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Akbulut ve Salih, 2013). Bilişsel becerilere ilişkin bulgular incelendiğinde Meslek Lisesi öğrencilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme biriminin uygulama öncesi ve sonrasına ilişkin meslek bilgisi ders başarılarında aldıkları puanlar bağlamında anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Programda öğrencilere kazandırılması planlanan kazanımların uygulama öncesi ve sonrası süreçler temel alındığında olumlu ve öğrenci lehine olacak şekilde gerçekleştirildiği görülmüştür. Yapılan kalıcılık testi ile beraber kazanımlara yönelik öğrenci davranışlarının unutulmadığının ve alt yapı ve donanım eksikliğine rağmen olumlu olarak öğrencilerde davranışa dönüştüğü gözlenmiştir. Bu hususta program ve yürütücüsü olan öğretmenin nitelik açısından birey odaklı süreçleri temele aldığı söylenebilir. Dolayısıyla programın ilgili öğrenme birimi açısından öğrencilere olumlu gelişim noktasında hizmet ettiği söylenebilir.

5.2.ÖNERİLER

Araştırma soruları çerçevesinde elde edilen bulgular ele alındığında Dokuzuncu sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programı İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme birimi kazanımlarının gerçekleşme düzeyinin değerlendirilmesi elde edilen sonuçlara göre program geliştiricilere, okul yöneticileri, uygulayıcılar ve araştırmacılar olmak üzere üç gruba yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Program Geliştiricilere Yönelik Öneriler

- Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programının hazırlanmasında toplum ve öğrenci ihtiyaçları dikkate alınabilir.

- Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programı teorik bilgilerin verilmesi kadar, öğrencilerin bireysel farklılıkları ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak uygun eğitim ve öğretim ortamı olanakları oluşturulabilir.
- Yapararak ve yaşayarak öğrenme deneyimleri sunabilecek öğretim programları geliştirilebilir.
- Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programı ders kitabında bulunan ödevlendirmelerin yoğun olmasından dolayı uygulanabilirliği, sayısı ve öğrencinin seviyesine uygunluğu gözden geçirilebilir.
- Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programı içeriğin yoğunluğu haftalık ders saati göz önünde bulundurularak değerlendirilebilir.
- Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programı içerik hazırlanırken verilen örneklerin bölümlerin tümüne hitap etmesine özen gösterilebilir.
- Verilen ödevlendirmeler dikkate alınarak öğretmen ve öğrenciler için detaylı kılavuz ve kaynak kitaplar geliştirilebilir.
- İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme birimi hazırlanırken alanındaki uzmanların ve öğrencilerin görüşleri dikkate alınabilir.
- İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme birimi içinde yer alan kavramların birbiriyle ilişkilerinin zayıf olması dolayısıyla gözden geçirilebilir.
- İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme birimi atölyelerde bulunması gereken levhaların ve günlük yaşamda daha sık rastlanan levhaların öğrenme biriminin kazanımları arasında yer alması sağlanabilir.
- Öğretmenlere, işbaşı eğitimler ve deneyimleri sayesinde edindikleri bilgi ve becerilerini öğrencilerine aktarmalarını sağlayacak şekilde öğretim programında esneklik yapma imkânı tanınabilir.
- Öğretmekten ziyade daha az kavramı daha etkili bir şekilde öğretme temel alınabilir.
- Mesleki gelişim atölyesi öğretim programı dokuzuncu sınıflara uygun olduğu ancak sadeleştirilmesi gerektiği önerilebilir.
- Süreçte öğretmenlerin programda sorun yaşadıkları diğer bir nokta olan süre ve içerik ile esneklik sağlanıp yeni düzenlemeler yapılması önerilebilir.

- Ders kitaplarıyla ilgili öğretmenlerin olumsuz görüşlerinden hareketle programları yansıtan ders kitaplarının belirli aralıklarla gözden geçirilip yeniliklerin öğretmen görüşleri doğrultusunda programlara yansıtılması önerilebilir.

Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

- Ödevlerin fazla olmasından dolayı sorumluluklarını yerine getirmede zorlandıkları görülmektedir. Ödevlendirmeler azaltılabilir.
- Dersi güncel yaşamla bağ kurarak anlamayı kolaylaştırma derste sorumluluk vererek katılımlarının artırılması sağlanabilir.
- Günlük yaşamla ilişki kurulması sağlanabilir.
- Öğrencilere proje, etkinlik ve uygulama çalışmaları yaptırılması amaçlanarak sürece dâhil edilip, yaparak yaşayarak öğrenmeleri sağlanabilir.
- Öğrenciye derste söz hakkı verilebilir.
- Ayrıca sınıf mevcutlarının yoğunluğu dikkate alınarak bireysel öğrenmeye önem verilebilir.
- Amaç ve kazanımlara uygun olarak atölye ve sınıf ortamında etkinliklerle destelenerek gerçek hayattan örnekler verilebilir.
- Öğrencilerde ileriki yaşamlarında yapmak istediklerine yönelik kararsızlık söz konusu olduğundan ders içeriğini meslek yönlendirmelerine zaman ayrılarak düzenlenebilir.
- Dersin adından yola çıkarak atölyelerde geçirilen zaman artırılabilir.
- Atölyelerde fiziki düzenlemeler yapılarak atölyelere uygun etkinlik tasarlanabilir.
- Öğrencilerin derste yaşadıklarının nedenlerini ve sonuçlarını tartışabilecekleri, yorumlayabilecekleri ve çözüm üretebilecekleri bir öğrenme ortamı oluşturulabilir.
- Derste anlatılan konuların kalıcılığını artırma amaçlı kullanılan yöntem teknik ve stratejileri artırılarak, görsel sunumlar hazırlanabilir.
- Akıllı tahtanın kullanımı artırılabilir.

- Ölçme ve değerlendirme aşamasında geleneksel ölçme değerlendirme tekniklerinin yanı sıra öğrencilere bilgi, beceri, duyuş ve diğer performanslarını sunma imkânı sağlayan tamamlayıcı ölçme değerlendirme tekniklerine yer verilebilir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Bu araştırmanın bir sınırlılığı olarak program değerlendirme süreci Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programı öğrencileri, eğitimcileri ve seçilen okulun idarecisi ile gerçekleştirilmiştir. Aynı şekilde farklı meslek dersleri ile öğrenciler, eğitimciler ve idareciler ile program değerlendirme çalışmaları yapılabilir.
- Bu çalışmada program değerlendirme modellerinden Stufflebeam'in CIPP(BGSÜ) Değerlendirme Modeli kullanılmıştır. Farklı araştırmalarda farklı program değerlendirme modelleri kullanılarak ilgili programların daha farklı yönleri incelenebilir.
- Dokuzuncu sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programının “İş Sağlığı ve Güvenliği” öğrenme birimine ilişkin kazanımlarının gerçekleşme düzeyini değerlendirmeyi hedefleyen bu çalışmada araştırma yöntemi olarak nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması tercih edilmiştir. Yapılacak olan farklı araştırmalarda farklı nitel, nicel veya karma araştırma yöntem desenleri kullanılarak daha derinlemesine incelemeler ve değerlendirmeler yapılabilir.
- Bu araştırmada program değerlendirme bağlamında asıl odaklanılan grup 9. sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programının “İş Sağlığı ve Güvenliği” öğrenme birimine ilişkin kazanımların öğrenme öğretme süreci ile sınırlı kalmıştır. Yapılacak olan ileriki araştırmalara yönelik nitel ya da nicel araştırma yöntem ve desenleriyle birlikte Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programında yer alan diğer öğrenme birimlerine ilişkin kazanımlarının gerçekleşme düzeyini değerlendirme hedeflenerek süreç bütün olarak ele alınabilir.
- Atölye uygulanabilecek derslerin hangi yöntem ve tekniklerle daha etkili işlenebileceğine yönelik deneysel çalışmalar yapılabilir.

- Yapılan bu çalışma sadece Bitlis ili Tatvan ilçesinde bir okulu kapsamaktadır. Daha sonra yapılacak benzer çalışmalarda daha da geniş evren ve örneklem seçilebilir
- Bu çalışmaya katılacak öğrenciler farklı seviyelerdeki eğitim-öğretim kurumlarından seçilebilir ve geçerlik güvenirlik çalışmaları yapılırken örneklem sayısı artırılabilir.
- Mesleki ve Teknik Anadolu liselerinde eğitim alan tüm öğrencilere İş Sağlığı ve güvenliği bilgilerini ölçme amaçlı başarı testi geliştirilebilir.
- Hazırlanan başarı testindeki sorular ölçme ve değerlendirme bölümünde yer verilebilir.
- Benzer yöntemlerle öğretim programına uygun farklı sınıflara ve ünitelere yönelik de başarı testi geliştirilebilir.
- Öğrencilerin anlamakta güçlük çektiği öğrenme birimleri ile ilgili onların görüşleri alınabilir; detaylı bir değerlendirme yapılabilir.
- Bu tür başarı testleri hazırlanırken kullanılacak maddeler, aynı zamanda öğrencilerin bilişsel seviyelerine göre (Bloom taksonomisine göre), konu dizini dâhilinde hedef ve davranışları karşılama özelliklerine göre belirlenebilir.
- Bu çalışma kapsamında hazırlanan başarı testi ile kavrama, uygulama, analiz ve sentez basamaklarına göre hazırlanmıştır. Bu konuda çalışma yapmak isteyen araştırmacılar da değerlendirme basamağına uygun olarak soru hazırlanabilir.
- Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılırken örneklem sayısını fazla tutmak ve öğrencileri farklı eğitim seviyelerindeki eğitim-öğretim kurumlarından seçmek çalışmanın amacını daha da kuvvetlendirebilir.

KAYNAKLAR

- Akay, M. (2022). Mesleki ve teknik anadolu liselerinin makine alanlarında okuyan öğrencilerinin iş sağlığı ve güvenliği hakkındaki görüşleri. *KTO Karatay Üniversitesi*
- Akıncı, M., ve Köse, E. (2021). Research trends of program evaluation studies conducted between 2010-2019 in Turkey. *Cukurova University Faculty of Education Journal*, 50(1), 77-120
- Akıncı, M. ve Köse, E.(2002). A meta-evaluation research on teacher training programs in Türkiye. *International Journal of Progressive Education*,18(4),209-222.
- Akpınar, B., Dönder, A., Yıldırım, B. ve Karahan, O. (2012). Eğitimde 4+4+4 sisteminin (modelinin) karşıt program bağlamında değerlendirilmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 36(36), 25-39.
- Aktaş, Y. (2014). <http://www.memurlar.net/haber/480499/>
- Altay, F. ve Üstün, N. (2011). Mesleki eğitim sistemi. Etüt-araştırma servisi Araştırma Raporu. Konya: Konya Ticaret Odası.
- Altmışdört, G., Işık, A. ve Yamaç, A. (2011). Yeni bir “Program değerlendirme modeline göre bir yabancı dil programının değerlendirilmesi. *KHO Bilim Dergisi*, 21(1), 1-32.
- Argün, H. (2003). *Planlı kalkınma döneminde (1963-2002) mesleki ve teknik eğitim (gelişmeler, uygulamalar ve sorunlar)*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Arıcı, K. (1999). *İşçi sağlığı ve iş güvenliği dersleri*. Ankara: Tes-İş Eğitim Yayınları.
- Arpat, B. (2015). İş güvenliği kültürünün iş kazalarına etkileri: metal sektörü-denizli

ili örneği, [Doktora Tezi]. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Sakarya.

Aslan, M., Soyalp, H., Karahan, O., ve Altuntaş, M. (2016). Okul öncesi eğitim programı değerlendirme ölçeğinin geliştirilmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 8(1),657-683.

Atari, D. O., ve McKague, K. (2015). South Sudan: Stakeholders' views of technical and vocational education and training and a framework for action. *Journal of Vocational Education & Training*, 67(2), 169-186.

Atik, İ. (2017). Uluslararası öğrenci değerlendirme programı-2015 sonuçlarına göre Türkiye’de mesleki eğitim. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*. (3), 484-493

Ayan, A. (2018) "İyimserlik ve umutsuzluk düzeyinin yaşam doyumu üzerine etkisi: Lise öğrencileri üzerine bir araştırma". *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18 (3), 95-112.

Aydın, M. K. (2022). Marvin C. Alkin’in program değerlendirme alanına katkıları ve değerlendirme araştırmaları merkezi modeli. *Anadolu Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*.12(1), 249-270.

Aygören, F. ve Er, K. (2019). Eğitimde program değerlendirme sınıflamalar-modeller (3.Baskı). Pegem Akademi. <https://doi.org/10.14527/9786052412404>

Aykaç, N. (2007). İlköğretim programında yer alan etkinliklerin öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi (Sinop ili örneği) , *Ahi Evren Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 28.

Aytaçlı, B. (2012). Durum çalışmasına ayrıntılı bir bakış. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3 (1), 1-9.

Ayvacı, D. H. Ş., ve Durmuş, A. (2016). Bir başarı testi geliştirme çalışması: 1s1 ve sıcaklık başarı testi geçerlik ve güvenirlik araştırması. On dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,35(1), 87-103.

- Balcı,A. (2014). Etkili Okul ve Okul Geliştirme Kuram, Uygulama ve Araştırma (9.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Binici, H., ve Arı, N. (2004). Mesleki ve teknik eğitimde arayışlar. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24(3).
- Bolat, Y. (2016). Türkiye'de mesleki ve teknik eğitimin mevcut durumu ve farklı ülkelerle karşılaştırılması. Ankara: Pegem Akademi.
- Burkhauser, S., Ashley, P., Susan, M. ve Gates, S. (2012). Okulu değerlendirmedeki zorlukları ele alma temel iyileştirme çabaları. CA: RAND Corporation. Santa Monica.
- Bülbül, T. ve Toker-Gökçe, A. (2014). Okul bir insan bedenidir: meslek lisesi öğrencilerinin okul algılarına yönelik bir metafor çalışması. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4 (1).
- Cemaloğlu, N., Arslangilay, A. S., Üstündağ, M.T. ve Bilasa P. (2019). Meslek lisesi öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerileri özyeterlik. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*. 20(2), 845-874.
- Chmiliar, I. (2010). Multiple-case designs. In A. J. Mills, G. Eurepas & E. Wiebe (Eds.), *Encyclopedia of case study research* (pp 582-583). USA: SAGE Publications.
- Çelikkol, H., ve Özünlü, M. (2013). Mesleki ve teknik eğitimde öğrenci uygulama becerilerinin artırılması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (38), 39.
- Çetin, Ö. (2016). *Mesleki eğitim merkezlerinin yerel sanayilerin gelişmesindeki fonksiyonu: problem ve çözüm önerileri Konya örneği*. Yüksek Lisans Tezi. KTO Karatay Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Davey, L. (2009). The application of case study evaluations. *Elementary Education Online*, 8(2), 1-3.

- Delionü, Ö., ve Utlü, Z. (2016). Lise ve dengi okullarda iş sağlığı ve güvenliği ile iş sağlığı ve güvenliği dışındaki tehlikeler. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*,13(1), 1514-1531.
- Deissinger T. (2008). Alman mesleki eğitim ve öğretim sisteminde sorunlar ve gelişmeler: zorunlu ortaöğretim sonrası farklı akımlar arasındaki kritik ilişki.
- Demeuse, M. ve Strauven, C. (2016). *Eğitimde program geliştirme: politik kararlardan uygulamaya*. (Çev. Y. Budak). Ankara: Pegem Akademi.
- Demir, E. ve Şen, H.Ş. (2009). Cumhuriyet dönemi mesleki ve teknik eğitim reformları. *Ege Eğitim Dergisi*, (10) 2: 39-591.
- Demirel, Ö. (2012). *Eğitimde program geliştirme* (19. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Demiroğlu, B. (2008). *Mesleki ve teknik eğitimde öğrencilerin (toplumsal) cinsiyetine göre aldıkları roller*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Dursun, S.(2013). İş güvenliği kültürünün çalışanların güvenli davranışları üzerine Etkisi. *Sosyal Güvenlik Dergisi*,3,61-71.
- Dursun, S., ve Keser, A. (2014). İş Güvenliği Farkındalığı ve İş Güvenliği Davranışları Arasındaki İlişkilerin Araştırılması: Uygulamalı Bir Araştırma. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 5(2), 1-9.
- Ekizceleroğlu, C.(2011). Türkiye'de bilgi ekonomisi ve bilgi yoğun malların dış ticareti (1969-2009). *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* 1,209-228.
- Eren Deniz, E. (2014). *Kız meslek lisesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rol ve kimliklerinin inşasına yol açan süreçlerin analizi (Ankara ili Mamak ilçesinde bir Anadolu meslek ve kız meslek lisesi örneği)*. [Yayımlanmamış yüksek

lisans tezi]. Ankara Üniversitesi, Ankara.

Erden Özsoy, C. (2015). Düşük karbon ekonomisi ve türkiye'nin karbon ayak izi. *Hak*

İş Uluslararası Emek Ve Toplum Dergisi, 4(9), 198-215.

Fer, S. (2020). *Eğitimde program geliştirme: kuramsal temellere bakış* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Fitzpatrick, J. L., Sanders, J. R. ve Worthen, B. R. (2012). *Program evaluation: alternative approaches and practical guidelines* (4. Baskı). Boston: Pearson.

Geçer, A. (2001). *Türkiye'de orta öğretim düzeyindeki mesleki teknik eğitim mezunlarının istihdamı ve verimliliği*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi.

Gökçe, A. (2020). İş Sağlığı ve güvenliği açısından iş güvenliği kültürünün önemi üzerine bir odak grup çalışması. *Ergonomi*, 3(2), 82 – 95.

Gökşen, F., Yüksek, D., Açıkalın, A., ve Zenginobuz, U. (2012). Kız teknik ve meslek liseleri kapsamlı değerlendirme notu. *Koç Üniversitesi, Sosyal Politika merkezi* (No. 2012/06)

Graves, K. (2008). The language curriculum: A social contextual perspective. *Language Teaching*, 41, 147-181.

Güler, N., Güler, G., Ulusoy, H. ve Bekar, M. (2009). Lise öğrencileri arasında sigara, alkol kullanımı ve intihar düşüncesi sıklığı. *Cumhuriyet Tıp Dergisi*, 31: 340-345.

Gürbüz, H. ve İbakovic, H. (2017). İşletmelerde iş güvenliği, güvenlik performansı ve iş güvenliği kültürü, *Sobider*, Yıl 4, S. 11, ss. 442-469.

Hamdard, M. J. (2019). *A Comparative analysis of technical vocational education and training system in Afghanistan and Germany* (Doctoral dissertation, KDI School).

- Hatisaru, V. ve Erbaş, A.K. (2012). Endüstri meslek lisesi öğrencilerinin fonksiyon kavramını anlama düzeylerinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(3).
- Hasançebi, B., Terzi, Y., ve Küçük, Z. (2020). Madde güçlük indeksi ve madde ayırt edicilik indeksine dayalı çeldirici analizi. *Gümüşhane Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 10(1), 224-240.
- Hepkul, A. (2013). Meslek lisesi tercihi sürecinin keşifsel olarak incelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (2), 41-52.
- Hotaman, D. (2010). Demokratik eğitim: demokratik bir eğitim programı. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 3(1), 29-42.
- Kalaycı, N. (2008). Yükseköğretimde uygulanan toplam kalite yönetimi sürecinde gözardı edilen unsurlardan "tky merkezi" ve "eğitim programları". *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 163-188.
- Kara, H.E. ve Ensari ÖZAY, M. (2021). Anadolu Lisesi ve mesleki teknik Anadolu lisesi öğrencilerinin iş sağlığı ve güvenliği bakış açısı. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 8(75), 2470-2477.
- Karakaya, Ş (2004). *Eğitimde program geliştirme çalışmaları ve yeni yönelimler*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Karasar, N. (2022). *Bilimsel araştırmalar yöntemi: kavramlar ilkeler ve teknikler*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kazu, Y. ve Demirli, C. (2002). Mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarındaki gelişmeler. *Milli Eğitim Dergisi*(19), 155-156.
- Kaya, S. (2016). Mentor and candidate teachers' views about the recent teacher induction program. Paper presented at 4th International Conference on Curriculum and Instruction, Antalya-Türkiye.
- Kaya, S. (2022). *Temel kavramlar ve öğretim ilkeleri*. (Ed. İ. Kozikoğlu). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. (s. 1-21). Ankara: Nobel.

- Keating, J. ve Medrich, E., Volkoff, V. ve Perry, J. (2002). Karşılaştırmalı çalışması: değişim baskısı altındaki üç bölgedeki ulusal mesleki eğitim ve öğretim sistemleri araştırmanın gözden geçirilmesi. *NCVER. Kensington Park: Australia.*
- KellaghanI, T. ve Stufflebeam, D.L. (2023). International handbook of educational evaluation. *Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.* 31-62
- Kerkez, B. (2018). Mesleki ve teknik eğitimde program geliştirme ve eğitim programına ilişkin öğretmenler görüşleri.
- Kesenli, R. (1995). İstanbul anadolu kız meslek liselerinde tekstil eğitimi. [Yüksek lisans tezi]. *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul*
- Keskin Samancı, N., Adıbelli Şahin, E., Polatkal, G., Göbekbel, H.İ., Karakaya M. ve Hızlı, S.(2020).*Mesleki gelişim atölyesi.* MEB.
- Kılış, İ. (2014). İş sağlığı ve güvenliği. Bursa: Dora Yayıncılık.
- Kiliç, N. (2019). Örgün mesleki ve teknik eğitim programlarının ulusal mesleki yeterlilikleri kazandırma açısından değerlendirilmesi (Ankara ili örneği).Gazi Üniversitesi.
- Kirkpatrick, D. L. ve Kirkpatrick, J. D. (2008). *Evaluating training programs: the four levels* (3. Baskı). San Fransisco: Berrett-Koehler Publishers.
- Kozikoğlu, İ., ve Senemoğlu, N. (2015). Eğitim programları ve öğretim alanında yapılan doktora tezlerinin içerik analizi (2009-2014). *Education ve Science*, 40 (182), 29-41.
- Köse, E. (2020). *Eğitimin temeli temel kavramlar*. Pegem Akademi. Ankara.
- Kurt, A., ve Erdoğan, M. (2015). Content analysis and trends of curriculum evaluation research: 2004- 2013. *Education and Science*, 40(178), 199-224.
- Kurt, A. (2021). *Mobilya ve dekorasyon programının dört düzey değerlendirme modeliyle değerlendirilmesi*. [Doktora tezi]. Akdeniz Üniversitesi Eğitim

Bilimleri Enstitüsü, Antalya.

Küçüköğlu, M. (2018). Mesleki ve teknik anadolu liselerinde mobilya ve iç mekan tasarımı eğitimin devam edenlerin iş sağlığı ve güvenlik bilincinin analizi: Kilis örneği. *Hasan Kalyoncu Üniversitesi*. 1-40

Lewy, A. (1977). *Handbook of curriculum evaluation*. New York: Longman In

LO (2011), Yeraltı Kömür Madenlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği. Ankara: Ayda Yayınevi.

MTEGM. (2021). Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü: <https://mtegm.meb.gov.tr/> adresinden 15 Mayıs 2024 tarihinde alındı.

Musal, B. (2006). Program değerlendirme. *IV. Ulusal Tıp Eğitimi Kongresi Adana Tıp Eğitimi Dünyası, Özel Sayı*.

Musal, B., Kılınç, O. ve Çapa- Kaya, G.(2017). Dokuz eylül üniversitesi tıp fakültesi klinik eğitim programı ve işleyişine ilişkin eğitici ve öğrenci görüşleri. *J DEU Med.*, 30(3),125-30.

Oral, B. ve Yazar, T.(Ed.) (2017). *Eğitimde program geliştirme ve değerlendirme*.

(1.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Ornstein, A.C. ve Hunkins, F.P. (2004). *Curriculum foundations: Principles and issues* (4th ed.). Boston, MA: Allyn and Bacon.

Özçelik, D.A. (2014). *Eğitim programları ve öğretim: genel öğretim yöntemi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Özdemir, H. (2018). *Meslek lisesi öğrencilerinin alanlarıyla ilgili mesleki matematik başarısını geliştirmeye yönelik stem uygulamaları* [Doktora tezi]. Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Dergisi.

Özdemir, M. Ç. (2007). Toplumsal değişme karşısında aile ve okul. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 185-198.

- Özkılıç, Ö. (2008). Kazalar güvenlik kültürünün eksikliğinin ürünüdür. *Türkiye İş Güvenliği İş Adamları Derneği Dergisi*, 34-36.
- Paisey, C., ve Paisey, N. J. (2007). Balancing the vocational and academic dimensions of accounting education: The case for a core curriculum. *Journal of Vocational Education & Training*, 59(1), 89-105.
- Radhakrishna, R. ve Bowen, C. F. (2010). Viewing bennett's hierarchy from a different lens: Implications for extension program evaluation. *Journal of Extension*, 48, 6.
- Samuels, M. ve Betts, J. (2007). Crossing the threshold from description to deconstruction: Using self-assessment to deepen reflection. *Reflective Practice*, 8(2), 269–283.
- Savruk, D. (2019). *Locke, Rousseau ve Dewey'e göre eğitim ve deneyim ilişkisi* (571168). [Yüksek lisans tezi]. Tez Merkezi.
- Senemoğlu, N. (2007). *Gelişim, öğrenme ve öğretim: kuramdan uygulamaya*. Ankara: Gönül Yayıncılık.
- Sezgin, İ. (2009). Mesleki ve teknik eğitimde program geliştirme (Geliştirilmiş 5. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Sezgin, İ. ve Taşpınar, M. (2009,12-13 Kasım). Mesleki ve teknik eğitime öğretmen yetiştirme uygulamaları. Türkiye'nin Öğretmen Yetiştirme Çıkmazı Ulusal Sempozyumu. Ankara. Başkent Üniversitesi.
- Stufflebeam, D.L. (2009). Değerlendirme gereksiniminin derinlemesine bir çalışması. *Teoriden Pratiğe*, 5 (3), 121–133.
- Stufflebeam, D. L. (2001). Evaluation models. *New Directions for Evaluation*, 89 (7-98).
- Suhonen, R., Rajala, A., Cantell, H., & Kallioniemi, A. (2024). From training workers to educating global citizens: how teachers view their opportunities of

- addressing controversial global issues in vocational education. *Journal of Vocational Education & Training*, 76(2), 354-380.
- Şeker, H. (2012). *Eğitimde program geliştirme: kavramlar yaklaşımlar*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şener, G. (2018). Türkiye’de yaşanan eğitim sorunlarına güncel bir bakış. *Millî Eğitim Sayı*, 2(18).
- Sönmez, V. (2020). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı*. (19.Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tay, B., ve Öcal, A. (Eds.). (2011). *Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Turgut, M.F. ve Baykul, Y. (2013). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme (5. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Uşun, S. (2012). *Eğitimde program değerlendirme: süreçler, yaklaşımlar ve modeller*. Ankara: Anı yayıncılık.
- Uzun, E. M., Alat, K. (2014). İlkokul birinci sınıf öğretmenlerinin 4+4+4 eğitim sistemi ve bu sistem sonrasında ilkokula başlayan öğrencilerin hazırbulunuşlıkları hakkındaki görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 15-44.
- Varış, F. (1996). *Eğitimde program geliştirme teoriler-teknikler*. Ankara: Alkım Yayıncılık.
- Viertel, E. (2010). Sürdürülebilir kalkınma için mesleki eğitim: Avrupa eğitim vakfı için bir yükümlülük. *Avrupa Eğitim Dergisi*, 45(2), 217-235.
- Yağan, S. A. (2019). Program değerlendirme alanında yayınlanmış doktora tezlerinin meta değerlendirmesi (2015-2019). *Electronic Journal of Education Sciences*, 8(16), 188-208

Yavuz, M., Gülmez, D,ve Özkara T.C. (2016). Meslek lisesi öğrencilerinin bilişsel ve duyuşsal özellikleri. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, Cilt 41 (187), 29- 4.

Yin, R. K. (2003). *Case study research design and methods* (3. Baskı). London: Sage Publications.

EKLER

Ek-1. Etik Kurulu Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 29.12.2023-E.89772

T.C.

AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Hukuk Müşavirliği

Sayı :E-95531838-050.99-89772

29.12.2023

Konu :Etik Kurul Kararı

Sayın Dr. Öğr. Üyesi ABDULKADİR KURT

İlgi :Eğitim Fakültesi Dekanlığının 22.12.2023 tarih ve 89102 sayılı yazısı

Eğitim Fakültesi Dekanlığının ilgi yazısına istinaden Dr. Öğr. Üyesi Abdulkadir KURT'un danışmanlığında yüksek lisans öğrencisi Havva GEYLANİ AYBAY'ın **"Dokuzuncu Sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi Dersi Öğretim Programı İş Sağlığı ve Güvenliği Öğrenme Birimi Kazanımlarının Gerçekleşme Düzeyinin Değerlendirilmesi"** başlıklı bilimsel araştırması Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulunca incelenmiş olup, 28.12.2023 tarih ve 317 sayılı karar ile söz konusu araştırmaya izin verilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Metin AKGÜN

Etik Kurulu Başkanı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : *BS4B5FBHC4* Pin Kodu : 07942

Belge Takip Adresi

https://ebys.agri.edu.tr/enVision/Validate_Doc.aspx?

Adres : Fırat Mah. Yeni Üniversite cad. No:2 AE/1 04100 Merkez, Ağrı – Türkiye

Bilgi için : Yılmaz SABUNCU

Telefon : 0472 215 98 63 Faks:0472 216 20 08 Unvanı : Şube Müdürü e-

Posta : hukukburos@agri.edu.tr Web : www.agri.edu.tr Tel No : 1280

Kep Adresi : agriibrahimcecenuniversitesi@hs01.kep.tr

Ek-2. Araştırma İzni Bitlis İli Valilik Oluru

T.C.
BİTLİS VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-46623667-605.01-100156610
Konu : Araştırma İzni (Havva GEYLANI AYBAY)

04.04.2024

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Rektörlüğünün 20.03.2024 tarih ve 97744 sayılı yazısı.
b) Milli Eğitim Bakanlığı'nın 21.01.2020 tarih ve 1563890 sayılı Araştırma Uygulama İzinleri 2020/2 Nolu Genelgesi.

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Rektörlüğünün Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı tezli yüksek lisans öğrencisi Havva Geylani AYBAY'ın " Dokuzuncu Sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi Dersi Öğretim Programı İş Sağlığı ve Güvenliği Öğrenme Birimi Kazanımlarının Gerçekleşme Düzeyinin Değerlendirilmesi " konulu araştırma izni talebi ile ilgili evraklar yazımız ekinde sunulmuş olup, söz konusu tez çalışmasının yapılabilmesi için gerekli izinlerin verilmesi hususunda ilgi (a) yazı ekinde gönderilen belgeler Müdürlüğümüz bünyesinde oluşturulan inceleme komisyonu üyeleri tarafından incelenmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda ilgi (b) genelge doğrultusunda planlanan uygulamanın denetimi okul ve kurum idaresinde olmak üzere, eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre, söz konusu anket çalışmasının Bitlis İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Resmi Özel Eğitim Uygulama Okullarında okuyan öğrenciler üzerinde uygulanabilmesi Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Özcan TAŞÇAN
Milli Eğitim Şube Müdürü

OLUR
Nedim YOLDAŞ
Vali a.
İl Milli Eğitim Müdür V.

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Bitlis Valiliği, 74100 Bitlis / Bitlis
Telefon No : 0464 211 10 00
E-Posta : meb@bitil.gov.tr
Kep Adresi : meb@bitil.gov.tr
Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Bilgi için: Uzman : Memur
İnternet Adresi: Faks:
Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrakorguz.meb.gov.tr> adresinden 4bd8-1b27-3247-a8a2-4f91 kodu ile teyit edilebilir.

Ek-3.Başarı Testi

BAŞARI TESTİ

1) “Temelde insanların ihtiyaçlarını anlamaya yardım eden, yaratıcılığı ortaya çıkaran, modellenen çözümleri hızlıca test etmeye ve yeniden denemeye imkan sağlayan süreçtir.” şeklinde tanımlanan kavram, aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Empati kurmayı öğrenme
- B) Olumlu ilişkiler kurma
- C) Tasarım odaklı düşünme
- D) Teknoloji odaklı düşünme
- E) Veri odaklı düşünme

2) I. Empati kurma

II. Fikir üretme

III. Görüşme yapma

IV. Hikâye yazma

V. Test etme

Yukarıdaki ifadelerden hangileri tasarım odaklı düşünme basamakları arasında gösterilebilir?

- A) I-II- V
- B) I-IV-V
- C) I-III-V
- D) II-III-V
- E) II- IV-V

3) Yönetici Ahmet Bey çalışanlarının bedensel, ruhsal ve toplumsal sağlıklarını yükseltmesi amaçlı iş ortamı oluşturmuştur.

Yukarıdaki açıklamaya göre aşağıdakilerden hangisi Ahmet Bey’ in görevleri kapsamındadır?

- A) Çalışanların yaratıcı olmalarını sağlama
- B) Çalışma saatlerini arttırma
- C) İş sağlığına uygun çalışma ortamı düzenleme
- D) Performans düzeylerini belirleme
- E) Ürünlerin kusursuz olmasını sağlama

4) **Aşağıdakilerden hangisi iş sağlığını yürüten ekip arasında yer almaz?**

- A) İşverenler
- B) İş güvenliği uzmanları
- C) İş yeri hekimleri
- D) İşyeri muhasebecisi
- E) Sağlık personelleri

5) **I. Hacer’in yüksek not alan arkadaşının başarısıyla mutlu olması**

II. Öğrencinin sınavda kopya çekmesi

III. Annesini trafik kazasında kaybeden Can ‘ın durumuna arkadaşının üzülməsi

IV . Haldun Bey’in işe geç gelmesi

Yukarıda verilen ifadelerden hangisi ya da hangileri empatiye örnek olarak gösterilebilir?

- A) Yalnız I
- B) I-IV
- C) I-II
- D) III-IV
- E) I-III

6) I. Ali Öğretmenin teneffüste dinlenmesi

II. Aşçı Erkan Bey'in yemek yaparken kullanacağı gıdaların son kullanma tarihini kontrol etmesi

III. Fabrikada görev yapan ustabaşının makinaların çalıştığından emin olması

IV. Lokanta işleten Melih Bey'in çalışanlarına izin vermesi

V. Okul müdürünün sınıftaki dolapların duvara sabitlenmesini istemesi

Yukarıdaki ifadelerden hangileri iş güvenliğinin başlıca amaçlarına örnek olarak gösterilebilir?

- A) II-III-V B) I-V
C) III-IV-V D) I-IV
E)II-IV-V

7) İş Güvenliği Kanunu aşağıdaki durumların hangisinde uygulanmaz?

- A) Çırak öğrencilerin bulunduğu iş yerlerinde
B) Kaçak işçilerin bulunduğu işyerlerinde
C) Kamu iş yerlerinde
D) Özel sektöre ait iş yerlerinde
E) Stajyer öğrencilerin bulunduğu iş yerlerinde

8)Aşağıda yer alan örneklerden hangisi iş güvenliği amaçlarından biri değildir?

- A)İşveren, çalışanlarını çalışma koşullarının olumsuz etkilerinden koruması
B)İşverenin, tarlada çalışan işçinin çalışma veriminin artırılması
C) İşverenin, arızalı makinanın kullanılmasına izin vermesi
D) İşverenin, işçileriyle uyum içinde olması
E)İşverenin, işyerinde oluşabilecek maddi zararları ortadan kaldırması

9) Şirket sahibi olan Haldun Bey yılda bir defa çalışanlarına ikramiye vermektedir.

Aşağıdakilerden hangisi Haldun Beyin iş güvenliğinin amaçlarından hangisini gerçekleştirmeyi hedeflemektedir?

- A) Çalışanlar arasındaki uyumu sağlama
- B) Çalışma verimini artırmak
- C) İş yerlerindeki riskleri ortadan kaldırma
- D) Maddi zararları ortadan kaldırma
- E) Manevi zararları ortadan kaldırma

10) I. Çıplak gözle kaynak yapan ustanın görme keskinliğinde azalma olması

II. Hizmetli Şakir Bey'in temizlik yaparken titiz olması

III. Kimyasal maddenin cilde temas etmesiyle çalışanın kanser olması

IV. Kazan dairesinde kömür yakmakta olan görevlide nefes darlığı gözlemlenmesi

V. Terzi Ahmet Bey'in dikiş makinesinin bakımını yapması

Yukarıdaki ifadelerden hangileri iş yerinde sağlığı tehdit eden unsurlardan güvensiz davranışlara örnek olarak gösterilebilir?

- A) I-III-IV
- B) I-II-V
- C) III-IV-V
- D) I-III-V
- E) II-IV-V

11)

- I. Çevre güvenliğini sağlama
- II. Makineyi doğru kullanma
- III. Uyarılara uymadan çalışma
- IV. Tehlikeli yerlerde çalışma

Yukarıdakilerden hangileri iş yerinde güvenliği tehdit eden unsurlar arasında yer almaktadır?

- A) I-II
- B) II-IV
- C) III-IV
- D) I-III
- E) I-II-III

12)

- I. İş yerindeki tehlikeleri analiz etme
- II. İş yerindeki riskleri belirleme
- III. İş yerindeki tehlikeleri tanımlama
- IV. İş yerindeki tehlikeleri raporlama
- V. İş yerindeki tehlikeleri arşivleme

Yukarıda verilen İş sağlığı güvenliği uzmanının sorumlu olduğu iş yerindeki riskleri değerlendirme sıralaması aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) V, II, III, IV, I
- B) III, II, I, IV, V
- C) IV, I, II, III, V
- D) III, IV, II, I, V
- E) IV, III, I, II, V

13) “Çalıştığı işyerinde elektrik devrelerini kontrol etmek isteyen işçi elektrik çarpması sonucu hastaneye kaldırılması.” Yukarıdaki problem durumu aşağıdakilerden hangisine örnek olarak verilebilir?

- A) Çalışanlara rehberlik yapma
- B) Çevresel koşulları düzenleme
- C) Empati kurma
- D) İş yerinde kazanın olması
- E) Kontrol yöntemlerini değerlendirme

14) Aşağıdakilerden hangisi güvensiz durumlara verilen örnekler arasında yer almaz?

- A) Koruyucu ekipman yetersiz olması
- B) Koruyucu ekipmanların kötü durumda olması
- C) Koruyucu ekipmanların kontrollerinin geç yapılması
- D) Tesisatın kötü durumda olması
- E) Tesisatın kontrol edilmesi

15)Aşağıdakilerden hangisi iş yerinde oluşan maddi zararı önlemeye örnektir?

- A. Berk Bey'in İngilizcesini geliştirmek için kursa gitmesi
- B. Betül Hanım'ın "Ben Dili " adlı seminer vermesi
- C. Çalışanların "Sağlıklı Beslenme" adlı kongreye katılmaları
- D. İdris Bey'in işyerindeki makinelerin uzun ömürlü olması için işçilerine makinelerin kullanımıyla ilgili bilgilendirme yapması
- E. Şeyda Öğretmenin madde kullanımına yönelik öğrencilerine eğitim vermesi

16) "Olayların planlandığı gibi ilerlememesi sonucu, kişilerin yaralanmaları, sakat kalmaları veya ölmeleri durumudur." şeklinde tanımlanan kavram, aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Emniyet
- B) Güvenlik
- C) İş
- D) Kaza
- E) Sağlık

17)Aşağıdakilerden hangisi iş kazası olarak kabul edilmemektedir?

- A) Emziren kadın sigortalının çocuğuna süt vermesi için ayrılan zamanlarda kazanın olması
- B) İşveren tarafından yürütülmekte olan işin tamamlanması
- C) Sigortalı çalışanın iş yerinde elinin kesilmesi
- D) Sigortalının taşıtla işin yapıldığı yere toplu olarak gitmesi sırasında servisin kaza yapması sonucu yaralanması
- E) Temizlik görevlisinin işyerinde merdivenlerden düşmesi

18)

Yukarıda verilen sembollerin anlamları aşağıdakilerden hangisinde sırasıyla verilmiştir?

- A) Elektrik tehlikesi, ölüm tehlikesi, ateşle yaklaşma
- B) Kaygan zemin, elektrik tehlikesi, ateşle yaklaşma
- C) Kaygan zemin, elektrik tehlikesi, ölüm tehlikesi
- D) Ateşle yaklaşma, elektrik tehlikesi, ölüm tehlikesi
- E) Elektrik tehlikesi, ölüm tehlikesi, kaygan zemin

19)

Yukarıda verilen uyarı levhalarının anlamları aşağıdakilerden hangisinde sırasıyla verilmiştir?

- A) Elektromanyetik alan, sigara içilmez, , engel var
- B) Sigara içilmez, elektrik tehlikesi, ateşle yaklaşma
- C) Sigara içilmez, elektromanyetik alan, engel var
- D) Sigara içilmez, engel var, elektromanyetik alan
- E) Kaygan zemin, sigara içilmez, ateşle yaklaşma

20) Aşağıda sıralanan seçeneklerden hangisi iş kazalarında zarar gören organ ve yüzdelik oran doğru şekilde verilmemistir?

A) Ayak %34

B) Göğüs %10

C) Göz %8

D) Kafa %15

E) Kol %45

21)

- I. Aydınlatma
- II. Basınç
- III. İletişim
- IV. Nem
- V. Sıcaklık

Yukarıdakilerden hangileri çalışma ortamında bireyin sağlığı üzerinde etkili olan fiziksel özellikler arasında yer almaktadır?

A)V, IV, I

B) I,II, IV, V

C)IV, I,III

D)I,IV, III, V

E)IV, III, I,II, V

22) Aşağıdakilerden hangisi biyolojik riskler altındaki meslek grupları arasında yer almaz?

- A) Balıkçılar
- B) Ormancılar
- C) Sağlık sektörü çalışanları
- D) Tarım sektörü çalışanları
- E) Terziler

23) Aşağıdakilerden hangisi psikososyal risk faktörlerine en çok maruz kalan meslek grupları arasında yer almaz?

- A) Cankurtaranlar
- B) Çağrı merkezi operatörleri
- C) Madenciler
- D) Sağlık çalışanları
- E) Vardiyalı çalışanlar

24)Boya Atölyesindeki görevlinin koruyucu kullanmadığı için bir süre sonra nefes almakta zorluk çekmektedir.

Görevli hangi iş güvenliği kuralını yerine getirmemiştir?

- A) Baret takma
- B) Eldiven giyme
- C) Gözlük takma
- D) Markalama aletlerini kullanma
- E) Maske takma

25) “Çözümeye yaklaştıran fikirlerimizin test edilebilecek kadar somutlaşmış en yalın, en sade halidir.”
şeklinde tanımlanan kavram, aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Güvenlik
- B) İş
- C) Sağlık
- D) Portotip
- E) Proje

Ek-4.Belirtke Tablosu

ÜNİTE/ ÖĞRENME BİRİMİ	HEDEF	DAVRANIŞ	BİLGİ		KAVRAMA		TOPLAM	
			Sa yı	%	Sayı	%	Sa yı	%
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ	Tasarım odaklı düşünme anlam bilgisi	Tasarım odaklı düşünmeyi yazma/söyleme	1	4			1	4
	Tasarım odaklı düşünme basamaklarını açıklayabilme	Tasarım odaklı düşünme basamaklarını ayırt etme			1	4	1	4
	İş sağlığı anlam bilgisi	İş sağlığını ayırt etme			2	8	2	8
	Empati anlam bilgisi	Empatiyi ayırt etme			1	4	1	4
	İş güvenliği anlam bilgisi	İş güvenliğini ayırt etme			3	12	3	12
	İş güvenliği amaçlarını açıklayabilme	İş güvenliği amaçlarını ayırt etme			2	8	2	8
	İş yerinde güvenliği tehdit eden unsurları açıklayabilme	İş yerinde güvenliği tehdit eden unsurları ayırt etme			2	8	2	8
	İş yerinde güvenliği tehdit eden unsurları giderici tedbirleri açıklayabilme	İş yerinde güvenliği tehdit eden unsurları giderici tedbirleri ayırt etme			1	4	1	4

	İş yerinde oluşan kazaları açıklayabilme	İş yerinde oluşan kazaları ayırt etme			2	8	2	8
	Kazayı anlam bilgisi	Kazayı ayırt etme			1	4	1	4
	İş kazası anlam bilgisi	İş kazasını ayırt etme			1	4	1	4
	İş kazalarını önlemeye yönelik sembolleri açıklayabilme	İş kazalarını önlemeye yönelik sembolleri ayırt etme	2	8			2	8
	İşyerinde oluşan kazaları anlam bilgisi	İşyerinde oluşan kazaları ayırt etme			5	20	5	20
	Portotip anlam bilgisi	Portotip ayırt etme			1	4	1	4
TOPLAM			3	12	22	88	25	100

HAVVA GEYLANİ AYBAY

Ek-5.Gözlem Formu

Gözlem Tarihi:			
Gözlemin Yapıldığı Okul ve Sınıf:			
Gözlemin Süresi ve Saati:			
Konu:			
Dersin Yapıldığı Yer:			
Gözlem Değişkenleri	Öğrenci	Öğretmen	Öğrenme Ortamı
SINIF YÖNETİMİ			
ÖĞRETİM ORTAMININ TASARIMI			
ALT YAPI VE DONANIM ÖZELLİKLERİ			
ÖĞRENCİ- ÖĞRETMEN ETKİLEŞİMİ			
KULLANILAN STRATEJİ, YAKLAŞIM, YÖNTEM VE TEKNİKLER			
KULLANILAN ARAÇGEREÇ VE MATERYALLER			
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME			

Ek-6.Görüşme Formu (Kurum Yöneticisi)

GÖRÜŞME FORMU

Merhabalar,

Adım Havva Geylani Aybay. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim bilim dalında yüksek lisans öğrencisiyim. Bu çalışmanın amacı 2023-2024 eğitim öğretim yılında uygulanan Dokuzuncu sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programı İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme biriminin belirlenen kazanımlara ulaşması bakımından etkililiğini değerlendirmektir. Bu çalışma sonucunda belirlenen kuramsal ve uygulamalı dersler üzerinden yapılacak olan sınav sonuçları ile gözlem sürecinden elde edilecek olan verilerle öğrencilerin program bağlamında sahip olması beklenen mesleki yeterlikleri ne düzeyde sergilediği saptanacak ve programın uygulanmasında karşılaşılan olumsuzluklar ve yetersizlikler ortaya konulacaktır. Sizinle yapacağımız bu görüşme uygulanmakta olan programın aksayan yönlerini tespit etmede, iyileştirilmesi veya güncellenmesi gereken durumların açığa çıkarılması noktasında çalışmaya büyük katkıda bulunacaktır. Elde edilen bilgiler tamamen bilimsel amaçlar için kullanılacak ve kimliğiniz kesinlikle gizli tutulacaktır.

Yardımlarınız için teşekkür ederim.

Yüksek Lisans Öğrencisi

Havva GEYLANİ AYBAY

1. Dokuzuncu sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programı ile okulun/sınıfın sahip olduğu şartlar arasındaki ilişkiyi nasıl değerlendirirsiniz?(Uyum)
2. Okulun sahip olduğu mevcut kaynaklar Dokuzuncu sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programının etkili ve verimli bir şekilde yürütülmesine ne derece imkân sağlamaktadır?

3. Dokuzuncu sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programının amaçlarını gerçekleştirmesi açısından okulun şartlarını ve öğrenci düzeyini değerlendiriniz.
3. Dokuzuncu sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programının etkili ve verimli bir şekilde yürütülebilmesini okulun sahip olduğu bütçe açısından değerlendiriniz.
4. Dokuzuncu sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programının etkili bir şekilde yürütülebilmesi için öğretmen etkinliklerini güçlendirme yönünde farklı etkinlikler düzenlenmekte midir? Açıklayınız.
5. Dokuzuncu sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programın etkili yürütülmesi noktasında ders öğretmeni ile işbirliği noktasında neler yapmaktasınız?
6. Dokuzuncu sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programının ne derece etkili ve verimli bir şekilde yürütüldüğünü değerlendiriniz.
7. Dokuzuncu sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi öğretilme sürecinde gerek yönetsel olarak, gerek programa ve alt yapı imkânlarına ilişkin ve gerekse öğretmenin sahip olduğu pedagojik ve alan bilgisi açısından ne tür sorunlar görülmektedir? Genel bir değerlendirme yapınız.

Ek-7.Görüşme Formu (Ders Öğretmeni ile Yapılan Görüşmeye İlişkin Sorular)

GÖRÜŞME FORMU

Merhabalar,

Adım Havva Geylani Aybay. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim bilim dalında yüksek lisans öğrencisiyim. Bu çalışmanın amacı 2023-2024 eğitim öğretim yılında uygulanan Dokuzuncu sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme biriminin belirlenen kazanımlara ulaşması bakımından etkililiğini değerlendirmektir. Bu çalışma sonucunda belirlenen kuramsal ve uygulamalı dersler üzerinden yapılacak olan sınav sonuçları ile gözlem sürecinden elde edilecek olan verilerle öğrencilerin program bağlamında sahip olması beklenen mesleki yeterlikleri ne düzeyde sergilediği saptanacak ve programın uygulanmasında karşılaşılan olumsuzluklar ve yetersizlikler ortaya konulacaktır. Sizinle yapacağımız bu görüşme uygulanmakta olan programın aksayan yönlerini tespit etmede, iyileştirilmesi veya güncellenmesi gereken durumların açığa çıkarılması noktasında çalışmaya büyük katkıda bulunacaktır. Elde edilen bilgiler tamamen bilimsel amaçlar için kullanılacak ve kimliğiniz kesinlikle gizli tutulacaktır.

Yardımlarınız için teşekkür ederim.

Yüksek Lisans Öğrencisi

Havva GEYLANİ AYBAY

1. “İş Sağlığı ve Güvenliği” öğrenme biriminde yer alan hangi kazanımların öğretilmesinde / kazanılmasında karşılaştığınız zorluklar nelerdir?
2. “İş Sağlığı ve Güvenliği” öğrenme birimine yönelik en çok kullandığınız öğretim yöntem ve teknikleri nelerdir? Açıklayınız.
3. Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programını uygularken karşılaştığınız sorunları ve nedenlerini detaylı bir şekilde anlatınız?
 - a. Karşılaştığınız bu sorunlara ürettiğiniz çözümlerinizi / çözüm önerilerinizi nelerdir?
4. Dokuzuncu sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programının dokuzuncu sınıf düzeyinde ne kadar uygulanabildiği ile ilgili gözlem ve deneyimleriniz nelerdir?
5. Dokuzuncu sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programının sınıflarda uygulanmasında, hangi tür teknolojilerden nasıl yararlanılmaktadır?
6. Dokuzuncu sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programının kitapları hakkındaki düşünceleriniz (güçlü ve zayıf yönleri) nelerdir?
7. Dokuzuncu sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programındaki mevcut ölçme ve değerlendirme yaklaşım ve araçları hakkındaki düşünce ve deneyimleriniz nelerdir?
8. Dokuzuncu sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi ölçme değerlendirme sürecinde kargalaştığınız sorunlar nelerdir? Detaylı bir şekilde açıklayınız
9. Dokuzuncu sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programındaki alternatif ölçme ve değerlendirme yaklaşım ve araçlarının, ne kadar öğrenci merkezli olduğunu düşünüyorsunuz?
10. Dokuzuncu sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programında en çok kullanmayı tercih ettiğiniz ölçme ve değerlendirme teknikleri nelerdir? Nedenleri ile birlikte açıklayınız?

Ek-8.Görüşme Formu (Öğrenci)

GÖRÜŞME FORMU

Merhabalar,

Adım Havva Geylani Aybay. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim bilim dalında yüksek lisans öğrencisiyim. Bu çalışmanın amacı 2023-2024 eğitim öğretim yılında uygulanan Dokuzuncu sınıf Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programı İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme biriminin belirlenen kazanımlara ulaşması bakımından etkililiğini değerlendirmektir. Bu çalışma sonucunda belirlenen kuramsal ve uygulamalı dersler üzerinden yapılacak olan sınav sonuçları ile gözlem sürecinden elde edilecek olan verilerle öğrencilerin program bağlamında sahip olması beklenen mesleki yeterlikleri ne düzeyde sergilediği saptanacak ve programın uygulanmasında karşılaşılan olumsuzluklar ve yetersizlikler ortaya konulacaktır. Sizinle yapacağımız bu görüşme uygulanmakta olan programın aksayan yönlerini tespit etmede, iyileştirilmesi veya güncellenmesi gereken durumların açığa çıkarılması noktasında çalışmaya büyük katkıda bulunacaktır. Elde edilen bilgiler tamamen bilimsel amaçlar için kullanılacak ve kimliğiniz kesinlikle gizli tutulacaktır.

Yardımlarınız için teşekkür ederim.

Yüksek Lisans Öğrencisi

Havva GEYLANİ AYBAY

- 1- Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesine gelmeden önce programla ilişkili bilgi ve becerilerinizi ne ölçüde kullandınız?
- 2- Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programında sunulan bilgi veya becerileri öğrenme seviyenizle ilişkisini ve uygunluğunu nasıl değerlendirirsiniz?
- 3- Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programına yönelik aldınız eğitime ilişkin edindiğiniz bilgi ve beceriler hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
- 4- Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programı İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme birimine ilişkin edindiğiniz bilgi ve beceriler nelerdir?
- 5- Mesleki Gelişim Atölyesi öğretim programı İş Sağlığı ve Güvenliği öğrenme birimine hazırlanmak için ne ölçüde gerekli yardım aldınız?
- 6- Atölyede elde ettiğiniz bilgi ve beceriler gerçek iş koşullarına ne ölçüde yansıdı?
- 7- Bilgi veya becerileri işinize uygulayabilmek için gerekli kaynaklara ne ölçüde ulaştınız
- 8- Bilgi veya becerileri işe uygulama konusunda ne derece geribildirim ve koçluk yardımını aldınız?
- 9- Program sonucunda alana ilişkin hedeflerim %..... değişti?
- 10- Program sonucunda iş performansım % değişti.